नासु १ पेपरः https://bit.ly/3BJDcAa

नासु २ पेपरः https://bit.ly/3UaYTiN

नासु ३ पेपरः https://bit.ly/3UaYTiN

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तफर्का न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

एवं परीक्षा प्रणाली (योजना)

पाठ्यक्रमको रुपरेखा:– संयुक्त र एकिकृत परीक्षा प्रणाली (Integrated ७ Unified Examination System) को आधारमा निम्नानुसारको हुनेछ ।

भाग - १

लिखित परीक्षा (Written Examination)M—

प्रथम चरण पूर्णाङ्क :– १००

द्वितीय चरण पूर्णाङ्क :– २००

भाग - २

अन्तिम चरण (Final Examination) :—

कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :– ५०

लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

१. लिखित परीक्षा :- प्रथम चरण (First Phase)

तालिका (१)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण (General Knowledge & General Mental Ability Test)	१००	४०	वस्तुगत (Objective): बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions)	५० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट

२. लिखित परीक्षा :- द्वितीय चरण (Second Phase)

तालिका (२)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
द्वितीय	समसामयिक अध्ययन र सार्वजनिक सेवा व्यवस्थापन (Contemporary Studies & Public Service Management)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short &Long Answers)	१४ प्रश्न x ५ अङ्क ३ प्रश्न x १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट
तृतीय	सेवा-समूह सम्बन्धी (Service-Group related subject)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short &Long Answers)	सम्बन्धित पाठ्यवस्तुमा दिइए अनुसार	२ घण्टा ३० मिनेट

अन्तिम चरण - कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Computer Skill Test ७ Interview)

तालिका (३)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	१५ मिनेट
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता(Interview)	४०	मौखिक (Oral)	

द्रष्टव्य :

१. यो पाठ्यक्रम योजनालाई संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणालीको आधारमा अप्राविधिक तफर् न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवाका सबै समुहको लागि लिखित परीक्षा (प्रथम चरण र द्वितीय चरण) तथा अन्तिम चरण (कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता) गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तर्फको न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२. तालिका (१) र तालिका (२) मा दिईएको अनुसारको लिखित परीक्षा माथि उल्लिखित सबै सेवाका सबै समुहको लागि अनिवार्य हुनेछ ।

३. माथि उल्लिखित सेवाका सबै समुहको लागि प्रथम र द्वितीय पत्र/विषयको विषयवस्तु एउटै (Common) र अनिवार्य हुनेछ । तर तृतीय पत्र सेवा समूह सम्बन्धी विषय सेवा समूह अनुसार फरक फरक हुनेछ ।

४. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ । तर परराष्ट्र सेवाको तृतीय पत्र अंग्रेजी भाषा र कूटनैतिक विषयको परीक्षाको माध्यम भाषा अंग्रेजी मात्र हुनेछ ।

५. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २०

प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

६. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरु हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर ९ऋबिअगबितयच०प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

७. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या,अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धितपत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।

८. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।

९. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतकापत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधनभई हटाईएका वा थप गरी संशोधनभई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

१०. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।

११. लिखित परीक्षाको प्रथम चरण (First Phase) मा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको शतप्रतिशत अङ्क तथा द्वितीय चरण (Second Phase) को प्राप्ताङ्कहरु जोडि कूल अङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशित गरिनेछ ।

१२. लिखित परीक्षामा छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र अन्तिम चरणको कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

१३. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणको कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ताको कुल अङ्क योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ ।

१४. उल्लिखित परीक्षा योजना लागू भएपछि यो भन्दा अगाडिको परीक्षा योजना खारेज हुनेछ ।

१५. पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०७६/०९/१७

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तफर्का न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र :–सामान्य ज्ञान र सामान्य ब्ौद्धिक परीक्षण

१. सामान्य ज्ञान ३० प्रश्न × २ अङ्क =६० अङ्क

१.१ ब्रह्माण्ड सम्बन्धी जानकारी ।

१.१.१ सौर्यमण्डल: सूर्य, ग्रह, उपग्रह, शिशुग्रह, उल्का, धूमकेतु/पुच्छ्रेर ताराहरु ।

१.१.२ पृथ्वी: परिचय, उत्पत्ति र गति ।

१.२ विश्वको भूगोल – महादेश, महासागर, ध्रुव, अक्षांश, देशान्तर, अन्तर्राष्ट्रिय तिथि रेखा, समय, दूरी, पर्वतश्रृंखला, मरुभूमि, भूकम्प, ज्वालामुखी, नदी, हिमनदी, ताल, हिमताल, जलवायु, व्यापारिक वायू, मनसुन ।

१.३ नेपालको भूगोल

१.३.१ धरातलीय स्वरुपको किसिम, विशेषताहरु ।

१.३.२ प्राकृतिक स्रोतहरु: किसिम, उपलब्धि र वर्तमान अवस्था ।

१.३.३भौगोलिक विविधता र जनजीवन ।

१.३.४ नेपालमा पाईने हावापानीको किसिम र विशेषता । हावापानीको विविधताबाट उत्पन्न भएका आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलाप र जिविकोपार्जनमा विविधता ।

१.४ विश्वको इतिहास - म्याग्नाकार्टा, औद्योगिक वm्रान्ति, फ्रन्सको राज्यवm्रान्ति, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, रुसी/अक्टोवर वm्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध तथा भारतीय स्वतन्त्रता सङ्ग्राम; घटना, कारण र परिणामहरु ।

१.५ नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)

१.५.१ किराँतकाल, लिच्छविकाल र मध्यकाल; सामाजिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था ।

१.५.२ आधुनिक इतिहास; राजनीतिक घटनाक्रम, कारण र परिणामहरु ।

१.६ नेपालको सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था

१.६.१ प्रथा, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत । १.६.२ सांस्कृतिक सम्पदाको किसिम, विशेषता, महत्व ।

१.७ नेपालको आर्थिक अवस्था: विकासका पूर्वाधारहरु (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत) र विकास योजना ।

१.८ विज्ञान प्रविधि र स्वास्थ्य: निम्नलिखित विषयमा सामान्य जानकारी

१.८.१ विज्ञान प्रविधिको विकासबाट मानव जीवनमा परेको प्रत्यक्ष प्रभाव ।

१.८.२ जैविक प्रविधि, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र वैकल्पिक उर्जा ।

१.८.३ क्रमविकाश र वंशाणु,स्वास्थ्य, रोग, खोप, खाद्य, पोषण, सरसफाई ।

१.८.४ दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने वस्तुहरु साबुन, प्लाष्टिक, रेसा, काँच, मल र किटनाशक औषधी ।

१.९ पारिस्थितिक पद्धति र वातावरण

१.९.१ पारिस्थितिक पद्धतिको परिचय र प्रकार तथा जीव भू-रासायनिक चक्र ।

१.९.२ दिगो विकास, जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्छी र वनस्पतिहरु, विश्वव्यापी उष्णता, जलवायु परिवर्तन, हरितगृह प्रभाव, ओजोन विनास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बसोवास (बँसाईसराई) ।

१.१० अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था

१.१०.१ नेपालका छिमेकी देशहरु, तथा बेलायत, अमेरिका,जापान, आदिसँगको सम्बन्ध । १.१०.२ संयुक्त राष्ट्रसंघ: अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र गतिविधिहरु ।

१.१०.३ क्षेत्रीय संगठन: सार्क, बिमस्टेक, आसियान, युरोपियन संघ ।

१.११ राष्ट्रिय र अन्र्तराष्ट्रिय महत्वका राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, सांस्कृतिक, खेलकूद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य, संगीत लगायत समसामयिक घटना तथा नविनतम गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु सम्बन्धी जानकारी ।

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तफर्का न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२. सामान्य ब्ौद्धिक परिक्षण २० प्रश्न × २ अङ्क =४० अङ्क

२.१ शाव्दिक तार्किक परीक्षण:

बोध, शब्दज्ञान, अनुक्रम, समरुपता, वर्गीकरण,

कोडिङ- डिकोडिङ

https://www.youtube.com/watch?v=DwchKdbYhJc&pp=ygUPY29kaW5nIGRlY29kaW5n

https://www.youtube.com/watch?v=QqUQ4Q3wE1g&pp=ygUPY29kaW5nIGRlY29kaW5n

https://www.youtube.com/watch?v=clFXIByGCms&pp=ygUPY29kaW5nIGRlY29kaW5n

,छोडिएका अक्षर/संकेत मिलाउने,

दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण

https://www.youtube.com/watch?v=91HRl7wUfe0&t=5s&pp=ygUSZGlyZWN0aW9uIGRpc3RhbmNl

https://www.youtube.com/watch?v=0lOpcRpsDH8&pp=ygUSZGlyZWN0aW9uIGRpc3RhbmNl

https://www.youtube.com/watch?v=5bZN8xTons0&pp=ygUSZGlyZWN0aW9uIGRpc3RhbmNl

, तार्किक विश्लेषण, श्रेणीक्रम (पंक्तिक्रम), भनाई र कारण, आगमन, निगमन, कार्य/अवस्थाको सिलसिला ।

२.२ मात्रात्मक (संख्यात्मक वा अंक सम्बन्धी) तार्किक परीक्षण:

अनुक्रम (श्रेणीक्रम)

https://www.youtube.com/watch?v=AbBSEY98-F8&list=PLEw_YHSG30fibBsUfHQD6e6xpCavaA6sR&pp=iAQB

, समरुपता

https://www.youtube.com/watch?v=i47F1EP_yiM&list=PLEw_YHSG30fheEdhxgzPemfDpjBmT1-qB&pp=iAQB

, वर्गीकरण, कोडिङ, छोडिएका संख्या (अक्षर/संकेत) मिलाउने, साझा गुण, मेट्रिक्स, तथ्यांक व्याख्या, तथ्यांक जाँच (रुजु), अंकगणितीय तर्क /क्रिया सम्बन्धी,प्रतिश्ात, भिन्न, दशमलव,

अनुपात

https://www.youtube.com/watch?v=1hMEWUSA1dI&list=PLEw_YHSG30fhSlvDH9hLHduXosjLm_LOa&pp=iAQB

, औसत,

न्ाफा, नोक्सान

https://www.youtube.com/watch?v=DhP_JgokR4o&list=PLEw_YHSG30fgXYIdPcO0EzIJC3Zw24I7W&pp=iAQB

, मिति/पात्रो,

समय र काम

https://www.youtube.com/watch?v=lYdBhRc0kWw&list=PLEw_YHSG30fhXDDLDEleIljd4pfQLUCUI&pp=iAQB

।

२.३ अशाब्दिक तार्किक परीक्षण:

अनुक्रम,

समरुपता

https://www.youtube.com/watch?v=_71Cl-CuY8E&list=PLEw_YHSG30fhkcvgrx2v2G-dYjS-3lH1O&pp=iAQB

, एकरुपता,

वर्गीकरण,

तार्किक चित्रात्मक विश्लेषण,

भेन चित्र,

मेट्रिक्स चित्र,

त्रिभुज र वर्गहरुको रचना,

चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण,

विन्दु स्थानरस्थिति,

पानीमा देखिने आकृति,

ऐनामा देखिने आकृति,

अन्तर्निहित आकृति,

चित्रको स्थानान्तरण ।

समाप्त

प्रथमपत्र सामान्य ज्ञान र सामान्य ब्ौद्धिक परीक्षण विषयका पाठ्यक्रमका एकाईहरुबाट सोधिने प्रश्नहरुको संख्या निम्नानुसार हुनेछ । सामान्य ज्ञानमा यथासम्भव क्रमश: Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत प्रश्नहरु सोधिनेछ ।

प्रथमपत्र	सामान्य ज्ञान											सामान्य बौद्धिक परीक्षण		
अङ्कभार	६०											४०		
एकाइ	१.१	१.२	१.३	१.४	१.५	१.६	१.७	१.८	१.९	१.१०	१.११	२.१	२.२	२.३
प्रश्न संख्या	1	2	4	1	2	4	3	3	3	2	5	6	8	6
जम्मा प्रश्न	(Level I = 18र Level II = 12) जम्मा30											20		

Level I Questions

(चार विकल्पमात्र भएका सामान्य बहुवैकल्पिक प्रश्नहरु)

Level II Questions

(चार भन्दा विकल्प बढि विकल्प हुन सक्ने तर चार विकल्पमात्र प्रदान गरिएका बहुवैकल्पिक स्वरुपका तर ठिक-बेठिक, जोडामिलाउने, खालि ठाउँ भर्ने, कारण र प्रभाव सम्बन्ध प्रश्नहरु, नमिल्दो छुट्ट्याउने प्रश्नहरु)

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तफर्का न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: सामान्य ज्ञानका नमुनाप्रश्नहरु

(Paper I: Sample Questions of General knowledge)

Level I Questions

1. कुनै ठाँउको स्थानीय समय 06:00 a.m. हुँदा ग्रीनवीच मध्यान्ह समय (GMT) 02:00a.m. छ भने त्यस ठाँउको देशान्तर (longitude) कति हुन्छ ?
   The local time of a place is 06:00 a.m., when the Greenwich Mean Time (GMT) is 02:00 a.m. What isthe longitude of the place?
   A) 60° W B) 60°E
   C) 60° N D) 60° S

2. निम्नलिखित कथनहरु मध्ये कुन कथन ठीक **होइन,** छान्नुहोस् ।
   A) म्याग्नाकार्टालाई मानवअधिकार विकासको प्राचीन दस्तावेज मानिन्छ ।
   B) औद्योगिक क्रान्तिको सुरुवात इटालीबाट भएको थियो ।
   C) फ्रान्सको राज्यक्रान्तिलाई बौद्धिक क्रान्ति पनि भनिन्छ ।
   D) भारतीय स्वतन्त्रता आन्दोलनमा सन् १९१९-१९४७ सम्मको अवधिलाई गान्धी युग भनेर पनि चिनिन्छ ।
   Which of the following statements is **NOT**correct?
   A) The Magna Carta is considered to be the ancient document of the development of human rights.
   B) The Industrial Revolution commenced from Italy.
   C) The French Revolution is also called the Intellectual Revolution.
   D) The period of 1919-1947 A.D. is also known as the Gandhi Era in the Indian freedom movement.

Level IIQuestions

3. भगवान बुद्धले निम्नलिखित चार आर्य सत्य प्रचार गरेका थिए । ती चार आर्य सत्यलाई तल दिईएको कोड प्रयोग गरी सहि क्रममा राख्नुहोस् ।
Lord Buddha had preached the following four noble truths. Putthem in correct order using the code given below.
   1. संसारमा दु:ख छ वा संसार नै दु:ख हो ।(There is suffering.)
   2. दु:खको निरोध हुन्छ वा दु:ख रोक्न सकिन्छ ।(There is cessation of suffering.)
   3. दु:ख निरोधको लागि एक प्रमुख मार्ग/उपाय छ ।(There is a path leading to the cessation of suffering.)
   4. दु:खको कारण छ । (There is cause of suffering.)

   A) 1- 2 - 3 - 4 B) 1- 4 - 2 – 3 C) 4- 1 - 3 - 2 D) 1- 2 - 4 - 3

4. समूह I र II मा जोडा मिलाउनुहोस् र कोडबाट सही उत्तर छान्नुहोस् ।
Match Group I and Group II and choose the correct answer from the codes.

समूह (Group) I	**समूह (Group) II**
a)एसिया (Asia)	1.नयाँ संसार(New World)
b)युरोप (Europe)	2.विषमताको महादेश(Continent of Extremes)
c) उत्तर अमेरिका (North America)	3.सबैभन्दा सानो महादेश(Smallest Continent)
d) अष्ट्रेलिया (Australia)	4.प्रायद्वीपहरूको पनि प्रायद्वीप (Peninsula of Peninsulas)

कोड(Code)	a	b	c	d
A)	2	4	1	3
B)	2	1	3	4
C)	4	1	2	3
D)	1	2	3	4

5. समूह I र समूह II मा जोडा मिलाउनुहोस् र कोडबाट सही उत्तर छान्नुहोस् ।
Match Group I and Group II and choose the correct answer from the codes.

समूह(Group)I	समूह(Group)II
a) नेपालको श्रीलंका(Sri Lanka of Nepal)	1)दैलेखको दुल्लु(Dullu of Dailekh)
b) ज्वालामुखीको चिन्ह(Trace of Volcano)	2)कोशीटप्पु(Koshi Tappu)
c) स्वर्गद्वारी तीर्थस्थल(Swargadwari Pilgrimage)	3)मुस्ताङ(Mustang)
d) नेपालको मरुभूमि(Desert of Nepal)	4)प्युठान(Pyuthan)

कोड(Code)

A)a-2, b-4, c-3, d-1 B) a-2, b-1, c-4, d-3

C) a-3, b-4, c-1, d-2 D) a-4, b-3, c-2, d-1

सामान्य ब्ाौद्धिक परीक्षणका नमुना प्रश्नहरु९ Sample Questions या General Mental Ability Test)

1. I, II, III, IV रV हरु मध्ये प्रत्येकको फरक फरक उचाई छ। II, V भन्दा मात्र अग्लो छ। III, I भन्दा होचो तर IV भन्दा अग्लो छ भने तीनीहरु मध्ये तेस्रो अग्लो को छ ?
Among I, II, III, IV and V, each has a different height. II is taller than only V. III is shorter than I but taller than IV. Who is third tallest among them?
A) III B) IV C) II D) Data inadequate (जानकारी अपूर्ण)

2. दिईएको क्रम/श्रेणीमा प्रश्नचिन्ह (?) राखिएको ठाउँमा के हुन्छ ?
What will come at place of question mark (?) of the following series?
i) *BA, ED, JI, ?, ZY*
A) *OP* B) *PO* C) *PQ* D) *QP*
ii) *1, 1, 4, 8, 9, (?), 16, 64*
A) *12* B) *24* C) *25* D) *27*

3. दिइएका विकल्पहरु मध्येबाट छोडिएका संख्या पत्ता लगाउनुहोस्।
Find the missing number from the given response.
i)

1	7	9
2	14	?
3	105	117

A)28 B)18 C)16 D)12

4. कुनै एक निश्चित कोड भाषामा MEDIUM लाई NDEHVL लेखिन्छ। त्यो कोड भाषामा MIDDLE लाई कसरी लेखिन्छ ?
In a certain code language MEDIUM is written NDEHVL. How is MIDDLE written in that code?
A)NHEEMD B) NHECMD C) NHCEMD D) NHEEKD

5. तीन व्यक्तिहरु एकसाथ हिड्न शूरु गर्दछन् र तीनीहरुको पाईलाको नाप क्रमश: 30 cm, 35 cm र 36 cm छ। प्रत्येक व्यक्तिहरुले पूर्ण पाइलाहरुमा समान दुरी पार गर्न कति न्यूनतम दुरी हिड्नु पर्छ ?
Three persons start walking together and their steps measure 30 cm, 35 cm and 36 cm respectively. What is the minimum distance each should walk so that each can cover the same distance in complete steps?
A) 6 m 30 cm B) 12 m 60 cm C) 18 m 90 cm D) 3 m 15 cm

6. तल दिइएको चित्रमा त्रिभुजहरुको(Triangles) कुल संख्या कति छ ?
What is the number of Triangles in the figure given below?

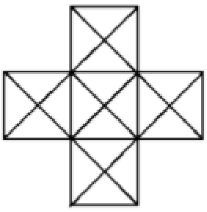

A)52 B)54 C)56 D)58

7. तल उल्लिखित प्रश्नको पहिलो लहरमा बायाँ देखि दायाँ सचित्र कोठाहरु निश्चित नियम अनुसार क्रमबद्ध रुपमा रहेका छन् । यसै नियम अनुसार दोस्रो लहरको कुन चित्रले पहिलो लहरको प्रश्न चिन्ह (?) भएको चित्रलाई प्रतिस्थापन गर्छ सो पत्ता लगाउनु होस् ?
The elements of first line figures below are changing with a certain rule as we observe them from left to right. According to this rule, which of the following second line figure would replace the question mark (?) figure in the first line if the changes were continued with the rule?

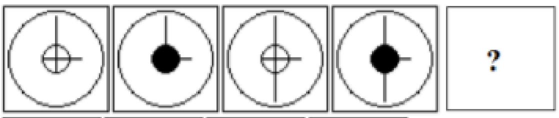

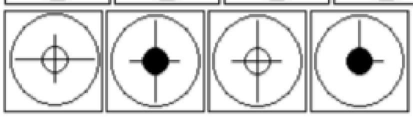

A B C D

8. कुनै लाईन/लहरमा राम अगाडिबाट बीसौं स्थानमा छ तथा श्याम पछाडिबाट एकतीसौं स्थानमा छ । जबकि राम र श्यामको ठीक बीचमा कृष्ण छ । यदि श्याम भन्दा अगाडि लाईन/लहरमा राम छ र त्यस लाईन/लहरमा जम्मा 66 जना व्यक्तिहरु छन भने राम र कृष्णको बीचमा कति जना व्यक्तिहरु छन् ?
In a queue, Ram is twentieth position from the front and Shyam is thirty-first position from the end, while Krishna is exactly in between Ram and Shyam. If Ram is ahead of Shyam and there are 66 persons in the queue, how many persons are there between Ram and Krishna?
A)15 B) 14 C) 8 D) 7

9. दिईएको मेट्रिक्स पुरा गर्नुहोस । Complete the given matrix.

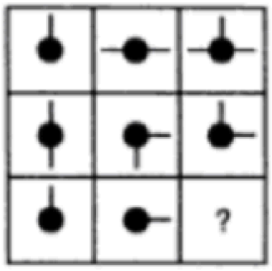

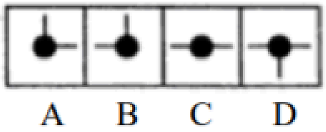

10. सात (7)विषयहरुको अङ्कको औसत साठ्ठी (60)छ । यदि अगाडिका चार (4) विषयहरुको अङ्को औसत त्रिसठ्ठी (63) र पछाडिका चार (4)विषयहरुको अङ्को औसत पचपन्न (55)छ भने चौथो विषयको अङ्क कति छ ?The average of marks of 7 papers is 60. The average of marks of the first 4 papers is 63 and the average of marks of the last 4 papers is 55. What are the marks of the fourth paper?
A) 52 B) 59 C) 59.33 D) Data inadequate (जानकारी अपूर्ण)

विषय:- कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)

पाठ्यक्रमको उद्देश्य:-

आजको वैज्ञानिक युगमा दैनिक जीवनमा आइपर्ने व्यावहारिक समस्या समाधानका लागि सूचना र संचार प्रविधिसँग परिचित र न्यूनतम ज्ञान, सीप र धारणा भएकोव्यक्ति हुन अपरिहार्यता रहेको छ । तसर्थ देश विकासको मेरुदण्डको रुपमा रहेको निजामती कर्मचारी छनौट गर्दा आधारभूत कम्प्यूटर ज्ञान र सीप भएको व्यक्ति छनौट गर्नु उपयुक्त हुन्छ । त्यसमा नायव सुब्बा पदमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई कम्प्यूटर सम्बन्धी गर्नुपर्ने सामान्य समस्याहरु हल गर्ने क्षमता हुन अनिवार्य देखिन्छ । त्यसैले अप्राविधिक तफर्का न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको द्विवितीय चरणमा कम्प्यूटर सीप परिक्षण प्रयोगात्मक परीक्षा समावेस गरिएको हो।

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	अङ्क	समय
कम्प्यूटरसीप परिक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devanagari Typing	२.५अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Word processing	५ अङ्क	५ मिनेट

Contents

1. **Windows basic**
   - Introduction to Graphical User Interface
   - Starting and shutting down Windows
   - Basic Windows elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
   - Concept of files and folders
   - Searching files and folders

2. **Word processing**
   - Creating, saving and opening documents
   - Typing in Devanagari and English
   - Text formatting (font, size, color, underline, italic, bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
   - Inserting header, footer, page number
   - Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

-----

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक तर्फको न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, नायव सुब्बा वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill त्भकतको लागि निर्देशन:-

ज्ञ. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

1. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	**पाउने अंक**
	५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
	५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
	७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
	१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
	१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
	१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
	१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
	२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
	२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
	२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

द्द। English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

2. English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछः-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	**पाउने अंक**
	६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
	६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
	९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
	१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
	१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
	१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
	२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
	२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
	२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
	३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरुले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$

प्रथमपत्र :–सामान्य ज्ञान र सामान्य ब्ाौद्धिक परीक्षण

१.१ ब्रह्मााण्ड सम्बन्धी जानकारी ।

https://bit.ly/3NtokbE

ब्रह्माण्ड सम्बन्धी जानकारी

ब्रह्माण्ड भनेको संसार हो । जहाँ प्रकृति, अन्तरिक्ष र समय, पदार्थ र ऊर्जा, भौतिक नियम र सृष्टि सञ्चालन आदि चलेको छ । ब्रह्माण्डभित्र सम्पूर्ण आकाश गंगा (Galaxy), तारा, ग्रह, उपग्रह आदि अटाएका छन् । ब्रह्माण्ड सम्बन्धी अध्ययन गर्ने शास्त्रलाई कस्मोलोजी (Cosmology) भनिन्छ ।

सौर्यमण्डलः सूर्य, ग्रह, उपग्रह, तारा

ब्रह्माण्डमा लाखौं करोडौं ताराहरू मिली बनेका तारापुञ्जहरू हुन्छन् । सूर्य एउटा तारा हो र सूर्यलाई प्रमुख तारा मानी त्यसकै वरिपरि रही ग्रह, उपग्रह तथा उल्का पिण्डहरूले परिक्रमा गर्ने प्रणालीलाई सौर्यमण्डल भनिन्छ । ब्रह्माण्डमा जसरी तारा र तारापुञ्जहरु धेरै हुन्छन् त्यसरी नै अन्य प्रमुख ताराका सौर्यमण्डल पनि धेरै हुन सक्छन् । वैज्ञानिकहरुले अन्य थुप्रै ताराका सौरपरिवारबारे पत्ता लगाएका छन् । हाम्रो सबैभन्दा नजिकको अर्को सौर परिवार "प्रोक्सिमा सेन्टउरी" (Proxima Centauri) हो । तर सबैभन्दा प्रसिद्ध सौर्यमण्डल त्यो हो जहाँ मानवहरू रहेका छन् । पृथ्वी रहेको छ । पृथ्वीले सूर्यको वरिपरि एक अण्डाकार कक्षमा परिक्रमा गर्दछ । अरु ग्रहहरूले पनि सूर्यको वरिपरि अण्डाकार कक्षमा परिक्रमा गर्दछन् । सौर्यमण्डलको बिचमा सूर्य रहेको छ । सूर्यको वरिपरि पृथ्वी लगायतका ग्रह, उल्का पिण्डहरु आदिले परिक्रमा गर्दछन् भन्ने कुरा पोल्याण्डका वैज्ञानिक निकोलस कोपर्निकसले सन् १५४३ मा पत्ता लगाएका हुन् ।

१.१.१ सौर्यमण्डल: सूर्य, ग्रह, उपग्रह, शिशुग्रह, उल्का, धूमकेतु/पुच्छ्रे ताराहरु

सूर्य

सूर्य हाम्रो सौर्यमण्डलको केन्द्रमा रहेको सबैभन्दा ठुलो तारा हो । यसको चारैतिर पृथ्वी लगायत अन्य ग्रह, उल्कापिण्ड, पुच्छ्रेतारा आदिहरूले परिक्रमा गर्दछन् । सूर्यको व्यास लगभग १३ लाख ९४ हज़ार किलोमिटर छ जुन पृथ्वीभन्दा लगभग १०९ गुणा बढी हो । सूर्यको संरचना करिब ७४% हाइड्रोजन, २५% हिलियम र बाँकि अन्य गन्हौं पदार्थहरु क्रमशः अक्सिजन, कार्बन, फलाम, निकेल, सिलिकन, सल्फर, मेग्नेसियम, नियोन, क्यल्सियम, क्रोमियम मिली बनेको छ । सूर्यको शक्ति न्युक्लियर फ्यूजन (Nuclear Fusion) को प्रक्रियाबाट उत्पन्न भएको हो । सूर्यबाट उत्पन्न ऊर्जाको २९ प्रतिशत अन्तरिक्षबाट परावर्तित हुन्छ, २३ प्रतिशत वातावरणले शोषेर लिन्छ र ४८ प्रतिशत मात्र पृथ्वीमा आइपुग्छ । पृथ्वीमा आएको मध्ये १७ प्रतिशत विकिरणका रुपमा अन्तरिक्षमा परावर्तित हुन्छ र २५ प्रतिशत पानीलाई वाफ बनाउने काममा प्रयोग हुन्छ । ५ प्रतिशत हावाका माध्यमबाट परावर्तित हुन्छ ।केही ऊर्जा रुख, वनस्पति तथा समुद्रले शोषेर लिन्छन् । वातावरणले शोषेर लिएको ऊर्जा समेत तीन वटै प्रक्रियाबाट अन्तरिक्षमा परावर्तित हुन्छ । सूर्यको आयू करिब ४ अर्ब ६० करोड वर्ष रहेको अनुमान गरिन्छ।

सूर्य र पृथ्वीका बिचको औसत दूरी १४ करोड ८८ लाख किलोमिटर छ । सूर्यको प्रकाश पृथ्वीमा आइपुग्न ८ मिनट २० सेकेण्ड समय लाग्दछ । सूर्यले पूर्वबाट पश्चिमतिर २७ दिनमा आफ्नो अक्षमा एक परिक्रमा गर्दछ । जसरी पृथ्वी र अन्य ग्रह सूर्यको परिक्रमा गर्दछन् । त्यसैप्रकार सूर्यले पनि आकाशगंगाको केन्द्र (Galactic center) को परिक्रमा गर्दछ । यो परिक्रमा गर्न २२ देखि २५ करोड़ वर्ष लाग्ने गर्छ । यसलाई एक निहारिका वर्ष (Cosmic Year) भनिन्छ । यसको परिक्रमा गर्ने गति २५१ किलोमिटर प्रति सेकेंड छ । सूर्यको प्रकाशले एक बर्षमा पार गर्ने दुरीलाई प्रकाश वर्ष भनिन्छ । प्रकाशले एक सेकेण्डमा तीन लाख कि.मि. दुरी पार गर्छ । एक प्रकाश वर्ष भन्नाले ९५ खर्ब कि.मि. दुरी बुझिन्छ ।

सूर्यको केन्द्रको तापक्रम १ करोड ५० लाख डिग्री सेन्टिग्रेट छ । जबकि यसको देख्न सकिने सतहको तापक्रम ५,५४० डिग्री सेन्टिग्रेट मात्र छ । सूर्य पृथ्वीको सबैभन्दा नजिकको तारा हो । वेद र पुराणमा सूर्यलाई सौर्यमण्डलको सर्वाधिक बलशाली ग्रह मानिन्छ । नवग्रहमध्ये सूर्यलाई विशेष मान्यता दिइएको छ । सूर्यलाई शनिको पिता मानिएको छ ।

ग्रह

सूर्यको वरिपरि परिक्रमा गर्ने र सूर्यको प्रकाशबाट चम्किने पिण्डहरूलाई ग्रह भनिन्छ । ग्रहहरुले सूर्यको वरिपरि परिक्रमा गर्ने मार्गलाइ कक्ष (Orbit) भनिन्छ र परिक्रमा गर्ने कार्यलाइ परिक्रमण (Circulation) भनिन्छ । ग्रहहरु एउटा काल्पनिक

मार्गमा आफैमा घुम्ने गर्दछन् । आफैमा घुम्ने मार्गलाइ अक्ष (Axis) भनिन्छ र आफैमा घुम्ने कार्यलाइ परिभ्रमण (Rotation) भनिन्छ । १ सेप्टेम्बर, २००६ मा यमलाई ग्रहको सूचीबाट हटाइएपछि हाल सौर्यमण्डलमा ८ वटा ग्रहहरू रहेका छन् । ती ग्रहहरूको संक्षिप्त विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

ग्रह	व्यास (कि.मि.)	सूर्यबाट दुरी (कि.मि.)	सूर्यलाई परिक्रमा गर्न लाग्ने समय	आफ्नो अक्षमा घुम्न लाग्ने समय	परिक्रमण गति	उपग्रह	विशेषता
१. बुध (Mercury)	४,९६०	५ करोड ७६ लाख	८८ दिन		४८ कि.मि./से.	०	
२. शुक्र (Venus)	१२,३२०	१० करोड ७६ लाख	२२५ दिन	२४३.०२ दिन	३५ कि.मि./से.	०	पृथ्वीको जुम्ल्याहा ग्रह
३. पृथ्वी (Earth)	१२,७५६	१४ करोड ८८ लाख	३६५ दिन ५ घण्टा ४८ मिनेट ४५.५१ से.	२३ घण्टा ५६ मिनेट ४.०९ से.	२९.७८ कि.मि./से.	१	
४. मंगल (Mars)	६,७२०	२२ करोड ५६ लाख	६८७ दिन	२४ घण्टा ३७ मि. २२ से.	२४ कि.मि./से.	२	रातो ग्रह (Red Planet)
५. वृहस्पति (Jupiter)	१,४२,६८७	७७ करोड ७२ लाख	१२ वर्ष	९ घण्टा ५५ मि. ३० से.	१३ कि.मि./से.	६७	ग्रहहरुको राजा (King of Planets)
६. शनि (Saturn)	१,१३,६००	१ अर्ब ६२ करोड ९४ लाख	२९ वर्ष	१० घण्टा १४ मि.	१० कि.मि./से.	६२	सुन्दर ग्रह, Yellow Planet
७. अरुण (Uranus)	५१,२००	२ अर्ब ८७ करोड ५० लाख	८४ वर्ष	१७ घण्टा १४ मि.	६.४ कि.मि./से.	२७	हरित ग्रह असफल ग्रह
८. वरुण (Neptune)	४८,०००	४ अर्ब ४९ करोड ७० लाख ७० हजार	१६४ वर्ष	१६ घण्टा	५.६ कि.मि./से.	१४	जलदेवताको ग्रह

माथिको तालिकाबाट ग्रहहरु सम्बन्धी आधारभूत जानकारी हासिल गर्न सकिन्छ । जस्तो दोश्रो ठाडो पंक्तिमा ग्रहहरुको व्यास दिइएको छ । व्यासका आधारमा ग्रहहरुको सानोदेखि ठुलो र ठुलोदेखि सानो क्रम मिलाउन सकिन्छ । बुध सबैभन्दा सानो र वृहस्पति सबैभन्दा ठुलो ग्रह रहेको देखिन्छ । तेश्रो ठाडो पंक्तिमा सूर्यबाट ग्रहको दुरी दिइएको छ । यसबाट सूर्यबाट टाढा र नजीकको क्रम मिलाउन सकिन्छ । सूर्यबाट बुध सबैभन्दा नजीक र बरुण सबैभन्दा टाढा रहेको देखिन्छ । एवं रीतले अन्य विषयहरु समेत यसै तालिकाबाट अध्ययन गर्न सकिन्छ । ग्रहहरुका केही खास विशेषताहरुसम्बन्धी जानकारी तल दिइन्छ । ती बाहेक ग्रहहरुसम्बन्धी आधारभूत जानकारी भनेको उपरोक्त तालिका नै हो । तपाईंहरुले तलको चित्रबाट समेत ग्रहको स्थितिसम्बन्धी बिम्ब आफ्नो स्मरणमा राख्न सक्नु हुन्छ ।

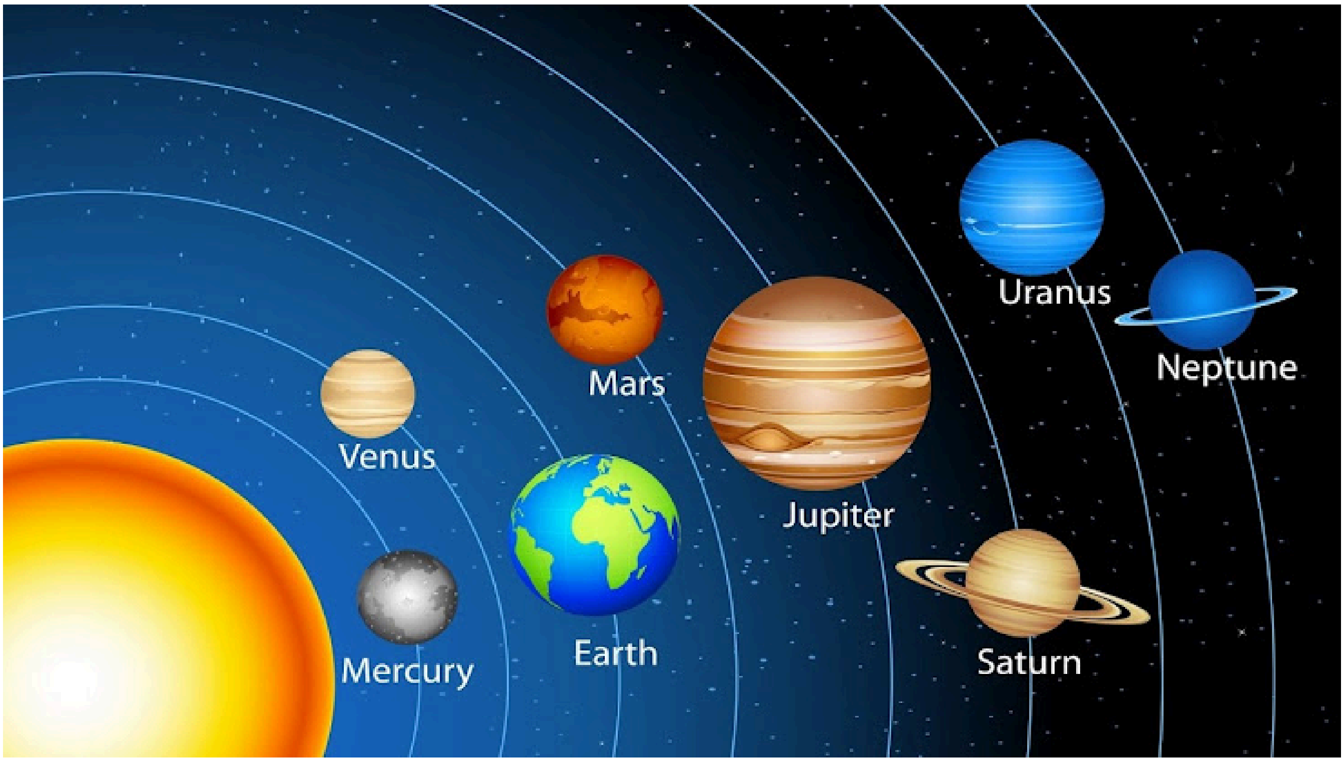

बुध

एकातर्फ अति तातो र अर्को तर्फ अति चिसो ग्रह बुध हो ।

शुक्र

Evening star र Morning star को उपनामले चिनिने, Carbon dioxide को वायुमण्डल भएको, सबैभन्दा चम्किलो र तातो ग्रह (४०० डिग्री से.) शुक्र हो । शुक्र ग्रहलाई Planet of Mystery, Goddess of love and beauty पनि भनिन्छ । पृथ्वीबाट अनुसन्धान गरिएको पहिलो ग्रह शुक्र हो।

पृथ्वी

जीवित जीवन रहेको एकमात्र ग्रह पृथ्वी हो ।

मंगल

हालसम्म सबैभन्दा बढी अनुसन्धान गरिएको ग्रह मंगल हो । मंगल ग्रहका २ वटा उपग्रह फावोस र डिमोस रहेका छन् । सौर्य मण्डलको सबैभन्दा अग्लो पर्वत Olympus Mons मंगल ग्रहमा रहेको छ ।मंगल ग्रहमा प्रक्षेपण गरिएको पहिलो यान भाइकिङ्ग-१ (सन् १९७६) हो ।

बृहस्पति

सौर्यमण्डलको सबैभन्दा ठुलो उपग्रह गेनिमेड वृहस्पति ग्रहको उपग्रह हो ।

शनि

वायुमण्डल घेरा Ring ले घेरिएको ग्रह शनि हो । टाइटन शनि ग्रहको सबैभन्दा ठूलो उपग्रह हो ।शनि ग्रहलाई पत्ता लगाउने बैज्ञानिक ग्यालिलियो हुन् ।

अरुण

यस ग्रहमा औषत तापक्रम -195 डिग्री सेन्टिग्रेड रहेको छ । अरुण ग्रहको नाम रोमन देवता शनिका पिताको नामबाट राखिएको हो । यो ग्रहको रङ आकाशे नीलो रङको रहेको छ ।

बरुण

बरुण सबै भन्दा चिसो ग्रह हो । यसको तापक्रम -201 डिग्री सेन्टिग्रेड रहेको छ । बरुण ग्रहले सन् १८४८ मा शुरु गरेर सन् २०११ मा सूर्यको १ पटक परिक्रमा गरेको छ । आफ्ना उपग्रहहरूले विपरित दिशाबाट परिक्रमा गर्ने ग्रह बरुण हो ।

- अरुण र बरुण दुवै ग्रहको वायूमण्डलमा मिथेन ग्याँस रहेको छ ।
- बुध, शुक्र, पृथ्वी र मंगल भित्री ग्रह हुन् भने बृहस्पति, शनि, अरुण र बरुण बाहिरी ग्रह हुन् ।
- भित्री ग्रहमा मात्र ठोस धरातल छ । बाहिरी ग्रहमा ग्याँस धरातल रहेको छ ।

उपग्रह

ग्रहहरुको परिक्रमा गर्ने आफ्नो प्रकाश नभएका कारण सूर्यको प्रकाशबाट चम्किने आकाशीय पिण्डलाई उपग्रह भनिन्छ । सौर्यमण्डलमा १६६ वटा ज्ञात प्राकृतिक उपग्रहहरु रहेका छन् । पृथ्वीमा धेरैथरी मानवनिर्मित उपग्रह समेत रहेका छन् । बुध र शुक्र ग्रहका उपग्रह छैनन् । वृहस्पति ग्रहको उपग्रह गेनिमेड सबैभन्दा ठूलो र मंगल ग्रहको उपग्रह डिमोस सबैभन्दा सानो उपग्रह हो । ग्रहहरुका उपग्रहको संख्या माथिको तालिकाबाट अध्ययन गर्न सकिन्छ ।

तारा

ताराहरुको आफ्नै प्रकाश हुन्छ । पुच्छ्रेतारालाई ‘Long haired Star’ भनिन्छ । कुनै ब्यक्तिको जीवनकालमा दुई पटकसम्म देख्न सकिने एक मात्र पुच्छ्रेतारा हेली कमेट हो । पृथ्वीको उत्तरी गोलार्धमा मध्य अक्षांशबाट देखिने तारामण्डललाई सप्तर्षी भनिन्छ । पृथ्वीबाट देखिने सूर्यपछिको सबैभन्दा टाढाको चम्किलो तारा साईरस Dog Star हो । पृथ्वीबाट देखिने सबै भन्दा ठूलो तारा Betelgeuse हो । ताराहरुलाई ज्योतिष शास्त्रमा नक्षत्र भनिन्छ । यिनीहरुको वास्तविक संख्या २७ रहेकोमा दुईटालाई अलिअलि टुक्र्याएर संख्या २८ बनाईएको पाइन्छ ।

- अन्तरिक्षका पिण्डहरुको अध्ययन गर्ने निकाय फ्रान्सको पेरिसमा रहेको IAU (International Astronomical Union) हो । यसको स्थापना सन् १९१९ मा भएको हो ।

१.१.२ पृथ्वी: परिचय, उत्पत्ति र गति

सौर्यमण्डलको एक मात्र जीवन भएको ग्रह पृथ्वी हो । पृथ्वीको आकृति केही चेप्टो अण्डाकार रहेको छ । पृथ्वीको भूमध्यरेखीय व्यास (Diameter) १२ हजार ७४२ कि.मि. एवं ध्रुवीय व्यास (Polar Diameter) १२ हजार ७१४ कि.मि. र औसत व्यास (Equatorial Diameter) १२ हजार ७५६ कि.मि. रहेको छ। पृथ्वीको परिधि ४०,०७५ कि.मि. रहेको छ । पृथ्वीमा सबैभन्दा अग्लो स्थान (८,८४८ मिटर उचाई भएको सगरमाथाको चुचुरो) र सबैभन्दा होचो स्थान (समुन्द्री सतह भन्दा १०,९११ मिटर मुनि मारियाना ट्रेन्च) रहेको छ । पृथ्वीमा अधिकतम् तापक्रम 56.7 डिग्री सेल्सीयस रहेको छ । त्यसकारण यस ग्रहमा जीवन रहेको छ । पृथ्वीको एउटा उपग्रह रहेको छ । जसलाई चन्द्रमा भनिन्छ । यो पृथ्वीवाट केवल ४ लाख कि.मि. टाढा रहेको छ । चन्द्रमाले पृथ्वीलाई २९ दिन १२ घण्टामा एकपटक परिक्रमा गर्न सक्छ । यस अवधिमा प्रतिपदादेखि औंसीसम्मको समय व्यतित हुन्छ । गोलो पृथ्वीको सतहको कूल क्षेत्रफल ५१ करोड ७२ हजार वर्ग कि.मि. छ । यस क्षेत्रफलको ७०.८ प्रतिशत भाग ठुलठूला महासागरले ओगटेका छन् । महासागरले ओगटेको भागको क्षेत्रफल झण्डै ३६ करोड़ ११ लाख ३२ हजार वर्ग कि.मि. छ । बाँकी १४ करोड़ ८९ लाख ४० हजार वर्ग कि.मि. (२९.२ प्रतिशत) मात्रै जमीन छ । पृथ्वीमा पानीले घेरिएको भाग दक्षिणी गोलार्द्धमा बढी छ ।

पृथ्वीको आन्तरिक संरचना स्थलमण्डल, मध्यमण्डल र केन्द्रमण्डल गरी बनेको छ । हाम्रो पृथ्वीको भित्री केन्द्र भागमा सूर्यको सतह जत्तिकै तातो फलाम लगायतको एशिया महादेश जत्रै ठुलो चापले गर्दा ठोस बनेको विशाल पदार्थ छ । त्यसलाई केन्द्रमण्डल भनिन्छ । त्यसमाथि मध्यमण्डल (Mantle) भनिने अर्को तह छ । जसमा Radioactive Uranium पनि छ । त्यही तहले त्यो भन्दा माथिको सतहको पदार्थलाई पगालेर तरल बनाएको छ । त्यही पग्लेको तरल पदार्थमाथि केही बिशाल चाक्ला (Plates) हरु तैरिरहेका छन् । त्यसमाथि पृथ्वीको सतह देखि ६० किलोमिटर भित्रसम्मको स्थलमण्डल भागमा हजारौं हजार बर्षसम्म पत्र–पत्र जमेर वनेको पत्रे चट्टान पाइन्छ । जहाँमाथि हामी बसोबास गर्दछौं । पृथ्वी सबैभन्दा बढी घनत्व भएको ग्रह हो । पृथ्वीको गर्भभित्र जम्मा भएर रहने तापशक्तिलाई भू–तापीय शक्ति (Geothermal Energy) भनिन्छ ।

पृथ्वीको उत्पत्ति बारे विभिन्न विद्वान तथा वैज्ञानिकहरुले विभिन्न किसिमका विचार व्यक्त गरेका छन् । जसका धार्मिक र वैज्ञानिक दृष्टिकोणहरू छन् । धार्मिक दृष्टिकोण पूर्णरूपले मान्य नभए तापनि वैज्ञानिक दृष्टिकोण केही मात्रामा सत्यको नजीक देखिन्छन् । हिन्दु धर्मशास्त्रमा पृथ्वीको उत्पत्ति ब्रह्माले गरेको भनी उल्लेख गरिएको छ । फोनेसियाका निवासीहरू पृथ्वीको उत्पत्ति सूर्यले तयार पारेको गोलो वस्तुवाट भएको मान्दछन् । मिश्रका प्राचिन वासिन्दाहरू "शु" नामको देवताले समुद्रबाट निस्केको फूललाई दुई भाग गरी स्वर्ग र पृथ्वीको सृष्टि गरेको मान्दछन् । पृथ्वीको उत्पत्ति सम्बन्धमा कान्टको वायवीय राशी सिद्धान्त (The Gaseous Theory), जेम्स जिन्सको ज्वारीय सिद्धान्त (The Tidal Theory), अटो स्मिडको इन्टर स्टेलर धुलीय सिद्धान्त (Otto Schmidst's Inter Stedlor Dust Hypothesis), बफनको धूमकेतु-सूर्य टकराव सिद्धान्त (Comets Collision with the Sun Theory) आदि प्रचलनमा रहेका छन् । पृथ्वीको उत्पत्ति ४.५४ अर्ब वर्ष पहिला भएको मानिन्छ । पृथ्वीमा जीवनको प्रारम्भ भने १ अर्ब वर्ष पहिला मात्रै भएको हो । पृथ्वीमा 'प्रथम जीवन' को उत्पत्ति 'अजैविक तत्त्व' (Abiotic Components And Abiotic Factors) ले भएको थियो ।

पृथ्वीको गति सम्बन्धी परिमाणात्मक जानकारीका लागि एकचोटि माथिको ग्रहहरुको संक्षिप्त विवरण तालिका हेर्नुहोस् । पृथ्वीको अक्षमा घुम्ने गति १६१० कि.मि./घण्टा रहेको छ । पृथ्वी आफ्नो अक्षमा २३.४३९ डिग्रीमा ढल्केर सूर्यको परिक्रमा गर्दछ । पृथ्वी आफ्नो अक्षमा पश्चिमबाट पूर्वमुखी (Eastward) भएर घुम्दछ । त्यसैकारण सूर्य पूर्वबाट उदाउँछ । पृथ्वीले आफ्नो अक्षमा घुम्ने कारणले दिन र रात हुन्छ । सूर्यको परिक्रमा गर्ने कारणले वर्षभरिका ऋतुहरु परिवर्तन हुन्छन् । पृथ्वीमा सबैभन्दा लामो दिन जुन २१ मा हुन्छ । सबैभन्दा छोटो दिन डिसेम्बर २२ मा हुन्छ । मार्च २३ र सेप्टेम्बर २३ मा दिन र रात बराबर हुन्छन् । हरेक चार वर्षमा ३६६ दिनको एक वर्ष हुने अधिक वर्ष (Leap Year) हुन्छ । हामी बसेको पृथ्वीको सतहको सरदर तापमान १५ देखि ३० डिग्री सेन्टिग्रेड रहेको भएपनि समुद्रसहितको सम्पूर्ण पृथ्वीको सरदर तापमान भने १४ डिग्री सेन्टिग्रेड छ । पृथ्वीको यही सरदर तापमान वृद्धिलाई Global Warming भनिन्छ । पृथ्वीमा अहिलेसम्म प्राकृतिक रुपमा रेकर्ड गरिएको न्यून तापमान -९४.7 डिग्री र अधिकतम तापमान ५६.७ डिग्री सेल्सियस रहेको छ । पृथ्वीको सतहको गुरुत्वाकर्षण बल ९.८०७ मिटर/सेकेण्ड रहेको छ ।

आकारका र दूरीका आधारमा सौर्यमण्डलका ग्रहहरु

स्थान	सूर्यबाट दूरीका आधारमा (नजिकाबाट टाढाको क्रममा)	आकारको आधारमा (ठूलोबाट सानो क्रममा)
पहिलो	बुध (Mercury)	वृहस्पति (Jupiter)
दोश्रो	शुक्र(Venus)	शनि (Saturn)
तेश्रो	पृथ्वी (Earth)	अरुण (Uranus)
चौथो	मंगल(Mars)	वरुण (Neptune)
पाँचौं	वृहस्पति (Jupiter)	पृथ्वी (Earth)
छैठौं	शनि (Saturn)	शुक्र(Venus)
सातौं	अरुण (Uranus)	मंगल(Mars)
आठौं	वरुण (Neptune)	बुध (Mercury)

- धरातलीय ग्रह (Terrestrial Planets): बुध,शुक्र,पृथ्वी,र मंगल
- ग्याँसिय ग्रह (Gas Planets): बृहस्पति ,शनि,अरुण,र बरुण

ग्रहहरुबारे जानकारी

ग्रहहरु	सूर्यबाटको दुरी (कि.मि.)	अक्षमा घुम्न लाग्ने समय	कक्षमा(Orbit) घुम्न लाग्ने समय	उपग्रह	परिक्रमाको गति (कि.मि/से)	विशेषता
बुध (Mercury)	५ करोड ७६ लाख	५८.५ दिन	८७.९७ दिन	छैन	४८	सुर्य बाट सबैभन्दा नजिकको ग्रह
शुक्र(Venus)	१० करोड ५७ लाख	२४३ दिन	२२४.७ दिन	छैन	३५	पृथ्वीको जुम्ल्याहा ग्रह
पृथ्वी (Earth)	१४ करोड ८८ लाख	२३ घण्टा ५६ मिनेट ४८ सेकेण्ड	३६५ दिन ५ घण्टा ४८ मिनेट ४६ सेकेण्ड	१(चन्द्रमाको गुरुत्व बल पृथ्वीको १/६)	३०	प्राणीको वासस्थल
मंगल(Mars)	२२ करोड ५६ लाख	२४ घण्टा ३९ मिनेट ३५ सेकेण्ड	६८७ दिन	२ (फोबोस र डिमोस)	२४.१	रातो ग्रह
वृहस्पति (Jupiter)	७७ करोड ७२ लाख	९ घण्टा ५५ मिनेट ३० सेकेण्ड	११ बर्ष १० महिना	७९(सौर्यमण्डलको सबैभन्दा ठुलो उपग्रह गेनिमेड)	१३	सबैभन्दा ठूलो ग्रह
शनि (Saturn)	-	१० घण्टा १४ मिनेट	२९ बर्ष ६ महिना	८२ (टाइटन सबैभन्दा ठुलो उपग्रह)	१०	दोश्रो ठूलो ग्रह/पहेंलो ग्रह
अरुण (Uranus)	-	१७ घण्टा १४ मिनेट २४ सेकेण्ड	८४.०१ बर्ष	२७	६४	हरीयो ग्रह
वरुण (Neptune)	-	१६ घण्टा ६ मिनेट ३६ सेकेण्ड	१६४.७९ बर्ष	१४ (ट्रिटन सबैभन्दा ठुलो उपग्रह)	५.६	सूर्य बाट सबैभन्दा टाढा रहेको ग्रह

१.२ विश्वको भूगोल – महादेश, महासागर, ध्रुव, अक्षांश, देशान्तर, अन्तर्राष्ट्रिय तिथि रेखा, समय, दूरी, पर्वतश्रृंखला, मरुभूमि, भूकम्प, ज्वालामुखी, नदी, हिमनदी, ताल, हिमताल, जलवायु, व्यापारिक वायू, मनसुन ।

1. भुगोल शब्द ग्रीक भाषाको Geographein शब्दबाट लिइएको हो जसको अर्थ पृथ्वीको वर्णन भन्ने हुन्छ ।
2. १८ औं शताब्दिलाइ "नयाँ युगको खोज " भनिन्छ " ।

विश्वका पहिला भौगोलिक खोजकर्ताहरु

सौर्यमण्डल →	कोपर्निकस (पोल्याण्ड, सन् १५४०)
ग्रहहरुको गतिको नियम	केपलर (सन् १६००)
उत्तर ध्रुव →	रबर्ट पिएरी (अमेरिका सन् १९०९)
दक्षिणी ध्रुव →	एमन्डसेन (नर्वे सन् १९११)
संयुक्त राज्य अमेरिका	क्रिस्टोफर कोलम्बस (इटाली, सन् १४९२)
भारत →	भास्को डि गामा (सन् १४९८)
चीन →	मार्कोपोलो
तिब्बत →	ओडोरिक
ब्राजिल →	पेट्रो अल्वारेज (पोर्चुगल, सन् १५००)
अन्टार्किटिका →	जोन डेभिस (सन् १८२१)

विश्वका महादेशहरुको संक्षिप्त परिचय

महादेश	जम्मा देश	अग्लो शिखर (मिटरमा)	होचो भुभाग	ठूलो हिमनदी	घाँसे मैदान	ठूलो देश	सानो देश	ठूलो नदि	विशेषता
एसिया	४८	सगरमाथा (८८४८.८६)	मृत सागर	सियाचेन	स्टेप्स	चीन	माल्दभ्स	याङ सिक्याङ	बिषमताको महादेश
अफ्रिका	५४	किलिमञ्जरो (५८८०)	लेक असाल	किलिमञ्जरो	भेल्ड	अल्जेरिया	सिसेल्स	नाइल	अध्यारो महादेश
उत्तर अमेरीका	२३	मेकिन्ले अलस्का (६१९४)	डेथ भ्याली	हवार्ड	प्रेयरी	क्यानडा	सेन्ट भिसेन्ट एण्ड नेभिस	मिसिसिपी मिसौरी	नयाँ संसार
दक्षिण अमेरीका	१२	ओकान्कागुवा (६९६०)	पेनिन्सुला भलदेश	पेरिटो मेरिनो	पम्पाज	ब्राजिल	ट्रिनिदाद एण्ड टोवागो	अमेजन	विश्वक चौथो ठूलो महादेश
अन्टार्कटिका	०	माउण्ट भिन्सन मेसिफा (५७७६)	वेन्टले ग्लासियर	ल्याम्बर्ट	-	-	-	ल्याम्बर्ट	हिमचादर
यूरोप	५०	माउण्ट एलब्रुज (५६३३)	क्यास्पयन	भटनाजोकुल	-	रसिया	भ्याटिकन सिटी	भोल्गा	प्रायद्धीपको पनि प्रायद्धीप
अष्ट्रेलिया	१४	कोस्कीयुस्को (२४४३)	आइस	हर्ड आइल्याण्ड	डाउन्स	अष्ट्रेलिया	नाउर	मरेडार्लिङ	एक देश एक महादेश

विभिन्न वायु र वायु चल्ने स्थान

वायू	वायू चल्ने स्थान	वायू	वायू चल्ने स्थान
लु	भारतको थार मरुभुमीमा	धुले आँधी	विलीविली पनि भिनिन्छ
सिरेटो	हिमालय पर्वत (हिउँदमा)	हरिकेन	एटलान्टिक, क्यारेबियन, पश्चिमी प्रशान्त,मेक्सीको खाडी (क्यारिवेयन वायू देवता हुराकनको नामबाट)
सिरेक्टो	सहरा मरभुमिमा	साइक्लोन	हिन्द महासागर र बंगालको खाडीमा
सियुम	अरबीय क्षेत्र	टर्नाडो	अफ्रिकाको पश्चिमी तटीय क्षेत्रमा
चिनुक	उत्तर अमेरिका	विली-विली	दक्षिण पश्चिम अष्ट्रेलिया
पम्पेरो	दक्षिण अमेरिका	टाइफुन	पश्चिमी प्रशान्त क्षेत्र

१.३ नेपालको भूगोल

नेपाल एउटा सानो, भूपरिवेष्ठित, पहाडै पाहाड भएको, दुई ठूला राष्ट्र भारत र चीनको बीच अवस्थित बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक विविधतापूर्ण भौगोलिक बिशेसता युक्त स्बतन्त्र, अटल एवं अखण्ड राष्ट्र हो । भौगोलिक रुपमा नेपाल २६० २२” उत्तर देखी ३०० २७” उत्तर अक्षाशं र ८०० ४” पूर्व देखी ८८० १२” पूर्वी देशान्तरभित्र दक्षिण एशियाको भारतीय उपमहाधौप एवं सार्क क्षेत्र (दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन) भित्र अवस्थित र मकर रेखाभन्दा उत्तरतिरको समशीतोष्ण भूमागसम्म पूर्व पश्चिम करीब (सरदर) ८८५ कि मी र उत्तर दक्षिण १९३ कि मी क्षेत्रमा करीब १,४७,१८१ वर्ग कि मी मा फैलिएको छ र नेपालले पृथ्वीको कुल भूमिको ०.०३ प्रतिशत र एशियाको कुल भूमिको ०.३ प्रतिशत भाग ओगटेको छ । भौगोलिक अवस्थाको आधारमा नेपाललाई सामान्यता तीन भाग हिमाल, पाहाड, तराई क्षेत्र (समतल भूमि मा बाँड्न सकिन्छ । धरातलीय रुपमा यस राष्ट्रमा समुद्र सतहबाट करीब ७० मीटरमा अवस्थित कचनाकलन, झापा (सबैभन्दा होचो भाग) र संसारको सर्वोच्च स्थल समुद्र सतहबाट ८८४८ मिटरको उचाइमा रहेको सगरमाथा छ ।

अझ धेरै पढ्न मन लागेमा Click Here मा क्लिक गर्नुहोस् ।

नेपालको भूगोल पढ्दा के के सामाग्री चाहिन्छ ?

==================================

- नेपालको नक्शा (ठुलोमा) यससँग सम्बन्धित अरु सामाग्री
- भूगोल विद्हरुले लेखेका पुस्तक लेख रचना टिप्णी र कार्यपत्रहरु ।
- विश्वविद्यलय र विद्यलयहरुको लागि तयार गरिएका भूगोल विषयक किताबहरु ।
- भुगोल विषयसँग सम्बन्धित विभिन्न वेभसाइटहरु
- पर्यटन मन्त्रालयबाट निकालिने बुलेटिनहरु ।
- विषयवस्तुसँग मेल खाने सूचनाहरु जहाँ जहाँ बाट पाउन सकिन्छ ।

कसरी पढ्ने नेपालको भूगोल **?**

••••••••••••••••••••••••••••••

- नेपालको नक्शा आजै लिनुहोस र आफ्नो कोठाको भित्तामा झुन्ड्याउनुहोस जहाँ तपाई बाहिर भित्र गर्दा नजर पुग्छ ।
- पहिलो दिन त्यसलाई करिब दश मिनेट हेर्नुहोस दोस्रोदिन नौ मिनेट गर्दै त्यस्तै गरेर पछि पछि एक दिनमा एकपट हेर्न नभुल्नुहोस । जसले गर्दा धैरै कुरा सिकाउन सकिन्छ जस्तो कीः
- नेपाल र भारतलाई छुने जिल्ला र अञ्चलहरु जो हामीले बारम्बार पढ्दा पनि याद भएका हुदैनन् । यसले clear image दिन्छ ।
- त्यस्तै सबै विकास क्षेत्र, अञ्चल, जिल्लाहरु र तिनका सदरमुकामहरु तथा क्षेत्रफल र १४ अञ्चल र जिल्लाका नामहरु……….
- यो पनि याद गर्नुहोस् की कुन जिल्ला कुन अञ्चल र विकास क्षेत्रमा पर्छ भन्ने कुरा ।
- सबै भन्दा मोटो, छोटो, होचो र लामो विकास क्षेत्र ,अञ्चल, जिल्ला, र गाविसहरु थाहा पाइराख्ने ।
- कुन जिल्ला के को लागि प्रसिद यसको पनि लिस्ट बनाइ राखौ ।
- मूलतः भुगोलमा कुनै पनि ठाउलाई ३/४ कोणबाट हेर्नु पर्छ । जस्तैः सगरमाथाको उचाई मिटरमा मात्र थाहा पाएर हुदैन त्यसको फिट, सेन्टिमिटर मा पनि जानि राख्ने हरेकको (मिटर, वर्ग किलो मिटर, सेन्टिमिटर आदि सबैको)
- सबैले अहिले आफु बसेको ठाउँको उचाई पत्ता लगाउनुहोस समुद्र सतह देखि अनि विस्तार त्यो हिमाल पहाड र तराई कुन हो छुट्याउनुहोस त्यसपछि समुन्द्र सतह देखि कति उचाई भएको ठाउँलाई हिमाल, पहाड र कुन तराई भन्ने clear concept आउछ ।
- भूगोलमा हरेक चिजवस्तुको लम्बाई, उचाई, चौडाई र मोटाई पत्ता लगानुहोस । सबैलाई ३/४ कोणबाट हेर्नुहोस ।

Ø नेपालको क्षेत्रफल कति छ ? – १,४७,१८१ वर्ग कि.मि.

Ø नेपालको पूर्व पश्चिम औसत लम्बाई कति छ ? – ८८५ कि.मि.

Ø नेपालको उत्तर-दक्षिण औसत चौडाई कति छ ? –१९३ कि.मि.

Ø नेपाल कुन महादेशमा अवस्थित छ ? –एशिया

Ø नेपालले एशियाको कूल क्षेत्रफलको कति प्रतिशत भाग ओगटेको छ ? – ०.३५

Ø नेपालले विश्वको कूल क्षेत्रफलको कति प्रतिशत भाग ओटेको छ ? –०.०३५

Ø नेपाल कुन देशान्तरमा पर्दछ ? –पूर्वी देशान्तर

Ø नेपाल कुन अक्षांसमा पर्दछ ? –उत्तरी अक्षांस

Ø नेपाल कति देशान्तर रेखामा अवस्थित छ ?–८०°४ पूर्वी देशान्तरदेखि ८८°१२ पूर्वी देशान्तरमा

Ø नेपाल कुन अक्षांश रेखामा अवस्थित छ ? –२६°२२उत्तरी अक्षांसदेखि ३०°२७ उत्तरी अक्षांसमा

Ø नेपालका कतिवटा अञ्चलले चीर र भारत दुवै देशलाई छोएको छ ? – ६ वटा

Ø चीन र भारत कुनै पनि देशसँग सीमना नजोडिएको जिल्लाहरु कति वटा छन् ? –३६

Ø भारतसँग मात्रै सीमना जोडिएका कतिवटा जिल्लाहरु छन् ? –२६ वटा

Ø क्षेत्रफलको हिसावले सबैभन्दा ठूलो जिल्ला कुन हो ? –डोल्पा

Ø क्षेत्रफलको हिसावले सबैभन्दा ठूलो अञ्चल कुन हो ? –कर्णाली

Ø क्षेत्रफलको हिसावले सबैभन्दा ठूलो राष्ट्रिय निकुञ्ज कुन हो ? – शे फोक्सुण्डो

Ø क्षेत्रफलको हिसावले सबैभन्दा सानो जिल्ला कुन हो ? – भक्तपुर

Ø नेपाललको प्रामाणिक समय ग्रीनबीच समयभन्दा कति बढी छ ? –५घण्टा ४५ मिनेट

Ø नेपालको प्रामाणिक समय कुन देशान्तर रेखालाई आधार मानेर निर्धारण गरिएको छ ? –८६°१५ु देशान्तर रेखालाई

Ø नेपालको प्रामाणिक समय कुन हिमाललाई आधारमानी निर्धारण गरिएको छ ? –गौरीशंकर हिमाल

Ø कुनकुन अञ्चलका ५/५ वटा जिल्लाहरु रहेकाछन् ? –नारायणी, राप्ती, भेरी, कर्णाली र सेती गरी ५ वटाका

Ø नेपाललाई कहिले १४ अञ्चल र ७५ जिल्लामा विभाजन गरिएको हो ? –२०१८ बैशाख १ गते

Ø नेपाललाई कति सालमा ४ विकास क्षेत्रमा विभाजन गरिएको हो ? –२०२९ साल

Ø ८ वटा जिल्ला हुने अञ्चल कुन हो ? – वाग्मती

Ø ६/६ वटा जिल्लाहुने अञ्चलहरु कुन कुन हुन् ? –लुम्बिनी, गण्डकी, सगरमाथा, जनकपुर र कोशी

Ø महाकाली पारीका नेपालका २ गाविस कुन कुन हुन् ? –चाँदनी र दोधारा

Ø गंगासागर पोखरी कहाँ पर्दछ ? – जनकपुरधाम, धनुषा

Ø सबभन्दा बढी उचाईमा रहेको नेपालको जिल्ला सदरमुकाम कुन हो ? –सिमिकोट

Ø चीन र भारत दुवैदेशलाई छुने जिल्ला कति वटा छन् ? –२ वटा, ताप्लेजुङ्ग र दार्चुला

Ø सबभन्दा कम उचाईमा रहेको नेपालको सदरमुकाम कुन हो ?

-जलेश्वर

Ø ४/४ वटा जिल्लाहरु हुने नेपालका अञ्चल कतिवटा छन् ? –३ वटा, मेची, महाकाली, धवलागिरी

Ø सबैभन्दा बढी जिल्लासँग सिमाना जोडिएको जिल्ला कुन हो ? –सिन्धुली

Ø अदुवा खेतीका लागि प्रसिद्ध जिल्ला कुन हो ? –सल्यान

Ø नेपालको सबैभन्दा उत्तरी विन्दु कुन जिल्लामा पर्दछ ? –हुम्ला

Ø नेपालको सबैभन्दा दक्षिणी विन्दु कुन जिल्लामा पर्दछ ? –लोदावारी, झापा

Ø भारतसँगमात्र सीमाना जोडिएको जिल्लाहरु कतिवटा छन् ? –२४

Ø चीन सँग मात्र सीमाना जोडिएका जिल्लाहरु कतिवटा छन् ? –१५ वटा

Ø दक्षिण महाभारत पर्वतदेखि उत्तरी हिमालयसम्म फैलिएको जिल्ला कुन हो ? –धादिङ्ग

Ø काठमाण्डौ उपत्यकाको क्षेत्रफल कति छ ? –६४२ वर्ग कि.मि.

Ø नेपालमा सबैभन्दा गर्मी हुने ठाउँ कुन हो ? –नेपालगञ्ज

Ø नेपालको सबैभन्दा बढी पानी पर्ने जिल्ला कुन हो ? –कास्की

Ø नेपालको सबैभन्दा कम पानी पर्ने जिल्ला कुन हो ? –मुस्ताङ्ग

Ø नेपालमा ८ हजारभन्दा अग्ला हिमालहरु कति छन् ? – ८ वटा

Ø मकालु हिमाल कुन हिमश्रृंखलामा पर्दछ ? –महालंगुर

Ø सूर्योदयको दृष्य देखिने नेपालको प्रसिद्ध स्थान नगरकोट भक्तपुरमा पर्दछ भने अन्तु डाँडा कुन जिल्लामा पर्दछ ? –इलाम

Ø महेन्द्र गुफा कुन जिल्लामा रहेको छ ? –कास्की

Ø हेलम्वु कुन जिल्लामा पर्दछ ? –सिन्धुपाल्चोक

Ø महालंगुर हिमश्रृंखलाको अर्को नाम के पनि हो ? –खुम्वु

Ø भोजपुर केका लागि प्रसिद्ध छ ? –खुकुरी

Ø काठमाण्डौबाट सबभन्दा नजिकमा पर्ने हिमाल कुन हो ? –जुगल

Ø काठमाण्डौबाट सबभन्दा नजिकको दूरीमा रहेको सार्क राष्ट्रहरुको राजधानी कुन हो ? –थिम्पु

Ø काठमाण्डौबाट सबभन्दा टाढाको दूरीमा रहेको सार्क राष्ट्रहरुको राजधानी कुन हो ? –माले

Ø चाँदनी टापु र दोधारा टापु नेपालको कुन जिल्लामा पर्दछन् ? – कञ्चनपुर

Ø झोलुङ्गे पुलको जिल्ला भनेर नेपालकको कुन जिल्लालाई चिनिन्छ ? –बाग्लुङ्ग

Ø कसरा ताल कुन जिल्लामा पर्दछ ? –चितवन

Ø महेन्द्र राजमार्गले नछुने तराईको जिल्ला कुन हो ? –पर्सा

Ø सर्वोच्च शिखर सगरमाथा कुन हिमश्रृंखलामा पर्दछ ? – महालंगुर (खुम्वु)

Ø दहीको लागि प्रसिद्ध जिल्ला कुन हो ? –भक्तपुरØ कफि खेतीको लागि प्रसिद्ध जिल्ला कुन हो ? –गुल्मी

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो मानवनिर्मित जलाशय कुन हो ? –इन्द्र सरोवर

Ø अरुण उपत्यका कुन जिल्लामा पर्दछ ? –संखुवासभा

Ø क्षेत्रफलको हिसावले सबैभन्दा सानो अञ्चल कुन हो ? –महाकाली

Ø नेपालको मरुभूमी भन्नाले कुन जिल्लालाई चिनिन्छ ? –मुस्ताङ्ग

Ø नेपालको चेरापुञ्जी भन्नाले कुन ठाउँलाई बुझिन्छ ? –पोखरा

Ø च्छोरोल्पा ताल कुन जिल्लामा पर्दछ ? –दोलखा

Ø म्याग्नेसाइट (खरिढुंगा)को व्यवसायिक उत्पादन कुन जिल्लमा भएको छ ? –दोलखा

Ø नेपालमा सोडा कहाँ पाइन्छ ? –सल्यान र डोटी

Ø विश्वको तेस्रो अग्लो हिमाल कञ्चनजंघाको उचाई कति छ ? –८,५८६ मिटर

Ø पहाडी प्रदेशमा नेपालका कति जिल्ला पर्दछन् ? –३९ वटा

Ø हिमाली प्रदेशमा नेपालका कति जिल्लाहरु पर्दछन् ? –१६ वटा

Ø तराई प्रदेशमा नेपालका कति जिल्लाहरु पर्दछन् ? –२० वटा

Ø काठमाण्डौ उपत्यकाका चार भञ्ज्याङ्गहरु कुन कुन हुन् ? –पूर्व-साँगा, पश्चिम-वाण, उत्तर-पाटी, दक्षिण-चन्द्रगिरी

Ø धरातलीय स्वरुपका आधारमा नेपाललाई कति प्रदेशमा बाँडिएको छ ? – ३ प्रदेश

Ø हिमाली प्रदेशले नेपालको कूल क्षेत्रको कति प्रतिशत भूभाग ओगटेको छ ? –१५५

Ø पहाडी प्रदेशले नेपालको कूल क्षेत्रको कति प्रतिशत भूभाग ओगटेको छ ? –६८५

Ø तराई प्रदेशले नेपालको कूल क्षेत्रको कति प्रतिशत भूभाग ओगटेको छ ? –१७५

Ø नेपालको कति प्रतिशत जनसंख्या हिमाली क्षेत्रमा बसोबास गर्दछन् ? –७.३ प्रतिशत

Ø पहाडी प्रदेशमा कति प्रतिशत जनसंख्या बसोबास गर्दछन् ? –४४.३ प्रतिशत

Ø तराई प्रदेशमा कति प्रतिशत जनसंख्या बसोबास गर्दछन् ? –४८.४ प्रतिशत

Ø नेपालको सबैभन्दा होचो भागमा रहेको स्थान कुन हो ? –केचनाकलन, झापा, समुद्र सतहबाट ७० मिटर

Ø भौगोलिक रुपमा नेपाल कस्तो राष्ट्र हो ? –भु-परिवेष्ठित

Ø नेपालको पूर्वी सिमाना मेचीले छुट्याएको छ भने पश्चिमी सीमाना कुन नदीले छुट्याएको छ ? –महाकाली

Ø नेपालको उत्तर दक्षिण चौडाई वढीमा कति र घटीमा कति रहेको छ ? –बढीमा २४१ कि.मि. र घटीमा १४५ कि.मि.

Ø फर्पिङ्ग जलविद्युत केन्द्रवाट कति किलोवाट विद्युत उत्पादन गरिन्छ ? –५०० किलोवाट

Ø हिमाली प्रदेश समुद्री सतहबाट कति उचाई क्षेत्रमा फैलिएको छ ? –३३६० मिटरदेखि ८८४८ मिटरसम्म

Ø पहाडी प्रदेशको समुद्र सतहदेखि कति उचाईमा फैलिएको छ ? –६०० मिटरदेखि ३३६० मिटरसम्म

Ø तराई प्रदेश समुद्र सतहबाट कति उचाइमा फैलिएको छ ? –७० मिटरदेखि ६०० मिटरसम्म

Ø चीनको सीमानासँग मात्र जोडिएका नेपालका अञ्चलनहरु कति छन् ? –४ (बाग्मती, गण्डकी, धौलागिरी र कर्णाली)

Ø नेपालका कति अञ्चल भारतको सीमानासँग मात्र जोडिएका छन् ? –४ (नारायणी, लुम्बिनी, भेरी र राप्ती

Ø पूर्वाञ्चल क्षेत्रको सदरमुकामको नाम के हो ? –धनकुटा

Ø पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रमा कतिवटा जिल्लाहरु रहेकाछन् ? –१६ वटा

Ø पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकाम पोखरा कुन जिल्लामा रहेको छ ? –कास्की

Ø धवलागिरी अञ्चलको पूर्वमा पर्ने अञ्चल कुन हो ? –गण्डकी

Ø महेन्द्र राजमार्गको लम्वाई कति रहेको छ ? –१०३४ कि.मि.

Ø ओलाङचुङगोला घाँटीबाट नेपाल प्रवेश गर्ने एक मात्र नदी कुन हो ? –तमोर

Ø दक्षिणबाट उत्तरतिर बहने नदी कुन हो ? –कर्मनाशा

Ø नेपालका नदीहरुबाट कूल कति मेगावाट विद्युत उत्पादन गर्न सकिन्छ ? –८३ हजार मेगावाट

Ø जलश्रोतको दोस्रो धनी राष्ट्र कुन हो ? –नेपाल

Ø सगरमाथालाई तेस्रो धुरवको उपनाम दिने व्यक्ति को हुन् ? –माइकल कर्ग

Ø सगरमाथालाई पहिला ह्ख् एभबप अर्थात् पन्ध्रौं चुलीको नामबाट चिनिन्थ्यो, पछि माउण्ट एभरेष्ट भनियो र त्यसपछि यसको नेपाली नामाकरण सगरमाथा भनेर गरियो, यसरी सगरमाथा भनेर कसले कहिले नामाकरण गरेका हुन् ? –सन् १९५६ मा स्व. बाबुराम आचार्यले

Ø मध्यमापश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर कुन जिल्लामा पर्दछ ? –सुर्खेत

Ø मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा कतिवटा जिल्ला रहेकाछन् ? –१९ वटा

Ø सप्तगण्डकीका प्रमुख सहायक नदी कुन हो ? –काली गण्डकी

Ø विश्वको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा रहेको जलविद्युत परियोजना कुन हो ? –थामे जलविद्युत परियोजना

Ø नेपाललाई कति सालमा चार विकास क्षेत्रमा विभाजन गरियो ? –वि.सं. २०२९

Ø सबभन्दा कम जनसंख्या भएको नगरपालिका कुन हो ? –धुलिखेल

Ø सबभन्दा उच्चस्थानमा रहेको राष्ट्रिय निकुञ्ज कुन हो ? –सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

Ø राष्ट्रिय जनगणना कति कति वर्ष लिने गरिन्छ ? –प्रत्येक १० वर्षमा

Ø राष्ट्रिय मान्यता पार्टी हुनको लागि प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनमा खसेको जम्मा मतको कति प्रतिशत मत प्राप्त गरेको हुनुपर्छ ? –३ प्रतिशत

Ø नेपालमा मात्र पाइने चरा कुन हो ? –काँडे भ्याकुर

Ø महेन्द्र राजमार्गको शिलन्यास कहिले भयो ? –वि.सं. २०१९ बैशाख १ गते

Ø महानगरपालिका हुनको लागि कति जनसंख्या र वार्षिक आयश्रोत हुनुपर्छ ? –३ लाख जनसंख्या र ४० करोड बार्षिक आयश्रोत (स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ अनुसार)

Ø ग्याला भन्ज्याङ्ग कुन जिल्लामा पर्छ ? –गोरखा

Ø माछापुच्छे हिमाल कुन हिमशृंखलामा पर्छ ? –अन्नपूर्ण

Ø सार्क गरिबी निवारण कार्यक्रम नेपालको कुन जिल्लामा लागू भएको छ ? –मकवानपुर

Ø सबैभन्दा बढी जिल्लाका सीमाना जोडिएको जिल्ला कुन हो ? –सिन्धुली

Ø कर्णाली पुलको लम्बाइ कति हो ? – ५०७ मी.

Ø सगरमाथा दिवस कहिले मनाइन्छ ? – २९ मे

Ø बाह्रकुने ताल कहाँ पर्छ ? – दाङ

Ø नेपालबाट विदेशस्थित नजिकको विमानस्थल कुन हो ? –पटना, भारत

Ø स्वच्छ वातावरणको लागि कति वनको आवश्यकता पर्दछ ? –४३%

Ø ढोरपाटन शिकार आरक्ष कुन कुन जिल्लाको भाग मिलाएर बनेको छ ? –रुकुम, बाग्लुङ र म्याग्दीका केही भाग ।

Ø सप्तगण्डकीको सबभन्दा ठूलो सहायक नदी कुन हो ? –काली गण्डकी

Ø राष्ट्रिय तथ्यांक आयोगका अध्यक्ष को हुन्छ ? –रा.यो.आ.का उपाध्यक्ष

Ø सप्तकोशीमा पर्ने सबैभन्दा सानो नदी कुने हो ? –लिखु

Ø धरान-धनकुटा राजमार्गलाई के भनिन्छ ? –मदनभण्डारी राजमार्ग

Ø सार्क उपक्षेत्रीय चतुष्कोणमा कुन कुन राष्ट्र पर्दछन् ? –नेपाल, भारत, बंगलादेश र भुटान

Ø डोल्पा जिल्लाभन्दा महाकाली अञ्चल कति वर्ग कि.मि. सानो छ ? – ९०० वर्ग कि.मि.

Ø काकडभिट्टा-बङ्गलाबन्ध मार्ग कहिलेदेखि सुरु गरिएको हो ? –२०५४ भाद्र १६

Ø नेपाल पिक कुन जिल्लामा पर्छ ? –ताप्लेजुङ

Ø सुर्खेत जिल्लाको पुरानो नाम के हो ? –दोभाने चौर

Ø चन्द्रनहर कुन नदीबाट बनाइएको छ ? –त्रियुगा

Ø नेपाललाई ५ विकास क्षेत्रमा कहिलेदेखि विभाजन गरियो ? –२०३७ सालमा

Ø नेपालको पहिलो राष्ट्रिय निकुञ्ज कुन हो ? –चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

Ø पनेरवा दरबार कुन ठाउँमा पर्दछ ? –रौतहट

Ø नेपालमा हावापानीलाई कति भागमा बाँड्न सकिन्छ ? –५ भाग

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो नदी कुन हो ? –कोशी

Ø नेपालमा ७५ जिल्लाहरुमध्ये हिमाली भेगमा रहेका जिल्ला कति छन् ? – १६

Ø जि.वि.स. का सदस्य निर्वाचनको प्रयोजनको लागि जिल्लाहरुलाई कति इलाकामा विभाजन गरिएको छ ? – ९ देखि १७ सम्म

Ø गण्डक सम्झौता कहिले भएको थियो ? – २०१६ मंसिर १९

Ø नेपाल-चीन वैज्ञानिक सीमाङ्कन कहिले भएको हो ? – २०१८

Ø महेन्द्र राजमार्गले तलका मध्ये कुन दुवै पहाडी जिल्लालाई छुन्छ ? – अर्घाखाँची र मकवानपुर

Ø नेपालको १२०० देखि २१०० मिटरसम्मको उचाइमा कुन हावापानी पाइन्छ ? – न्यानो समशितोष्ण

Ø धरान-धनकुटा राजमार्गलाई के नामाकरण गरिएको छ ? – मदन भण्डारी

Ø त्रिशुली नदीको मुहान कुन हो ? – गोसाइँकुण्ड

Ø टिंकर भञ्ज्याङ कुन जिल्लामा छ ? – दार्चुला जिल्लामा

Ø च्छो-रोल्पा हिमतालको उचाइ कति हो ? – ४५८० मी.

Ø विश्वको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा रहेको होटल कुन हो ? –होटल एभरेष्ट भ्यू

Ø महाकाली नदी भारतमा पुगेपछि के नामले चिनिन्छ ? –शारदा

Ø पशुपति क्षेत्रले कति भूभाग ओगटेको छ ? –२६४ हेक्टर

Ø संसारकै सबैभन्दा गहिरो गल्छी कुन हो ? –धवलागिरी र अन्नपूर्ण हिमालबीमा कालीगण्डकी नदीले बनाएको गल्छी जसको गहिराई ६,९६७ मिटर छ ।

Ø नेपालको हिमनदीहरुमा सबैभन्दा लामो तथा ठूलो हिमनदी कुन हो ? –सबैभन्दा लामो-खुम्वु हिमनदी, ठूलो हिमनदी-लाङटाङ

Ø भित्री मधेशमा पर्ने जिल्लाहरु कुन कुन हुन् ? –उदयपुर, सिन्धुली, चितवन, नवलपरासी, दाङ्ग, मकवानपुर, कैलाली, डोटी र सुर्खेत

Ø नेपालको प्रमुख वाली धान हो भने दोस्रो तेस्रो प्रमुख वाली कुन कुन हो ? –मकै र गहुँ

Ø नेपालमा मनसुनी वर्ष कति अवधिसम्म रहन्छ ? – ४ महिना

Ø नेपालभित्रै बग्ने सबैभन्दा लामो नदी कुन हो ? –कर्णाली, ५०६ किलोमिटर

Ø कान्जिरोवा हिमश्रृंखला कुन अञ्चलमा पर्दछ ? –कर्णाली

Ø माछापुच्छे हिमालको उचाई कति छ ? –६९९६ मिटर

Ø फोक्सुण्डो तालको निकासबाट बनेको झरनाको नाम के हो ? –सुलिगाँड झरना

Ø लार्के भञ्ज्याङ्ग गोरखामा पर्छ भने टिपताल भञ्ज्याङ कुन जिल्लामा पर्छ ? –ताप्लेजुङ्ग

Ø नेपालमा सबैभन्दा अघि कुन राजमार्ग बनेको हो ? –त्रिभुवन राजपथ

Ø प्रसिद्ध नारद कुण्ड गोरखामा पर्छ भने दामोदर कुण्ड कुन जिल्लमा पर्छ ? –मुस्ताङ्ग

Ø ५२ पोखरी ५३ तालको जिल्ला भनेर प्रसिद्धि कमाएको जिल्ला कुन हो ? –रुकुम

Ø नेपालको सबैभन्द बढी वर्षा हुने स्थल कास्कीको लुम्ले हो भने कम वर्षा हुने स्थल कुन हो ? – ल्होमन्थाङ्ग, मुस्ताङ्ग

Ø नेपालको प्रामाणिक समय जुन गौरीशंकर हिमाललाई काटिगएको ८६°१५ देशान्तर रेखालाई कहिले देखि मान्यता दिएको हो ? –विं.स. २०४२ बैशाख १ गतेदेखि

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो नगरपालिका कुन हो ? –त्रियुगा नगरपालिका

Ø नेपालको सबैभन्दा सानो नगरपालिका कुन हो ? –बनेपा नगरपालिका

Ø धैरै जनसंख्या भएको नगरपालिका काठमाण्डौ महानगरपालिका हो भने सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको नगरपालिका कुन हो ? –धुलिखेल नगरपालिका

Ø नेपालमा समुद्र सतहदेखि कति उचाईसम्म उष्णप्रदेशीय सदावहार जंगल पाइन्छ ? –समुद्रसतहदेखि १२०० मिटरको क्षेत्रमा

Ø समशितोष्ण पतझर जंगल कतिदेखि कति समुद्रसतहमा पाइन्छ ? –१२०० मिटरदेखि २१०० मिटर समुद्र सतहबीचमा

Ø समशितोष्ण कोणधारी जंगल पाइने उचाई कति हो ? –समुद्र सतहदेखि २१००-३३०० मिटरबीचको उचाई

Ø लेकाली वनस्पती पाइने उचाई कति हो ? –समुद्र सतहदेखि ३३००-५००० मिटरसम्मको उचाई ।

Ø नेपालमा टुन्ड्रा वनस्पति कति उचाईबीचमा पाइन्छ ? –समुद्र सतहभन्दा ५००० मिटर देखि माथिको भूभागमा

Ø नेपालमा पाइने माटोलाई कुन कुन भागमा वर्गीकरण गरिएको छ ? –५ प्रकारमा (पाँगो, बलौटे, पहाडी, हिमाली, टुन्ड्रा)

Ø नदीका आधारमा नेपाललाई कति भागमा बाँडिएको छ ? –३ भागमा

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो ताल कुन हो ? यो कुन जिल्लामा रहेको छ ? –रारा, मुगु

Ø नेपालको सबैभन्दा गहिरो ताल फोक्सुण्डोको गहिराई कति रहेको छ ? –६५० मिटर

Ø फेवाताल, वेगनास ताल, रुपाताल कस्कीमा पर्दछ भने खास्टे ताल कहाँ पर्दछ ? –कास्की

Ø सबैभन्दा उचाईमा रहेको ताल कुन हो ? –तिलिचो, ४९१९ मिटर

Ø घोडाघोडी ताल कैलालीमा पर्छ भने सुके ताल कहाँ पर्छ -चितवन

Ø नन्दभाउजु ताल चितवनमा पर्छ भने सत्यवती ताल कहाँ पर्छ -पाल्पा

Ø नेपाललाई धरातलीय स्वरुपको आधारमा कति भागमा विभाजन गरिएको छ ? – ३ भागमा

Ø हिमाली प्रदेशलाई उचाइको आधारमा कति मिटरदेखि कति मिटरसम्मको क्षेत्र तोकिएको छ ? – करिब ४००० मिटरदेखि माथि

Ø पहाडी प्रदेशले कति उचाइसम्मको भू-भाग ओगटेको छ ? – समुन्द्र सतहबाट ७० मि.देखि ६०० मि.सम्म

Ø हिमाली प्रदेशले नेपालको कुल भू-भागको १५ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ भने यस प्रदेशमा कुल जनसंख्याको कति प्रतिशत मानिसहरु बसोबास गर्दछन् ? – ७.५ प्रतिशत

Ø पहाडी प्रदेशले नेपालको कुल भू-भागको ६८ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ भने कुल जनसंख्याको कति प्रतिशत मानिसहरु बसोबास गर्दछन् ? – ४५.५ प्रतिशत

Ø तराई प्रदेशले नेपालको कुल भू-भागको १७ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ भने कुल जनसंख्यको कति प्रतिशत मानिसहरु बसोबास गर्दछन् ? – ४६.७ प्रतिशत

Ø सगरमाथाको नामाकरण 'एभरेष्ट' भनी कसको नामबाट राखिएको हो ? – ब्रिटिस नागरिक सर्भेयर जर्ज एभरेष्ट नामबाट

Ø डा. बाबुराम आचार्यले माउण्ट एभरेष्टलाई 'सगरमाथा' भनि नामाकरण कहिले गरेका हुन् ? – सन् १९९५

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो नदी सप्तकोशीका सातवटा सहायक नदीहरुमा सबैभन्दा सानो नदी कुन हो ? – लिखु

Ø नेपालको सबैभन्दा गहिरो नदी सप्तगण्डकीको लम्बाइ कति रहेको अनुमान गरिएको छ ? – करिब ३३८ कि.मि.

Ø नेपालको सबैभन्दा लामो नदी कुन हो ? – कर्णाली

Ø नेपालको सबैभन्दा गहिरो ताल राराताल हो भनेर कहिलेदेखि पत्ता लागेको हो ? – वि.सं. २०६१ ज्येष्ठ २७ देखि ३० सम्मको सर्भेले

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो ताल कुन ताल हो ? – रारा

Ø नेपालका ७५ जिल्लामध्ये हिमाली भेगमा १६ वटा पर्दछन् भने पहाडी र तराई भेगका कति कति जिल्लाहरु पर्दछन् ? – क्रमशः पहाडी ३९ र तराई २० जिल्ला (२०७२ को संबिधानले प्रदेशमा बिभाजन गरेता पनि जिल्लाहरु कायमै छन र प्रदेशको ब्यवस्थित कार्यन्वयन हालसम्म भएको छैन।)

Ø नेपालको भारतसँग मात्र जोडिएको जिल्लाहरु २४ वटा छन् चीनसँग मात्र जोडिएका जिल्ला १३ वटा छन् भने चीन भारत दुवैसँग जोडिएका जिल्लाहरु कति वटा छन् ? – २ वटा

Ø नेपालको उत्तरी सिमा हिमालदेखि दक्षिण महाभारत पर्वतसम्म फैलिएको जिल्ला कुन हो ? – धादिङ्

Ø विश्वको सबैभन्दा गहिरो गल्छी कुन हो ? – नेपालको अन्नपूर्ण र धवलागिरी बीचको गल्छी

Ø विश्वको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा रहेका ताल कुन हो ? –तिलिचो ताल

Ø विश्वको सबैभन्दा गहिरो उपत्यका कुन हो ? – अरुण उपत्यका (संखुवासभा)

Ø विश्वको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा रहेको होटल कुन हो ? – नेपालको सोलुखुम्बुस्थित होटल एभरेष्ट भ्यू (१२,७१३ फिट)

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो अञ्चल कर्णाली (२१,३५१ व्रग कि.मि) हो भने सबैभन्दा सानो अञ्चल कुन हो ? – महाकाली (६९८९ वर्ग कि.मि.)

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो जिल्ला डोल्पा (७८८९ वर्ग कि.मी.) छ हो भने सबैभन्दा सानो जिल्ला भक्तपुरको क्षेत्रफल कति छ ? – ११९ वर्ग कि.मि.

Ø नेपालको सबैभन्दा लामो पुल कुन हो ? – कन्काई नदीको पुल (७०३ मिटर)

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो हिमनदी कुन हो ? – खुम्बु हिमनदी

Ø दक्षिण एसियाको कुल भू-भागमध्ये नेपालले कति प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ ? – ३.२७९ प्रतिशत

Ø नेपालको पूर्वी विन्दु झापाको काँकडभिट्टामा पर्दछ भने पश्चिम विन्दु कहाँ पर्दछ ? – कन्चनपुरको दोधारा

Ø विश्वमा नेपालभन्दा ठूला देशहरु कतिवटा छन् ? – ८९ वटा

Ø नेपालभन्दा भारत २२ गुणा ठूलो छ भने चीन कति गुणा ठूलो छ ? – ६५ गुणा

Ø नेपालको कुन नदीलाई उत्तरवाहिनी नदी भनेर चिनिन्छ ? – कर्मनाशा

Ø नेपालको सबैभन्दा बढी जनसंख्या वृद्धिदर भएको जिल्ला कुन हो ? कैलाली

Ø नेपालको सबैभन्दा कान्छो जिल्ला भनेर कुन जिल्लालाई चिनिन्छ ? – कालीकोट

Ø नेपालको सबैभन्दा लामो हिमनदी कुन हो ? – खुम्बु

Ø नेपालमा कति प्रकारका गुराँसहरु फुल्दछन् ? – ३२ प्रकार

Ø सर्वोच्च शिखर सगसमाथा नेपालको कुन गा.वि.स. मा पर्दछ ? – खुम्जुङ्ग

Ø नेपालको सबैभन्दा उच्चस्थानमा रहेको बस्ती कुन हो ? – छार्का भोट र ताराप गाउँ डोल्पा

Ø सप्तकोशी नदी कहाँ पुगेपछि गंगामा मिसिन्छ ? – विहारको करसेला

Ø हिमाल पारिका जिल्ला भनेर कुन कुन जिल्लालाई बुझाउँछ ? – मनाङ र मुस्ताङ.

Ø नेपालको भित्री मधेशमा पर्ने जिल्लाहरु कति वटा छन् ? – ७ वटा

Ø नेपालको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा रहेको सदसमुकाम कुन हो ? – हुम्लाको सिमिकोट

Ø प्रसिद्ध तिर्थस्थल स्वर्गद्वारी नेपालको कुन जिल्लामा पर्दछ ? – प्यूठान

Ø काठमाडौंबाट सबैभन्दा नजिकको समुन्द्र कति टाढा छ ? – ५०० कि.मि.

Ø नेपालको कुन नदीको किनारमा शालीग्राम पाइन्छ ? – कालीगण्डकी

Ø नेपालको मानचित्रमा सबैभन्दा मध्य भागमापर्ने स्थान कुन हो ? – पोखरा

Ø बूढीगण्डकीको उद्गम स्थल कुन हो ? – गणेश हिमालØ बाग्मती नदीको उद्गम स्थल कहाँ हो ? – बागद्वार

Ø विश्वको सर्वोच्च स्थानमा रहेको तिलिचो ताल समुन्द्र सतहदेखि कति उचाइमा रहेको छ ? – ४९१९ मिटर

Ø नेपालमा उत्तर गंगा भनेर कुन नदीलाई चिनिन्छ ? – सानी भेरी

Ø महेन्द्र राजमार्गले छुने पहाडी जिल्लाहरु कुन कुन हुन् ? – अर्घाखाँची र मकवानपुर

Ø हिमालकी रानी भनेर कसलाई चिनिन्छ ? – स्व. पासाङ्ग ल्हामु शेर्पा

Ø नेपालको सबैभन्दा पूर्व विन्दुसम्म पुगेको जिल्ला कुन हो ? – ताप्लेजुङ्ग

Ø बराबर क्षेत्रफल भएका अञ्चलहरु कुन कुन हुन् ? – कोशी र जनकपुर (९६६९ वर्ग कि.मि.)

Ø सप्तकोशी नदीको औसत जलप्रभाव कति छ ? – १५६४ क्यूविक मिटर प्रति सेकेण्ड

Ø नेपालको कुल भू-भागको कति प्रतिशत भू-भाग पानीले ओगटेको छ ? – ३.९५%

Ø नेपालका नदीहरुको कुल विद्युत उत्पादन क्षमता कति छ ? – ८ करोड ३ लाख किलोवाट

Ø अरुण नदीको संस्कृत नाम के हो ? – महाप्रभा

Ø विष्णुमति नदीको उद्गम स्थल कहाँ हो ? – सपन तिर्थ

Ø माछा पाइने विश्वको अग्लो स्थानमा रहेको ताल कुन हो ? – राराताल

Ø फेवातालको बीचमा कसको मन्दिर अवस्थित छ ? – वराहको मन्दिर

Ø नेपालको कुन तालको आकार गुलेली जस्तो छ ? – शे-फोक्सुण्डो ताल

Ø नेपालको सबैभन्दा ठूलो हिमताल कुन हो ? – च्छोरोल्पा हिमताल (४५८० मि.)

Ø नेपालको सबैभन्दा अग्लो स्थानमारहेको भञ्ज्याङ्ग चाबुक भञ्ज्याङ्ग कति उचाइमा अवस्थित छ ? – ५९७९ मिटर

Ø नेपालमा केबुलकार सेवा कहाँ संचालित छ ? – चितवनको कुरिनटारदेखि गोरखाको मनकामनासम्म

Ø नेपालमा केवुलकारको सञ्चालन कहिलेबाट भएको हो ? – वि.सं. २०५४ जेष्ठ २७ गते

Ø काठमाडौं-हेटौडा रोपवे (रज्जु मार्ग) को लम्बाइ कति छ ? – सरदर ४२.३ कि.मि

Ø नेपालको कति उचाइको क्षेत्रफललाई हिमरेखा घोषित गरिएको छ ? – सरदर ५००० मिटर

Ø गण्डकी नदीको विद्युत क्षमता कति छ ? – २१,००० मे.वा.

Ø भारतमा पुगेपछि कर्णाली नदीलाई कुन नामले चिनिन्छ ? – घाघरा

Ø कर्णाली नदीको जलप्रवाह कति छ ? – औसत १३१६ क्यूवीक मिटर प्रतिसेकेण्ड

Ø नेपालको कुन कुन स्थानमा चाँदीको खानी भएको अुनुमान गरिएको छ ? – बागलुङ, चिसापनी र फूलचौकी

Ø विश्वको सबैभन्दा उच्चस्थानबाट बग्ने नदी अरुणलाई तिब्बती भाषामा के भनिन्छ ? – फुङ्चु नदी

Ø बिश्वको सबैभन्दा गहिरो उपत्यका अरुण उपत्यकाको उचाइ कति छ ? – करिब ४५७ मिटर

Ø स्थानीय किवदन्तीअनुसार पार्वतीको नेत्रकोषबाट खसेको पसीना बगेर प्रादूर्भाव भएको नदी कुन हो ? – दूधकोशी

Ø सप्ताकोशी नदीको सबैभन्दा ठूलो र लामो नदी कुन हो ? – अरुण

Ø महाकाली नदीलाई भारतमा पुगेपछि के का नामले चिनिन्छ ? – शारदा नदी

Ø नेपालको सबैभन्दा लामो पुल भएको कन्काई नदी कुन जिल्लामा पर्दछ ? – झापा जिल्लामा

Ø कन्काई नदीको उद्गम स्थान कुन हो ? – महाभारत पर्वत

Ø सुनकोशी नदीको पौराणिक नामके हो ? – शुभश्रवा

Ø महेन्द्रनगर कुन नदीको किनारमा अवस्थित छ ? – महाकाली

Ø मोहना नदीको किनारमा अवस्थित क्षेत्र धनगढी हो भने गमगढी कुन नदीको किनारमा अवस्थित छ ? – मुगु कर्णाली

Ø जोमसोम कालीगण्डकीको किनारमा अवस्थित छ भने चामे स्थान कुन नदीको किनारमा अवस्थित छ ? – नारदखोला

Ø नेपालको प्रसिद्ध ताल 'रारा' कुन जिल्लामा अवस्थित छ ? – मुगु

Ø राराताललाई कहिलेदेखि महेनद्रताल नामाकरण गरिएको हो ? – वि.सं. २०२० चैत्र १३ गते

Ø अंग्रेजी अक्षरको थ जस्तो आकारको देखिने शे-फोक्सुण्डो ताल कति उचाइमा अवस्थित छ ? – समुन्द्र सतहदेखि ३९०० मिटर

Ø नेपालको मानव निर्मित तालहरुमध्ये सबैभन्दा ठूलो ताल कुन हो ? – इन्द्रसरोवर ताल

Ø नेपालको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा कति वटा जिल्ला रहेका छन् ? – १९

Ø गोभरगाढा भन्ने स्थान कुन जिल्लामा पर्दछ ? – सप्तरी

Ø वराह क्षेत्र कुन जिल्लामा पर्दछ ? – सुनसरी

Ø मस्र्याङ्दी नदीको उद्गम स्थल कहाँ हो ? – अन्नपूर्ण हिमाल

Ø रारा ताल कति उचाईमा रहेको छ ? – ३२०० मी.

Ø शुक्लाफाँट वन्यजन्तु आरक्ष कुन जिल्लामा पर्दछ ? – कञ्चनपुर

Ø नेपालको दोस्रो अग्लो हिमाल कञ्चनजंघा हो भने विश्वको तेस्रो अग्लो हिमाल कुन हो ? – कञ्चनजंघा

Ø नेपालको कुन जिल्लाको सिमाना चारैतिर पानीले छुट्टाइएको छ ? – कैलाली

Ø अमलेखगञ्जको पुरानो नाम के हो ? – भिच्छाखोरी

Ø बढी विमानस्थल भएको जिल्ला कुन हो ? – सोलुखुम्बु

Ø नेपाल पिक ताप्लेजुङमा पर्दछ भने सिहलिला पर्वत कहाँ पर्दछ ? – ताप्लेजुङ

Ø नेपालको प्रमाणिक समय ग्रिनविच समयभन्दा कति छिटो छ ? – ५ घण्टा ४५ मिनेट

Ø शे-फोक्सुण्डो तालको गहिराई ६५० मि. छ भने रारा तालको गहिराई कतिछ ? – १६७

Ø ७ कुण्डको जिल्ला रसुवा हो भने ७ तालको जिल्ला कुन हो ? – कास्की

Ø करुवाको लागि पाल्पा प्रख्यात छ भने जुनारको लागि कहाँ प्रख्यात छ ? – सिन्धुली

Ø चिलिमे जलविद्युत आयोजना रसुवामा पर्दछ भने सल्लेरी च्यास्ला जलविद्युत कहाँ पर्दछ ? – सोलुखुम्बु

Ø बाह्र सिङ्गेका लागि प्रसिद्ध वन्युजन्तु आरक्ष कुन हो ? – शुक्ला फाँट वन्यजन्तु आरक्ष

Ø सगरमाथाको शिखरमा सबैभन्दा धैरै पटक पाइला टेक्ने महिला को हुन् ? – ल्हाक्पा शेर्पा

Ø कञ्चनजंघा एफ.एम. कुन जिल्लामा पर्दछ ? – झापा, बिर्तामोड

Ø हिमाली जिल्लाहरुमा सबैभन्दा सानो जिल्ला कुन हो ? – रसुवा

Ø सबैभन्दा बढी पर्यटक आउने राष्ट्रिय निकुञ्ज कुन हो ? – चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

Ø क्षेत्रफलको आधारमा सबैभन्दा सानो नगरपालिका बनेपा (५.५६ वर्ग कि.मी) हो भने सबैभन्दा ठूलो नगरपालिका कुन हो ? – त्रियुगा नगरपालिका (३१९.८८ वर्ग कि.मी)

Ø पाथीभरा हिमाल दोलखा जिल्लामा पर्दछ भने गणेश हिमाल कुन जिल्लामा पर्दछ ? – रसुवा

Ø संयुक्तराष्ट्रसंघीय पार्क कहाँ बनाउने योजना छ ? – शंखमुलदेखि टेकु दोभानसम्म

Ø रुकुम जिल्लाको सदरमुकाम मुसीकोटको पुरानो नाम के हो ? – जुम्ली खलंगा

Ø चुरे पर्वत श्रृंखलाको सबैभन्दा अग्लो टाकुरा कुन जिल्लामा पर्दछ ? – कैलाली

Ø पिरामिड हिमाल कुन हिमश्रृंखलामा पर्दछ ? – कञ्चनजंघा

Ø तिलखुवा झरना कुन जिल्लामा पर्दछ ? – अर्घाखाँची

१.३.१ धरातलीय स्वरुपको किसिम, विशेषताहरु ।

१.३.२ प्राकृतिक स्रोतहरु: किसिम, उपलब्धि र वर्तमान अवस्था ।

१.३.३ भौगोलिक विविधता र जनजीवन ।

१.३.४ नेपालमा पाईने हावापानीको किसिम र विशेषता । हावापानीको विविधताबाट उत्पन्न भएका आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलाप र जिविकोपार्जनमा विविधता ।

१.४ विश्वको इतिहास - म्याग्नाकार्टा, औद्योगिक वmृन्ति, फ्रन्सको राज्यवmृन्ति, अमेरिकी

स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, रुसी/अक्टोवर वmृन्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध तथा भारतीय

स्वतन्त्रता सङ्ग्राम; घटना, कारण र परिणामहरु ।

म्याग्नाकार्टा

- महाअधिकार पत्र -Magnacarta के हो ? – बेलायती नागरिकको स्वतन्त्रताको प्रथम बडापत्र (First Great charter)
- म्याग्नाकार्टा कहिले जारी भएको:- सन् १२१५ जून १५ मा
- सन् १२१५ जून १५ मा हस्ताक्षर गर्ने बेलायती राजा:- राजा जोन
- सन् १२२५ मा जारी गरिएको Final Magnacarta मा हस्ताक्षर गर्ने बेलायती राजा:- हेनरी तृतीय
- सन् १२१५ जुन १५ मा जारी गरिएको म्याग्नाकार्टा संशोधन सहित जारी:-सन् १२२५ फेब्रुअरी ११ मा
- म्याग्नाकार्टालाई संशोधन गर्ने:-हेनरी तृतीय
- विश्व इतिहासमा मानवअधिकार र व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको सम्बन्धमा पहिलो लिखित दस्ताबेज-म्याग्नाकार्टा
- म्याग्नाकार्टामा भएका दफा-६३
- बेलायती जनताको आधुनिक स्वतन्त्रताको मुख्य आधार:- म्याग्नाकार्टा
- म्याग्नाकार्टा हस्ताक्षर गरिएको ठाउँ-बेलायतको रनीमेडे, लण्डनबाट १९ माइल टाढा रहेको
- म्याग्नाकार्टा लेखिएको भाषा:-ल्याटिन भाषा (म्याग्नाकार्टा कुन भाषामा लेखिएको थियो)
- म्याग्नाकार्टाको शाब्दिक अर्थ:-स्वतन्त्रताको महाअधिकार पत्र
- बेलायतमा कानुनको शासन, संसद्को प्रभुत्व र न्यायिक निष्पक्षताको जग बसाउने दस्तावेज:-म्याग्नाकार्टा
- राजा र धर्मगुरुबिच भएको सङ्घर्षको परिणाम:-म्याग्नाकार्टा
- जनप्रतिनिधिको स्वीकृति बिना कर लगाउन नपाइने अवधारणाको विकास गर्ने दस्तावेज:-म्याग्नाकार्टा
- राजा जोनको निधन:-१२१६ अक्टोबर १८ मा
- हेनरी तृतीय राजा भएको:-१२१६ मा
- म्याग्नाकार्टाको धारा १ मा उल्लेख भएको:-चर्चको स्वायत्तता
- धारा २८,३० र ३१ मा:-व्यक्तिगत सम्पत्तिको प्रत्याभूति
- धारा ३८,३९ र ४० मा:-व्यक्तिगत स्वतन्त्रता र अधिकार
- धारा ३९ मा:-प्रत्येक व्यक्तिलाई कानुन अनुसार नै दण्ड दिइने
- धारा ४० मा:-हामी(राजा) ले कसैलाई पनि अधिकार वा न्याय बेच्ने छैनौँ, न्याय प्रदान गर्ने काममा ढिला गर्ने छैनौँ र न्याय दिन इन्कार पनि गर्ने छैनौँ,
- धारा ५४ मा:-राजाका मन्त्रीहरू र कर्मचारीहरूले कानुन जान्नु र मान्नु पर्दछ,
- हाल म्याग्नाकार्टाका सुरक्षित प्रति:-४
  - २ प्रति लण्डनस्थित ब्रिटिस लाइब्रेरीमा सुरक्षित रहेका
  - १ प्रति Salisbury Cathedral मा
  - १ प्रति Lincoin Cathedral मा
- बेलायतलाई समुन्द्रकी रानी पनि भनिन्छ ।
- म्याग्नाकार्टाको जारी पश्चात् प्रचलनमा आएको असाधारण क्षेत्राधिकार रिट:-बन्दीप्रत्यक्षीकरण
- बेलायतमा राजा रिचर्डको शासनकालमा राजाको शक्ति बढाउने क्रममा अत्यधिक कर लागु भएपछि पोपका साथै शोषित जनता पनि राजाका विरुद्ध एकत्रित भए ।
- म्याग्नाकार्टाका मुख्य प्रावधानहरू
- राजाले संसद्को अधिवेशन नियमित बोलाउनु पर्ने
- ऐन कानुन पारित गर्ने अधिकार सांसदलाई मात्र हुने
- संसद्को स्वीकृति विना कुनै प्रकारको कर उठाउन नपाउने
- राजकीय सेनाको लागि चाहिने आर्थिक व्यवस्था संसद्को स्वीकृतिबाट मात्र निर्धारण हुने,
- कानुन र कानुनको उचित प्रक्रिया बिना कुनै पनि व्यक्तिलाई थुनामा राख्न र देश निकाला गर्न नपाइने
- कानुनले तोकेको भन्दा बढी सजाय कसैलाई पनि नगरिने
- चर्चको स्वायत्तता प्रदान गर्ने
- कसैलाई पनि मृत्युदण्ड नदिइने
- न्याय दिनमा ढिलाइ तथा इन्कार नगरिने

- जथाभाबी सजाय विरुद्धको अधिकार तथा स्वतन्त्र र निष्पक्ष पुर्पक्षको अधिकार

पुनर्जागरण

- पुनर्जागरणको अवध-१४ औं देखि १६ औं शताब्दिसम्म
- पुनर्जागरणको सुरुवात-युरोपको इटालीबाट
- इटालीको साहित्यमा पुनर्जागरण ल्याउने प्रमुख तीन साहित्यकारहरुः-दाँते, पेट्राक र बोक्कासीयो
- पुनर्जागरण कालका प्रमुख कलाकारहरुः-लियो नर्दोदा भिन्ची, माइकल एन्जेलो, राफेल
- लियोनार्दो दा भिन्चीका प्रख्यात कृतीहरुः-मोनालिसा, द लास्ट सफर र द भर्जिन
- पुर्जागरण कालका प्रथम व्यक्तिः- दाँते
- माइकल एन्जेलोले २० वर्ष लगाई तयार पारेको बहुचर्चित चित्रः-द लास्ट जजमेन्ट
- ब्याक टु नेचर दर्शनका पर्वतकः- लाओत्से, चिन
- चित्र मस्तिष्कबाट बनाइन्छ, हातबाट होइनः-माइकल एच्जेलो
- डिभाइन कमेडीका लेखकः-दाँते, सन् १२६६ इटाली
- युटोपीयाका लेखकः- टामस मोर
- ओथेलो, मर्चेन्ट अफ भेनिस र हेलमेटका लेखकः-शेक्सपियर
- द प्रीन्सका लेखकः- निकोलस मेकियावेली, राजनीतिलाई धर्मबाट अलग गर्न प्रेरित कृति
- The social contract का लेखक-रुसो
- Nature is far better than civilization–रुसो
- Man is born free but everywhere he is in chainM –रुसो
- शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्तका प्रतिपादकः- मन्टेक्यु
- पुनर्जागरणका प्रमुख कारणहरुः-धर्मयुद्ध, मानवताको प्रचार र व्यापार विस्तार
- पुनर्जागरण पश्चात् प्रगति भएका क्षेत्रहरुः-साहित्य,कला,राजनीति, विज्ञान तथा भौगोलिक खोज
- पुनर्जागरणको फलस्वरूप भौगोलिक खोजीको क्रममा पत्ता लागेका देशहरू-अमेरिका, भारत, फिलिपिन्स र न्युजिल्याण्ड

गौरवमय क्रान्ति

- गौरवमय क्रान्ति भएकोः-सन् १६८८ मा, बेलायतमा
- बेलायती जनताले राजाका विरुद्ध गरेको क्रान्ति
- बेलायतका राजाहरूको बंशः-स्टुअर्ट वंश
- स्टुअर्ट वंश अघि बेलायतमा शासन गर्नेः-टुयुडर वंश
- स्टुअर्ट वंशका राजाले शासन गर्ने सिद्धान्तः-दैवी सिद्धान्त
- गौरवमय क्रान्तिको समयमा बेलायतका राजाः-जेम्स द्वितीय
- गौरवमय क्रान्तिको अर्को नामः-रक्तहीन क्रान्ति
- बेलायतमा राजतन्त्रात्मक वंश परिवर्तन गरी व्यवस्था कायम गर्ने क्रान्तिः-गौरवमय क्रान्ति
- निरङ्कुशको सट्टा एक उदार र संवैधानिक राज नेतृत्वको स्थापन गर्ने क्रान्तिः-गौरवमय क्रान्ति
- धर्म निरपेक्ष, रक्तहीन र उदार क्रान्तिः-गौरवमय क्रान्ति
- गौरवमय क्रान्तिको परिणामस्वरूप जारी भएको दस्तावेजः- Bill of rights
- क्रान्तिको समयमा राजा जेम्स द्वितीय भागेर गएको देशः-फ्रान्स
- Agrarian Revolution का नामले चिनिने क्रान्तिः-गौरवमय क्रान्ति
- गौरवमय क्रान्ति पश्चात् स्थापित शासनः-राजाकी छोरी मेरी र प्रोटेस्टेन्ट धर्मालम्बीहरुको संयुक्त शासन
- राजा जेम्स द्वितीयले प्रोटेस्टेन्टहरुलाई तर्साउन होन्सलोहिथ भन्ने ठाउँमा राखेका सेनाको संख्याः- तीस हजार
- राजाले क्याथोलिक धर्मको प्रचार प्रचारका लागि अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयमा स्थापना गरेकोः-प्रार्थना कक्ष
- गौरवमय क्रान्ति पश्चात् राज्यारोहण गर्नेः- राजाका छोरी ज्वाई विलियम
- भविष्यमा संसारमा ५ जना राजाहरू मात्र बाँकी रहनेछन्, चार जना खेल्ने तासका पत्ताहरूमा र एक जना बेलायतमाः-इजिप्टका राजा फारुख

गौरवमय क्रान्तिका प्रमुख कारणहरू

- राजाले क्याथोलीक धर्मबाहेकका अरू धर्महरूको उपेक्षा गर्नु
- विशेष अदालतले क्याथोलिक सेनाको स्थापना, शैक्षिक क्षेत्र अथवा विश्वविद्यालयमा राजाको हस्तक्षेप

- जेम्सको छोरा, स्थायी सेना बढाउन
- आयरल्याण्डमा राजाको निरङ्कुश शासन
- संसद्को निर्वाचनमा हस्तक्षेप रहनु
- फ्रान्सको मित्रता आतङ्कको राज्य फैलाउनु

औधोगिक क्रान्ति

- उद्योगमा भएको नयाँपन तथा परिवर्तनः-औधोगिक त्रान्ति
- औद्योगिक क्रान्तिको सुरुवातः-बेलायतबाट
- औद्योगिक क्रान्तिको अवधीः-१८ शताब्दीको मध्यदेखि १९ औं शताब्दीको मध्य सम्म, सन् १७६० देखि सन् १८४० सम्म, ८० वर्ष चलेको
- १८ औं शताब्दीमा भएको औद्योगिक परिवर्तनलाई औद्योगिक क्रान्तिको संज्ञा दिनः-इतिहासकार रायनबी
- औद्योगिक क्रान्ति पूर्व बेलायतमा घरेलु उद्योगको बोलवाला रहेको
- औद्योगिक क्रान्ति पश्चात् समाजमा उत्पत्ति भएको वर्गहरुः-पुँजीपति वर्ग र मजदुर वर्ग
- औद्योगगिक क्रान्तिको सुरुवात भएको क्षेत्रः-कपडा उत्पादनबाट
- जातको आधारमा श्रम गर्ने पुरानो परम्पराः-गिल्ड सिस्टम
- बेलायतको औद्योगिक क्रान्तिको अर्को नामः-यान्त्रिक क्रान्ति
- औद्योगिक क्रान्ति जस्तो लामो समयसम्म हुने परिवर्तनलाई क्रान्ति भन्नु हुँदैनः- Arnold Toynbee
- औद्योगिक क्रान्ति पूर्व बेलायतमा हातको माध्यमबाट उत्पादन गरिन्थ्यो,
- घरेलु उद्योगलाई प्रतिस्थापन गरी कलकारखानाको स्थापना भई यन्त्रको उत्पादन गरिने प्रणालीको सुरुवात यस क्रान्ति पश्चात् भयो
- कृषि क्षेत्रको विकासको लागि ब्रिटिस सरकारले कृषि विभागको स्थापनः-सन् १७९३ मा
  विभिन्न आविष्कारकहरू
- पावरलुमका आविष्कारक- एडमण्ड कार्टराइट
- बिजुली बत्तीका आविष्कारक - माइकल फराडे
- बिजुली शक्तिका आविष्कारक - बेन्जामिन फ्राङ्कलिङ
- टेलिफोनका आविष्कारक - अलेक्जेन्डर ग्राहमवेल
- बाफबाट चल्ने मेसिन (स्टिम इन्जिन)का आविष्कारक-जेम्स वाट
- काठको कपडा बुन्ने मेसिन Flying Shuttle का आविष्कारकःजोन के (सन् १७४३)
- (धागो कात्ने मेसिन) Spinning Jenny का आविष्कारकःजेम्स हारग्रिब्स
- सेफ्टी ल्याम्पका आविष्कारक- हेम्फ्री डेभी
- आधुनिक फ्याक्ट्रीका पिता- रिचर्ड आर्कराइ

औद्योगिक क्रान्तिको कारण

- बेलायतमा विभिन्न किसिमका आविष्कार हुनु
- ब्रिटेनको भौगोलिक स्थिलिते साथ दिनु
- बेलायतमा पर्याप्त पुँजी उपलब्ध रहनु,
- ब्रिटेनको उपनिवेशिक नीति र बजारमा सुविधा
- बेलायतमा बैङ्किङ प्रणालीको सुरुवात हुनु,
- बेलयातमा शान्ति र उपयुक्त सरकारी नीति,
- बेलायतमा कृषिमा सुधार हुनु
- बेलायतमाथि फ्रान्सेली राज्य क्रान्तिको प्रभाव

औद्योगिक क्रान्तिको परिणाम

- व्यापार व्यवसायमा वृद्धि
- घरेलु उद्योगको समाप्ति
- बेरोजगारीको सङ्ख्यामा वृद्धि
- कलकारखाना स्थापना हुन थाले
- समाजमा नयाँ वर्गको उदय हुनु
- जनसङ्ख्या वृद्धि
- समाजवादी भावनाको उदय

- सहरहरूको विकास, मजदुर सङ्गठनको विकास आदि

१.५ नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)

१.५.१ किराँतकाल, लिच्छविकाल र मध्यकाल; सामाजिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था ।

१.५.२ आधुनिक इतिहास; राजनीतिक घटनाक्रम, कारण र परिणामहरु ।

Bonus:

1.सर्वप्रथम महाराजधिराजको पद्वी धारणा गर्ने राजा को हुन् ? –अंशुवर्मा

2.युवराजधिराज घोषणा गर्ने प्रथा कुन राजाको पालादेखि चलेको हो ? –अंशुवर्मा

3.अंशुवर्माले छोरी भृकुटीको विहे कोसँग गरिदिएका थिए ? –भोटका राजा स्रङ्चङ गम्पोसँग

4.राजा नरेन्द्रदेवले नेपालमा कति वर्ष शासन गरे ? –३४ वर्ष (वि.सं.७०२ देखि ७३६सम्म)

5. कुन राजाको पद्वी “महाराजधिराज परमभट्टारक” थियो ? –नरेन्द्रदेव

6.लिच्छवीकालमा प्रधानसेनापतीलाई के भनिन्थ्यो ? –महावलाध्यक्ष

7.लिच्छविकालमा प्रधानमन्त्रीलाई के भनिन्थ्यो ? –महासामन्त

8. लिच्छविराजाहरुको राजधानी कहाँ रहेको विश्वास गरिन्छ ? –हाँडीगाउँ

9. किराँत काल तथा लिच्छविकालमा जिल्ला स्तरीय प्रशासनिक इकाईलाई के भनिन्थ्यो ? –विषय

10.नेपालका प्रथम प्रामाणिक राजा कसलाई मानिन्छ ? –मानदेवलाई

11. मानदेवले चलाएको मुद्रालाई के भनिन्छ ? –मानांक

12. मानगृह कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –मानदेवले

13. प्रसिद्ध चाँगुनारायणको मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –मानदेव

14. मल्लकालका प्रथम राजा को हुन् ? –अरिदेव (अरि मल्लदेव)

15. सर्वप्रथम नेपाल आउने मल्ला राजा को हुन् ? धर्मदत्त

कृपाया पेज लाइ तथा शेयर गरेर पढ्नुहोला

16. काठमाण्डौ उपत्यकामा शासन गर्नुभन्दा अघि मल्ल राजाहरु कहाँ शासन गर्दथे ? –गण्डकी पारी

17. कन्तिपुरका संस्थापक राजा को हुन् ? –गुणकामदेव

18. इन्द्रजात्रा कहिले हुन्छ ? – आश्विन शुक्ल पञ्चमीका दिन

19. इन्द्रजात्राको चलन कसले चलाएका हुन् ? –गुणकामदेव

20. गुणकामदेवले चल्तीमा ल्याएको मुद्राको नाम के हो ? –गुणाङ्क

21. विष्णुमतिको किनारमा करवीर मसानको निर्माण कसले गराएका थिए ? –गुणकामदेव

22. हिलेजात्रा, कृष्ण जात्रा लाखेजात्रा कुन मल्ल राजाको पालादेखि शुरु भएको हो ? –गुणकामदेव

23. मल्ल वंशले कहिलेदेखि नेपालमा शासन शुरु गरेका हुन् ? –सन् ११९७ देखि

24. कुन मल्ल राजाको पालामा कल्पवृक्ष मनुष्यको रुप धारण गरेर आएका थिए ? –लक्ष्मी नरसिंह मल्ल

25. कुन राजाको शासनकाल मा काष्ठमण्डपको निर्माण भएको हो? –लक्ष्मी नरसिंह मल्ल

26. एउटै रुखको काठबाट काष्ठमण्डपको निर्माण गर्ने व्यक्ति को हुन् ? –विशेत

27. काष्ठमण्डप कुन शैलीमा निर्माण भएको छ ? –प्यागोडा

28. काष्ठमण्डपको अर्को नाम के हो ? –मरु सत्तल

29. सिमसिमे राजा भन्नाले कसलाई जनाउँछ ? –शिवसिंह मल्ल

30. "यो राज्यमा कसैको विवेक नरहोस्" भनेर कसले श्राप दिएका थिए ? –काजी भीममल्लकी रानीले सति जानेबेलामा Sadan Bhandari -सदन भण्डारी

31. राजा प्रताप मल्लले कहिलेदेखि कहिलेसम्म नेपालमा शासन गरे ? –वि.सं. १६९८-१७३१सम्म

32. १५ भाषाका ज्ञान भएका मल्ल राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

33. सेतो मच्छिन्द्रनाथको रथयात्रा कसले चलाएका हुन् ? –प्रताप मल्ल

34. कसको शासनकालदेखि नेपालका राजाहरु बुढानिलकण्ठको दर्शन गर्न गएका छैनन् ? –प्रताप मल्ल

35. रानी पोखरी, हनुमानढोकाको निर्माण गर्न लगाउने राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

36. छोरा चक्रपालेन्द्र मल्लको मृत्य शोकले पीडित रानी लालमतीलाई सान्त्वना दिन प्रताप मल्लले रानी पोखरीको निर्माण कहिले गरेका हुन् ? –वि.सं. १७२७

37. . वि.सं. १७३१ वैशाख ९ गते हरिसिद्धि नाच हेरिरहेको अवस्थामा मृत्यु वरण गर्ने मल्ल राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

38. प्रजाको धुरीबाट धुँवा ननिस्कुन्जले भोजन नगर्ने मल्ल राजा को थिए ? –महेन्द्र मल्ल

39. तलेजु भवानीको मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –महेन्द्र मल्ल

40. महेन्द्र मल्लले चलाएको मुद्राको नाम के थियो ? –महिन्द्र मल्ली

41. सिद्धिनरसिंह मल्लले कहाँ शासन गरेका थिए ? –ललितपुरमा

42. गर्मीमा पञ्चाग्नी तापी जाडोमा खुला चोकको चिसो ढुंगामा बसी शासन गर्ने राजा को थिए ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

43. पाटनमा सर्वप्रथम मुद्रा चलाउने राजा को हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

44. सिद्धिनरसिंह मल्लले बनाउन लगाएको पाटनस्थित शिखर शैलीको २१ गजुर भएको मन्दिर कुन भगवानको हो ? –कृष्णको

45. कातिक नाचको चलन कुन राजाले चलाएका हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

46. ५५ झ्याले दरबार कसले बनाएका हुन् ? –भुपतिन्द्र मल्ल

47. भुपतिन्द्र मल्लले कहाँ शासन गरेका थिए ? –भादगाउँ (भक्तपुर)

48. पाँचतले न्यातपोलको मन्दिर कसले निर्माण गराएका हुन् ? –भुपतिन्द्र मल्ल

49. भुपतिन्द्र मल्ल कसका छोरा थिए ? –जितामित्र मल्ल

50. पशुपतिमा भारतीय भट्टबाट पूजा गर्ने चलन कसले चलाएका हुन् ? –यक्ष मल्ल

51. यक्ष मल्ल कसका छोरा थिए ? –ज्योती मल्ल

52. नेपाल मण्डलेश्वर भनेर कुन मल्ल राजालाई चिनिन्छ ? –यक्ष मल्ल

53. काठमाण्डौ उपत्यकाका अन्तिम मल्ल राजा कसलाई भनिन्छ? –यक्ष मल्ल

54. समाजलाई चार जात ३६ वर्णमा विभाजित गर्ने राजा को हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

55. जयस्थिति मल्लले नेपालमा कति वर्ष शासन गरे ? –४३ वर्ष

कृपाया पेज लाइ तथा शेयर गरेर पढ्नुहोला

56. गोरखानाथ र गोकर्णेश्वरमा नियमित पूजाको चलन कसले बसालेका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

57. पशुपतिको आर्यघाट, वाग्मती किनारमा लवकुश सहित राम मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

58. जयस्थिति मल्लले जमिनलाई कति भागमा विभाजन गरेका थिए ? –४ भागमा (अब्बल, दोयम, सीम र चाहार)

59. रामायण र भैरवानन्द नाटक लेख्ने राजा को हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

60. राजा जयस्थिति मल्लले घरलाई कति भागमा विभाजन गरेका थिए ? –३ भाग (शहरको घर, गल्लीको घर, गल्ली भित्रको घर)

61. बाली लाग्ने जग्गा नाप्नेलाई क्षेत्रकार र घर क्षेत्रका जग्गा नाप्नेलाई तक्षकार भन्ने चलन कुन राजाले चलाएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

62. नापतौलमा समानता ल्याउनका लागि मानापाथी, करुवा, चौथी, धार्नी, छटाक, तोलाको चलन कुन राजाले ल्याएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

63. राजघरानाको दाहसंस्कारमा दिपक राग र सामान्य नागरिकको दाहसंस्कारको बेला कहाल राग बजाउने थिति कुन राजाले बसालेका थिए ? –जयस्थिति मल्ल

64. कुन मल्ल राजाको पालामा खस राजा जितारी मल्लले उपत्यकामा आक्रमण गरेका थिए ? –अनन्त मल्ल

65. बनेपा, पनाँैती, नाला, धुलिखेल, साँगा आदि शहरहरुको निर्माण कसले गरेका हुन् ? –अनन्त मल्ल

66. मल्लकालमा प्रधानमन्त्रीलाई के भनिन्थ्यो ? –चौतारा

67. आफूलाई गन्धर्व गुरु भनी लेख्ने राजा को थिए ? –जगप्रकाश मल्ल

68. भक्तपुरका अन्तिम राजा को थिए ? –रणजीत मल्ल

69. राजर्षि भनेर कुन राजालाई चिनिन्छ ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

70. सर्वप्रथम चाँदीको मोहोर चलाउने राजा को हुन् ? –महिन्द्र मल्ल

71. सर्वप्रथम तामाको पैसा चलनचलाउने राजा को हुन् ? – रत्न मल्ल

72. इन्द्रजात्रामा कुमारीको रथ घुमाउने चल कसले चलाएका हुन् ? –जयप्रकाश मल्ल

73. बालकको सालनाल काट्ने चलन सर्वप्रथम कसले चलाएका हुन् ? –अंशु वर्मा

74. भक्तपुरको विस्केट जात्रा कसले चलाएका हुन् ? – जगज्योति मल्ल

75. आफूलाई कविन्द्र भनेर लेख्ने राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

76. “हर गौरी विवाह” नाटकका लेखक को हुन् ? –जगज्योती मल्ल

77. अरनिको चीन कहिले गएका थिए ? –वि.सं. १३१७ मा

78. पशुपतिनाथको मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –राजा प्रचण्डदेव

79. बालाजुको २१ धारा कुन राजाले बनाउन लगाएका हुन् ? –जयप्रकाश मल्ल

80. सर्वप्रथम शाह उपाधी धारणा गर्ने पहिलो राजा को हुन् ? –कुलमण्डन शाह

81. पाटनका ६ प्रधानहरुले आँखा झिकिदिएका राजा को हुन् ? –राज्यप्रकाश मल्ल

82. लिच्छविकालमा आपण कर भन्नाले कस्तो करलाई बुझिन्थ्यो ? –पसल खोल्दा लाग्ने कर

83. राजा मानदेवकी प्रथम पत्नीको नाम के थियो ? –भोगीनी

84. लाजिम्पाट स्थित विष्णु विक्रान्त मूर्तिको स्थापना कसले गरेका हुन् ? –मानदेव

85. अमात्य भन्नाले मन्त्रीलाई बुझिन्थ्यो भने काजी भन्नाले मल्लकालमा कसलाई बुझिन्थ्यो ? –भारदार

86. मल्लकालमा उभयले सैनिक अधिकारीलाई जनाउँथ्यो भने सामन्त भन्नाले कसलाई जनाउँथ्यो ? –प्रशासक

87. पशुपतिमा महास्नान गर्न लगाउने राजा को हुन् ? –अभय मल्ल

88. गुप्त सम्वत कसले चलाएका थिए ? –अंशु वर्मा

कृपाया पेज लाइ तथा शेयर गरेर पढ्नुहोला

89. अंशु वर्मा कुन वंशका राजा थिए ? –ठकुरी

90. नेपालका कुन राजाको मृत्यु हुँदा ३१ रानी सति गएका थिए ? –योग नरेन्द्र मल्ल

91. लमजुङ्गका अन्तिम राजा को हुन् ? –वीरमर्दन शाह

92. भक्तपुर दरबारलाई पर्खाल लगाई घेर्न लगाउने राजा को हुन् ? –यक्ष मल्ल

92.लिच्छविकालमा दुलाहा खोजेर ल्याई विवाह गर्ने प्रथालाई के भनिन्थ्यो ? –डोलाजी

93. भक्तपुरपमा प्रत्येक नयाँ वर्ष वैशाख १ गतेका दिन आदि भैरवको रज निकाली विस्केट जात्रा मनाउने चलन कुन राजाले चलाएका हुन् ? जगज्योति मल्ल

94. आफूलाई विद्यापारंगत भनी लेख्ने राजा को हुन् ? –जितामित्र

95. मल्लकालका अभागी राजा कसलाई भनिन्छ ? –जयप्रकाश मल्ल

96. मल्ल राजाहरुको इष्टदेवी कुन देवीलाई मानिन्छ ? –तलेजु भवानी

97. घोडेजात्राकोको प्रचलन कसले चलाएका हुन् ? –जय प्रकाश मल्ल

98. सुमति कुन राजाको उपनाम हो ? –जितामित्र मल्ल

99. नेपालको इतिहासमा मण्डलेशवर भनेर यक्ष मल्ललाई चिनिन्छ भने नेपालेश्वर भनेर कसलाई चिनिन्छि ? श्रीनिवास मल्ल Sadan Bhandari -सदन भण्डारी

100. छालाको मुद्रा चलाउने राजा को हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

कर्नाटक वंशका अन्तिम राजा को हुन ? –हरिसिंहदेव

तिरहुत वा डोय राज्यको स्थापना कसले गरेका थिए ? –नान्यदेवले

बंगालका शासक समसुद्‌दिन इलियासले नेपालमा कहिले आक्रमण गरेका थिए ? –वि.सं. १४०६ मा

द्रव्य शाहले गोरखामा कहिले शाह राज्यको स्थापना गरे ? –वि.सं. १६१६ भाद्र २५ गते

प्रजापञ्च भन्नाले मल्लकालमा के लाई जनाउँथियो ? –गाउँ र नगरका शासक

न्याय नपाए गोर्खा जानु भन्ने उखान कुन राजाका पालादेखि चलेको हो ? –राजा राम शाह

मानव न्यायशास्त्रको रचना कसले गर्न लगाएका थिए ? –जयस्थिति मल्ल

पृथ्वी नारायण शाहको जन्म कहिले भएको हो ? –वि.सं. १७७९ पौष २७ गते

पृथ्वी नारायण शाह कहिले गोरखाका राजा भए ? –वि.सं. १७९९ मा

पृथ्वी नारायण शाहले नुवाकोटमाथि कतिपटक आक्रमण गरे ? –२ पटक (वि.सं. १८०० र १८०१)

नुवाकोटको माथि गोरखाले कहिले विजय प्राप्त ग¥यो ? –वि.सं. १८०१मा

किर्तिपुरमा पृथ्वीनारायाण शाहले कहिले कहिले आक्रमण गरे ? –वि.सं. १८१४, १८२१ र १८२२ मा

गोरखाले कहिले मकवानपुरमाथि विजय हासिल ग¥यो ? –वि.सं. १८१९ भाद्र ९ गते

मकवानपुरका अन्तिम राजा को थिए ? –दिग्बन्धन सेन

गोरखाले कहिले किर्तिपुरमाथि विजय हासिल ग¥यो ? वि.सं. १८२२ चैत्र ३ गते

काठमाण्डौका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –जय प्रकाश मल्ल

गोरखाले काठमाण्डौ माथि कहिले विजय प्राप्त ग¥यो ? १८२५ भाद्र शुक्ल चतुर्दशी

गोरखाले काठमाण्डौमा विजय प्राप्त गर्दा काठमाण्डौमा केको जात्रा परेको थियो ? –इन्द्रजात्रा

ललितपुरमाथि गोरखाले कहिले विजय प्राप्त ग¥यो ? –सन् १७६८ अक्टुवर ६ मा

ललितपुरका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –तेज कृपाया पेज लाइ तथा शेयर गरेर पढ्नुहोला नरसिंह मल्ल

गोर्खाले भक्तपुरमा कहिले विजय प्राप्त ग¥यो ? –वि.सं.१८२६ कार्तिक शुक्ल द्‌वादशीमा

भक्तपुरका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –रणजीत मल्ल

पृथ्वीनारायण शाहको मृत्यु कहिले भयो ? –वि.सं. १८३१ मकर संक्रान्तिको दिनमा

कसको शासनकाललाई नेपालको एकीकरणको स्वर्णयुग भनिन्छ ? –बहादुर शाहको नायवी कालालाई

रणबहादुर शाहको हत्या कसले गरेका थिए ? –उनकै भाई शेरबहादुर शाह

नेपालको पहिलो प्रधानमन्त्री तथा कमाण्डर इन चिफ को हुन् ? –भीमसेन थापा

धरहरा तथा वागमतीको पुल कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –भीमसेन थापा

नेपाल अंग्रज युद्‌ध कहिले भएको थियो ? –वि.सं.१८७१-१८७२

नयाँ मुलुक भनेर कुन कुन भुभागलाई चिनिन्छ ? –बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर

ऐतिहासिक कोतपर्व कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९०३ आश्विन ३ गते

ऐतिहासिक भण्डारखाल पर्व कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९०३ कात्तिक १२ गते

नेपालमा सर्वप्रथम जलविद्यतु उत्पादन कहिले गरिएको हो ? – वि.सं. १९६८ सालमा

राजा प्रताप मल्लको समयमा उनको दरबारमा आउने पादरी को हुन् ? – ग्रोवर

नेपालमा अङ्ग्रेजी शिक्षाको प्रारम्भ कुन राणा प्रधानमन्त्रीको पालामा प्रारम्भ भयो ? – जङ्गबहादुर राणा

लिच्छविकालमा पंच खतको मुद्दा हेर्ने अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? –पांचाली

नेपालमा छुवाछुतको कानूनी रुपमा अन्त्य कहिले भयो ? – वि.सं. २०२०

भृकुटीले चीनमा साथमा लगेको चिनोको नाम के हो ? –शील मंजु

सुन्दरी चोकको अर्को नाम के हो ? –टुसाहिटी

पद्मा गिरि पहाडको वर्तमान नाम के हो ? –स्वयम्भू

नेपालमा दासदासी प्रथा उन्मूलन गर्ने घोषण कहिले भयो ? –वि.सं. १९८१

पुनेरवा दरबार रौतहटमा पर्दछ भने जगतीपुर दरबार कहाँ पर्दछ ? –जाजरकोट

स्याङ्जा जिल्लाको पुरानो सदरमुकाम कुन थियो ? –नुवाकोट

काष्ठमण्डप बनाउँदा प्रयोग गरिएको कल्पवृक्षको नाम के हो ? –सुरतरु

भण्डारखाल पर्व कसका विरुद्ध रचिएको काण्ड हो ? –जङ्गबहादुर राणा

लिच्छविकालमा राजाको इजलासलाई के भनिन्थ्यो ? –अन्तरासन

सिम्रौनगढ राज्यका प्रथम राजा को थिए ? –नान्यदेव

कृपाया पेज लाइ तथा शेयर गरेर पढ्नुहोला Sadan Bhandari -सदन भण्डारी

किराँतीहरुले कसलाई हटाई काठमाडौं उपत्यकामा शासन प्रारम्भ गरेका छन् ? –महिषपाल वंश

कीर्तिपुरस्थित बाघभैरवको मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –शिवदेव तृतीय

काठमाडौंको जलविनायक मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –राजा विष्णु मल्ल

राम शाहले नगदी र जिन्सीमा कति कति प्रतिशत भन्दा बढी ब्याज लिन नपाउने नियम बनाएका थिए ? –नगदीमा १०५ र जिन्सीमा २५५ भन्दा बढी

भीमसेन थापाले प्रचलनमा ल्याएको ब्याजदर अनुसार नगदी र जिन्सीमा कति, कति

थियो ? –नगदमा १०५, जिन्सीमा २५५

प्राचीनकालमा प्रचलित पिण्डक, मानिका आदि शब्दले केलाई बुझाउँथ्यो ? –दण्ड जरिवाना

प्राचीनकालमा प्रयोग हुने सार्थवाह शब्दले केलाई जनाउँथ्यो ? –व्यापारीहरुको नेता

प्राचीनकालमा कर नगद र जिन्सी दुवै रुपमा उठाइन्थ्यो । त्यसबेला कर उठाउने व्यक्तिलाई के भनिन्थ्यो ?

–चाटभाट

नेपालको पहिलो बैंक नेपाल बैंक लिमिटेडको स्थापना कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९९४

श्रोत लोकसेवा मञ्च

नेपाल को इतिहास सम्बन्धि जानकारी

👉 नेपालमा सर्बप्रथम कुन बंशका राजाहरुले राज्य गरेका थिये ? – गोपाल

👉 राणाकालमा नेपाललाइ कति भागमा बिभाजन गरिएको थियो ? – ३५ जिल्ला

👉 नेपालमा पहिलो पटक संबिधानसभा निर्बाचन कहिले भयो ? – २०६४ चैत्र २८

👉 लिच्छबिकालमा मन्त्री सरहको पदलाइ के भनिन्थियो ? – अ्मात्य

👉 राणाकालमा खड्ग निशानको अड्डालाइ के ले जनाउँथ्यो ? – श्री ३ को कार्यलय

👉 सिंहदरबार आगलागी हुदा नेपालका प्रधानमन्त्री को थिए ? -क्रीतिनिधी बिष्ट

👉 नेपाललाइ बैशाख ११ किन महत्वपुर्ण मानिन्छ ? -लोकतन्त्र दिबस

👉 कसको हत्याको कारण कोतपर्ब भएको थियो ?- गगनसिंह

👉 नेपालको इतिहासमा महत्वपुर्ण मानिने नेपाल सरकार र नेकपा माओवादी बिच एतिहासिक विस्तृत शान्ती सम्झौता कहिले भएको थियो ? -२०६३ मंसिर ०५

👉 नेपालमा सबैभन्दा पहिले कहिले बजेट प्रस्तुत भएको थियो ? – २००८ माघ २१

👉 रातो मच्छिन्द्रनाथको जात्रा कसले चलाएका हुन ? - नरेन्द्रदेव

👉 नेपालमा सर्ब प्रथम चाँदिको मुद्रा कसले चलाएका हुन ? – महिन्द्र मल्ल

👉 नेपालको इतिहासमा पहुलो एतिहासिक जनमत सङ्ग्रह कहिले भयो ? – २०३७ बैशाख २०

👉 गोपाल भन्नाले केलाई बुझाउछ ? – गाईपालक समुदायलाई

👉 गोपालहरुको राजधानी कहाँ थियो ? – किर्तिपुरको दक्षिणी मातातिर्थ

👉 किराँतहरुको मुलथलो कहाँ हो ? – पुर्वी पहाडको तामाकोशी र दुधकोशिको किनार

👉 किराँति राजा हुमतिले महाभारत युद्दमा कसको साथ दिएको मानिन्छ ? -कौरवहरुको

👉 प्रथम सोमवंशि राजा को थिए ? -निमिष

👉 सोमवंशीहरुले कुन ठाँउमा केन्द्र बनाई राज्ञी गरेका थिए ? – गोदावारी

👉 अन्तिम सोमवंशि राजा को हुन ? – भाष्कर वर्मा

👉 लिच्छविहरु को थिए ? – भारतको वैशालिबाट आएका सुर्यवंशि क्षेत्रीयहरु

👉 लिच्छविकालमा ललितपुरलाई के भनिन्थियो ? – युपग्राम

👉 लिच्छविकालमा कुन लिपि प्रचलमा थियो ? – गुप्त लिपि

👉 नेपाल सम्वत कुन राजाको पालादेखी प्रचलनमा आएको हो ? – राघवदेव

👉 लिच्छविकालिन अभिलेखहरु कुन भाषामा लेखिएका छन ? – संस्कृत

👉 नेपाललाई ४ वर्ण ३६ जातमा कायम गर्ने राजा को हुन ? -जयस्थिती मल्ल

👉 प्रताम मल्लले कति बर्ष शासन गरे ? -३३ वर्ष

👉 रानिपोखरिको निर्माण कसले गरेका हुन ? – प्रताप मल्ल

👉 हनुमानढोकामा १५ भाषामा लेखिएको शिलालेख कसको पालाको हो ? – प्रताम मल्ल

👉 कुमारिको रथ तान्ने चलन कसले चलाएका हुन ? – जयप्रकाश मल्ल

👉 सुनको मुद्रा प्रयोग ल्याउने राजा को हुन ? -जयप्रकाश मल्ल

👉 सिद्दिनरसींह मल्लले कति वर्ष शासन गरेका थिए ? -५२ वर्ष

👉 पाटनको २१ गजुर भएको कृष्ण मन्दिर कसले बनाएका हुन ? -सिद्दिनरसींह मल्ल

👉 योगनरेन्द्र मल्लको मृत्यु हुँदा कतिजना रानिहरु सति गएका थिए ? -३१ जना

👉 न्यातपोल मन्दिर निर्माण गर्न कसले लगाएका हुन ? – भुपितन्द्र मल्ल

👉 शरणको मरण गर्नु हुदैन भन्ने राजा को हुन ? – रणजीत मल्ल

👉 तीनतले तलेजु मन्दिर कति अग्लो छ ? -१०२ फिट

👉 मल्ल र नेवार समुदायकी इष्टदेवी को हुन ? -तलेजु-तलुजा भवानी

👉 मल्लकालमा सबैभन्दा बढी मुद्रा निष्कासन गर्ने राज्य कुन हो ? – कान्तिपुर

👉 पशुपतिनाथमा सुनको छाना चढाउने को हुन ? – शिवदेव

👉 प्रजाले खाए पछि मात्र खाने राजा को हुन ? – महिन्द्र मल्ल

👉 अभयको मल्लको के भएर निधन भएको थियो ? – भुकम्पमा परेर

👉 कान्तिपुरको बिजयपश्चात राजा जयप्रकास मल्ल भागेर कहाँ गई पृथ्वीनारयण शाहको विरुद्द षडयन्त्र गर्ने थालेका थिए ? – ललितपुर

👉 नेवारी भाषामा नेपालको अर्थ के हुन्छ ? –ने.मध्यंपाल.देश

👉 किराँतकालका प्रथम राजा को हुन् ? –यलम्वर

👉 कुन किराँती राजाको पालामा गौतमवुद्ध नेपाल आएका थिए ? –जितेदास्ती

👉 सम्राट अशोक नेपाल आउँदा कुन किराँती राजाले शासन गर्दैथिए ? –स्थुंको

👉 सम्राट अशोकले बनाएको शिलालेखमा कुन लिपि प्रयोग गरिएको छ ? –ब्राम्ही

👉 सम्राट अशोककी छोरी चारुमतिको विवाह को सँग भएको थियो ? - नेपालका देवपाल नामक एक क्षत्रीयसँग

👉 चारुमति र देवपालले बसाएको नगरको नाम के हो ? –देवपाटन

👉 किराँतहरुको राजधानी कहाँ रहेको थियो ? –शंखमुल

👉 पशुपति आर्यघाटको विरुपाक्षको मूर्ति कुन कालको प्रमुख कलाकृति मानिन्छ ? –किराँत

👉 काठमाण्डौ उपत्यकामा रहको पानीलाई कसले निकास दिएर बस्न योग्य बनाएको हो ? –मञ्जुश्रीले

👉 मञ्जुश्रीले पानी निकास दिई बस्न योग्य बनाएपछि कसले काठमाण्डौ उपत्यकामा बस्ती बसाली त्यसको पालन पोषण गरेका थिए ? –ने मुनीले ।

👉 नेपालमा पहिलो राज्यस्थापना कुन वंशले गरेको थियो ? –गोपालवंशीले

👉 गोपालवंशीका प्रथम राजा भुक्तमान हुन् भने अन्तिम राजा को हुन् ? –यक्ष गुप्त

👉 गोपाल वंशीले कति वर्ष नेपालमा शासन गरेका थिए ? –५२१ वर्ष

👉 गोपालवंश पछि नेपालमा कुन वंशले शासन गर्यो ? –अहिर (महिषपाल)

👉 कुन किराँती राजाको पालामा सोमवंशले नेपालमा आक्रमण गरेका थिए ? –पटुको

👉 किराँतकालका अन्तिम राजा कसलाई मानिन्छ ? –गस्ती

👉 लिच्छविकालमा व्यापारीक केन्द्रलाई के भनिन्थ्यो ? –द्रङ

👉 लिच्छवी कुलकेतु भनेर प्रशस्ती चलाई कुलको गौरव दर्शाउने राजा को हुन् ? –शिवदेव प्रथम

👉 नेपालका प्रथम लिच्छवि राजा को थिए ? –जयदेव प्रथम

👉 मानाङ्कमा के चिन्ह अंकित गरिएको थियो ? –श्री भोगिनी चिन्ह

👉 लिच्छवीकालमा व्यापारीहरुको समूहलाई के भनिन्थ्यो ? –सार्थ

👉 मानदेवको छोराको नाम के हो ? –महिदेव

👉 लिच्छवी राजा मानदेवले कति वर्ष शासन गरे ? –४१ वर्ष (वि.सं.५२१देखि ५६२ सम्म)

👉 लिच्छविकालमा कर असुल गर्ने व्यक्तिलाई के भनिन्थ्यो ? –चारभाट

👉 लिच्छविकालमा शुद्र जातिलाई के भनिन्थ्यो ? –चाण्डाल

👉 पणपुराण नामक मुद्रा प्रचलनमा ल्याउने राजा को हुन् ? –नरेन्द्रदेव

👉 नेपाली इतिहासको स्वर्णकाल कुन काललाई मानिन्छ ? –लिच्छविकाललाई

👉 नेपालमा सर्वप्रथम अभिलेख राख्ने राजा को हुन् ? –मानदेव

👉 नेपालमा अंशुवर्माले कति वर्ष शासन गरे ? – १६ वर्ष, (वि.सं. ६६२-६७८ सम्म)

👉 लिच्छविकालमा कर तथा राजस्व उठाउने निकायलाई के भनिन्थ्यो ? –कुथेर

👉 कैलाशकुट भवनको निर्माण कसले गरेका हुन् ? –अंशुवर्मा

👉 शब्दविद्या ग्रन्थ कुन लिच्छवि राजाले लेखेका हुन् ? –अंशुवर्मा

👉 श्री कलहाभिमानीको पद्वी धारण गर्ने राजा को हुन् ? –अंशुवर्मा

👉 लिच्छवी कालमा कुन लिपिको प्रचलन थियो ? –ब्राम्ही

👉 लिच्छविकालमा शिक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थालाई के भनिन्थ्यो ? –अग्रहार

👉 सर्वप्रथम महाराजधिराजको पद्वी धारणा गर्ने राजा को हुन् ? –अंशुवर्मा

👉 सोमवंशको राजधानी कहाँ थियो ? –गोदावरीमा

👉 सोमवंशका प्रथम राजा को हुन् ? –निमिष

👉 सोमवंशका अन्तिम राजा को हुन् ? –भाष्कर वर्मा

👉 भाष्कर वर्माले कसलाई उत्तरधिकारी बनाएका थिए ? –सूर्यवंशी राजपुत भूमि वर्मालाई

👉 लिच्छविहरु कहाँबाट नेपालमा प्रवेश गरेका हुन् ? –वैशालीबाट

👉 वैशाली हाल कहाँ पर्दछ ? –भारतको मुजफ्फरपुर जिल्ला

👉 लिच्छविहरुको आदि पुरुष कसलाई भनिन्छ ? –सपुष्पलाई

👉 लिच्छवि कालमा राजकीय भाषा के थियो ? –संस्कृत

👉 युवराजधिराज घोषणा गर्ने प्रथा कुन राजाको पालादेखि चलेको हो ? –अंशुवर्मा

👉 अंशुवर्माले छोरी भृकुटीको विहे कोसँग गरिदिएका थिए ? –भोटका राजा स्रङ्चङ गम्पोसँग

👉 राजा नरेन्द्रदेवले नेपालमा कति वर्ष शासन गरे ? –३४ वर्ष (वि.सं.७०२ देखि ७३६सम्म)

👉 कुन राजाको पद्वी "महाराजधिराज परमभट्टारक" थियो ? –नरेन्द्रदेव

👉 लिच्छवीकालमा प्रधानसेनापतीलाई के भनिन्थ्यो ? –महावलाध्यक्ष

👉 लिच्छविकालमा प्रधानमन्त्रीलाई के भनिन्थ्यो ? –महासामन्त

👉 लिच्छविराजाहरुको राजधानी कहाँ रहेको विश्वास गरिन्छ ? –हाँडीगाउँ

👉 किराँत काल तथा लिच्छविकालमा जिल्ला स्तरीय प्रशासनिक इकाईलाई के भनिन्थ्यो ? –विषय

👉 नेपालका प्रथम प्रामाणिक राजा कसलाई मानिन्छ ? –मानदेवलाई

👉 मानदेवले चलाएको मुद्रालाई के भनिन्छ ? –मानांक

👉 मानगृह कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –मानदेवले

👉 प्रसिद्ध चाँगुनारायणको मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –मानदेव

👉 मल्लकालका प्रथम राजा को हुन् ? –अरिदेव (अरि मल्लदेव)

👉 सर्वप्रथम नेपाल आउने मल्ला राजा को हुन् ? धर्मदत्त

👉 काठमाण्डौ उपत्यकामा शासन गर्नुभन्दा अघि मल्ल राजाहरु कहाँ शासन गर्दथे ? –गण्डकी पारी

👉 कन्तिपुरका संस्थापक राजा को हुन् ? –गुणकामदेव

👉 इन्द्रजात्रा कहिले हुन्छ ? – आश्विन शुक्ल पञ्चमीका दिन

👉 इन्द्रजात्राको चलन कसले चलाएका हुन् ? –गुणकामदेव

👉 गुणकामदेवले चल्तीमा ल्याएको मुद्राको नाम के हो ? –गुणाङ्क

👉 विष्णुमतिको किनारमा करवीर मसानको निर्माण कसले गराएका थिए ? –गुणकामदेव

👉 हिलेजात्रा, कृष्ण जात्रा लाखेजात्रा कुन मल्ल राजाको पालादेखि शुरु भएको हो ? –गुणकामदेव

👉 मल्ल वंशले कहिलेदेखि नेपालमा शासन शुरु गरेका हुन् ? –सन् ११९७ देखि

👉 कुन मल्ल राजाको पालामा कल्पवृक्ष मनुष्यको रुप धारण गरेर आएका थिए ? –लक्ष्मी नरसिंह मल्ल

👉 कुन राजाको शासनकाल मा काष्ठमण्डपको निर्माण भएको हो? –लक्ष्मी नरसिंह मल्ल

👉 एउटै रुखको काठबाट काष्ठमण्डपको निर्माण गर्ने व्यक्ति को हुन् ? –विशेत

👉 काष्ठमण्डप कुन शैलीमा निर्माण भएको छ ? –प्यागोडा

👉 काष्ठमण्डपको अर्को नाम के हो ? –मरु सत्तल

👉 सिमसिमे राजा भन्नाले कसलाई जनाउँछ ? –शिवसिंह मल्ल

👉 "यो राज्यमा कसैको विवेक नरहोस्" भनेर कसले श्राप दिएका थिए ? –काजी भीममल्लकी रानीले सति जानेबेलामा

👉 राजा प्रताप मल्लले कहिलेदेखि कहिलेसम्म नेपालमा शासन गरे ? –वि.सं. १६९८-१७३१सम्म

👉 १५ भाषाका ज्ञान भएका मल्ल राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

👉 सेतो मच्छिन्द्रनाथको रथयात्रा कसले चलाएका हुन् ? –प्रताप मल्ल

👉 कसको शासनकालदेखि नेपालका राजाहरु बुढानिलकण्ठको दर्शन गर्न गएका छैनन् ? –प्रताप मल्ल

👉 रानी पोखरी, हनुमानढोकाको निर्माण गर्न लगाउने राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

👉 छोरा चक्रपालेन्द्र मल्लको मृत्य शोकले पीडित रानी लालमतीलाई सान्त्वना दिन प्रताप मल्लले रानी पोखरीको निर्माण कहिले गरेका हुन् ? –वि.सं. १७२७

👉 वि.सं. १७३१ वैशाख ९ गते हरिसिद्धि नाच हेरिरहेको अवस्थामा मृत्यु वरण गर्ने मल्ल राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

👉 प्रजाको धुरीबाट धुँवा ननिस्कुन्जले भोजन नगर्ने मल्ल राजा को थिए ? –महेन्द्र मल्ल

👉 तलेजु भवानीको मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –महेन्द्र मल्ल

👉 महेन्द्र मल्लले चलाएको मुद्राको नाम के थियो ? –महिन्द्र मल्ली

👉 सिद्धिनरसिंह मल्लले कहाँ शासन गरेका थिए ? –ललितपुरमा

👉 गर्मीमा पञ्चाग्नी तापी जाडोमा खुला चोकको चिसो ढुंगामा बसी शासन गर्ने राजा को थिए ? –सिद्धिनरसिंहमल्ल

👉 पाटनमा सर्वप्रथम मुद्रा चलाउने राजा को हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

👉 सिद्धिनरसिंह मल्लले बनाउन लगाएको पाटनस्थित शिखर शैलीको २१ गजुर भएको मन्दिर कुन भगवानको हो ? –कृष्णको

👉 कात्तिक नाचको चलन कुन राजाले चलाएका हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

👉 ५५ झ्याले दरबार कसले बनाएका हुन् ? –भुपतिन्द्र मल्ल

👉 भुपतिन्द्र मल्लले कहाँ शासन गरेका थिए ? –भादगाउँ (भक्तपुर)

👉 पाँचतले न्यातपोलको मन्दिर कसले निर्माण गराएका हुन् ? –भुपतिन्द्र मल्ल

👉 भुपतिन्द्र मल्ल कसका छोरा थिए ? –जितामित्र मल्ल

👉 पशुपतिमा भारतीय भट्टबाट पूजा गर्ने चलन कसले चलाएका हुन् ? –यक्ष मल्ल

👉 यक्ष मल्ल कसका छोरा थिए ? –ज्योती मल्ल

👉 नेपाल मण्डलेश्वर भनेर कुन मल्ल राजालाई चिनिन्छ ? –यक्ष मल्ल

👉 काठमाण्डौ उपत्यकाका अन्तिम मल्ल राजा कसलाई भनिन्छ? –यक्ष मल्ल

👉 समाजलाई चार जात ३६ वर्णमा विभाजित गर्ने राजा को हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 जयस्थिति मल्लले नेपालमा कति वर्ष शासन गरे ? –४३ वर्ष

👉 गोरखानाथ र गोकर्णेश्वरमा नियमित पूजाको चलन कसले बसालेका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 पशुपतिको आर्यघाट, वाग्मती किनारमा लवकुश सहित राम मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 जयस्थिति मल्लले जमिनलाई कति भागमा विभाजन गरेका थिए ? –४ भागमा (अब्बल, दोयम, सीम र चाहार)

👉 रामायण र भैरवानन्द नाटक लेख्ने राजा को हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 राजा जयस्थिति मल्लले घरलाई कति भागमा विभाजन गरेका थिए ? –३ भाग (शहरको घर, गल्लीको घर, गल्ली भित्रको घर)

👉 बाली लाग्ने जग्गा नाप्नेलाई क्षेत्रकार र घर क्षेत्रका जग्गा नाप्नेलाई तक्षकार भन्ने चलन कुन राजाले चलाएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 नापतौलमा समानता ल्याउनका लागि मानापाथी, करुवा, चौथी, धार्नी, छटाक, तोलाको चलन कुन राजाले ल्याएका हुन् ? –जयस्थिति मल्ल

👉 राजघरानाको दाहसंस्कारमा दिपक राग र सामान्य नागरिकको दाहसंस्कारको बेला कहाल राग बजाउने थिति कुन राजाले बसालेका थिए ? –जयस्थिति मल्ल

👉 कुन मल्ल राजाको पालामा खस राजा जितारी मल्लले उपत्यकामा आक्रमण गरेका थिए ? –अनन्त मल्ल

👉 बनेपा, पनैती, नाला, धुलिखेल, साँगा आदि शहरहरुको निर्माण कसले गरेका हुन् ? –अनन्त मल्ल

👉 मल्लकालमा प्रधानमन्त्रीलाई के भनिन्थ्यो ? –चौतारा

👉 आफूलाई गन्धर्व गुरु भनी लेख्ने राजा को थिए ? –जगप्रकाश मल्ल

👉 भक्तपुरका अन्तिम राजा को थिए ? –रणजीत मल्ल

👉 राजर्षि भनेर कुन राजालाई चिनिन्छ ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

👉 सर्वप्रथम चाँदीको मोहोर चलाउने राजा को हुन् ? –महिन्द्र मल्ल

👉 सर्वप्रथम तामाको पैसा चलनचलाउने राजा को हुन् ? – रत्न मल्ल

👉 इन्द्रजात्रामा कुमारीको रथ घुमाउने चल कसले चलाएका हुन् ? –जयप्रकाश मल्ल

👉 बालकको सालनाल काट्ने चलन सर्वप्रथम कसले चलाएका हुन् ? –अंशु वर्मा

👉 भक्तपुरको विस्केट जात्रा कसले चलाएका हुन् ? – जगज्योति मल्ल

👉 आफूलाई कविन्द्र भनेर लेख्ने राजा को हुन् ? –प्रताप मल्ल

👉 "हर गौरी विवाह" नाटकका लेखक को हुन् ? –जगज्योती मल्ल

👉 अरनिको चीन कहिले गएका थिए ? –वि.सं. १३१७ मा

👉 पशुपतिनाथको मन्दिर कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –राजा प्रचण्डदेव

👉 बालाजुको २१ धारा कुन राजाले बनाउन लगाएका हुन् ? –जयप्रकाश मल्ल

👉 सर्वप्रथम शाह उपाधी धारणा गर्ने पहिलो राजा को हुन् ? –कुलमण्डन शाह

👉 पाटनका ६ प्रधानहरुले आँखा झिकिदिएका राजा को हुन् ? –राज्यप्रकाश मल्ल

👉 लिच्छविकालमा आपण कर भन्नाले कस्तो करलाई बुझिन्थ्यो ? –पसल खोल्दा लाग्ने कर

👉 राजा मानदेवकी प्रथम पत्नीको नाम के थियो ? –भोगीनी

👉 लाजिम्पाट स्थित विष्णु विक्रान्त मूर्तिको स्थापना कसले गरेका हुन् ? –मानदेव

👉 अमात्य भन्नाले मन्त्रीलाई बुझिन्थ्यो भने काजी भन्नाले मल्लकालमा कसलाई बुझिन्थ्यो ? –भारदार

👉 मल्लकालमा उभयले सैनिक अधिकारीलाई जनाउँथ्यो भने सामन्त भन्नाले कसलाई जनाउँथ्यो ? –प्रशासक

👉 पशुपतिमा महास्नान गर्न लगाउने राजा को हुन् ? –अभय मल्ल

👉 गुप्त सम्वत कसले चलाएका थिए ? –अंशु वर्मा

👉 अंशु वर्मा कुन वंशका राजा थिए ? –ठकुरी

👉 नेपालका कुन राजाको मृत्यु हुँदा ३१ रानी सति गएका थिए ? –योग नरेन्द्र मल्ल

👉 आफूलाई विद्यापारंगत भनी लेख्ने राजा को हुन् ? –जितामित्र

👉 मल्लकालका अभागी राजा कसलाई भनिन्छ ? –जयप्रकाश मल्ल

👉 मल्ल राजाहरुको इष्टदेवी कुन देवीलाई मानिन्छ ? –तलेजु भवानी

👉 घोडेजात्राकोको प्रचलन कसले चलाएका हुन् ? –जय प्रकाश मल्ल

👉 सुमति कुन राजाको उपनाम हो ? –जितामित्र मल्ल

👉 नेपालको इतिहासमा मण्डलेशवर भनेर यक्ष मल्ललाई चिनिन्छ भने नेपालेश्वर भनेर कसलाई चिनिन्छि ? श्रीनिवास मल्ल

👉 लमजुङ्गका अन्तिम राजा को हुन् ? –वीरमर्दन शाह

👉 भक्तपुर दरबारलाई पर्खाल लगाई घेर्न लगाउने राजा को हुन् ? –यक्ष मल्ल

👉 लिच्छविकालमा दुलाहा खोजेर ल्याई विवाह गर्ने प्रथालाई के भनिन्थ्यो ? –डोलाजी

👉 भक्तपुरपमा प्रत्येक नयाँ वर्ष वैशाख १ गतेका दिन आदि भैरवको रज निकाली विस्केट जात्रा मनाउने चलन

कुन राजाले चलाएका हुन् ? जगज्योति मल्ल

👉 छालाको मुद्रा चलाउने राजा को हुन् ? –सिद्धिनरसिंह मल्ल

👉 कर्नाटक वंशका अन्तिम राजा को हुन ? –हरिसिंहदेव

👉 तिरहुत वा डोय राज्यको स्थापना कसले गरेका थिए ? –नान्यदेवले

👉 बंगालका शासक समसुद्दिन इलियासले नेपालमा कहिले आक्रमण गरेका थिए ? –वि.सं. १४०६ मा

👉 द्रव्य शाहले गोरखामा कहिले शाह राज्यको स्थापना गरे ? –वि.सं. १६१६ भाद्र २५ गते

👉 प्रजापञ्च भन्नाले मल्लकालमा के लाई जनाउँथियो ? –गाउँ र नगरका शासक

👉 न्याय नपाए गोर्खा जानु भन्ने उखान कुन राजाका पालादेखि चलेको हो ? –राजा राम शाह

👉 मानव न्यायशास्त्रको रचना कसले गर्न लगाएका थिए ? –जयस्थिति मल्ल

👉 पृथ्वी नारायण शाहको जन्म कहिले भएको हो ? –वि.सं. १७७९ पौष २७ गते

👉 पृथ्वी नारायण शाह कहिले गोरखाका राजा भए ? –वि.सं. १७९९ मा

👉 पृथ्वी नारायण शाहले नुवाकोटमाथि कतिपटक आक्रमण गरे ? –२ पटक (वि.सं. १८०० र १८०१)

👉 नुवाकोटको माथि गोरखाले कहिले विजय प्राप्त गर्यो ? –वि.सं. १८०१मा

👉 किर्तिपुरमा पृथ्वीनारायाण शाहले कहिले कहिले आक्रमण गरे ? –वि.सं. १८१४, १८२१ र १८२२ मा

👉 गोरखाले कहिले मकवानपुरमाथि विजय हासिल गर्यो ? –वि.सं. १८१९ भाद्र ९ गते

👉 मकवानपुरका अन्तिम राजा को थिए ? –दिग्बन्धन सेन

👉 गोरखाले कहिले किर्तिपुरमाथि विजय हासिल गर्यो ? वि.सं. १८२२ चैत्र ३ गते

👉 काठमाण्डौका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –जय प्रकाश मल्ल

👉 गोरखाले काठमाण्डौ माथि कहिले विजय प्राप्त गर्यो ? १८२५ भाद्र शुक्ल चतुर्दशी

👉 गोरखाले काठमाण्डौमा विजय प्राप्त गर्दा काठमाण्डौमा केको जात्रा परेको थियो ? –इन्द्रजात्रा

👉 ललितपुरमाथि गोरखाले कहिले विजय प्राप्त गर्यो ? –सन् १७६८ अक्टुवर ६ मा

👉 ललितपुरका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –तेजनरसिंह मल्ल

👉 गोर्खाले भक्तपुरमा कहिले विजय प्राप्त गर्यो ? –वि.सं.१८२६ कार्तिक शुक्ल द्वादशीमा

👉 भक्तपुरका अन्तिम मल्ल राजा को हुन् ? –रणजीत मल्ल

👉 पृथ्वीनारायण शाहको मृत्यु कहिले भयो ? –वि.सं. १८३१ मकर संक्रान्तिको दिनमा

👉 कसको शासनकाललाई नेपालको एकीकरणको स्वर्णयुग भनिन्छ ? –बहादुर शाहको नायवी कालालाई

👉 रणबहादुर शाहको हत्या कसले गरेका थिए ? –उनकै भाई शेरबहादुर शाह

👉 नेपालको पहिलो प्रधानमन्त्री तथा कमाण्डर इन चिफ को हुन् ? –भीमसेन थापा

👉 धरहरा तथा वागमतीको पुल कसले बनाउन लगाएका हुन् ? –भीमसेन थापा

👉 नेपाल अंग्रज युद्ध कहिले भएको थियो ? –वि.सं.१८७१-१८७२

👉 नयाँ मुलुक भनेर कुन कुन भुभागलाई चिनिन्छ ? –बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर

👉 ऐतिहासिक कोतपर्व कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९०३ आश्विन ३ गते

👉 ऐतिहासिक भण्डारखाल पर्व कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९०३ कात्तिक १२ गते

👉 नेपालमा सर्वप्रथम जलविद्युत् उत्पादन कहिले गरिएको हो ? – वि.सं. १९६८ सालमा

👉 नेपालमा अङ्ग्रेजी शिक्षाको प्रारम्भ कुन राणा प्रधानमन्त्रीको पालामा प्रारम्भ भयो ? – जङ्गबहादुर राणा

👉 लिच्छविकालमा पंच खतको मुद्दा हेर्ने अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? –पांचाली

👉 नेपालमा छुवाछुतको कानूनी रुपमा अन्त्य कहिले भयो ? – वि.सं. २०२०

👉 पद्मा गिरि पहाडको वर्तमान नाम के हो ? –स्वयम्भू

👉 काष्ठमण्डप बनाउँदा प्रयोग गरिएको कल्पवृक्षको नाम के हो ? –सुरतरु

👉 भण्डारखाल पर्व कसका विरुद्ध रचिएको काण्ड हो ? –जङ्गबहादुर राणा

👉 लिच्छविकालमा राजाको इजलासलाई के भनिन्थ्यो ? –अन्तरासन

👉 सिम्रौनगढ राज्यका प्रथम राजा को थिए ? –नान्यदेव

👉 किराँतीहरुले कसलाई हटाई काठमाडौं उपत्यकामा शासन प्रारम्भ गरेका छन् ? –महिषपाल वंश

👉 कीर्तिपुरस्थित बाघभैरवको मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –शिवदेव तृतीय

👉 काठमाडौंको जलविनायक मन्दिर कसको पालामा बनेको हो ? –राजा विष्णु मल्ल

👉 भीमसेन थापाले प्रचलनमा ल्याएको ब्याजदर अनुसार नगदी र जिन्सीमा कति, कति थियो ? –नगदमा १०५, जिन्सीमा २५५

👉 नेपालको पहिलो बैंक नेपाल बैंक लिमिटेडको स्थापना कहिले भएको थियो ? –वि.सं. १९९४

👉 नेपाल राष्ट्र बैंकको पहिलो गभर्नर को हुन् ? –हिमालय शमशेर राणा

👉 नेपालमा पहिलोपटक स्थापित विदेशी बैंक कुन हो ? –नेपाल अरब बैंक लि.

👉 नेपाली कांग्रेसको वैरगानिया सम्मेलन कहिले भएको हो ? –सन् १९५० सेप्टेम्बर

👉 वि.सं. २०१० सालमा मातृकाप्रसाद कोइरालाले खोलेको पार्टीको नाम के थियो ? – राष्ट्रिय प्रजा पार्टी

👉 जिउँदो सहिद भनेर कसलाई चिनिन्छ ? –टंकप्रसाद आचाय

👉 २०४६ सालको जनआन्दोलन योजनाबद्ध रुपम कहिलेबाट सुरु भयो ? –२०४६ फागुन ७ गते

👉 २०४८ सालको आम निर्वाचन कहिले भयो ? –२०४८ बैशाख २९

👉 माओवादी जनयुद्धको सुरुवात कहिलेबाट भयो ? –२०५२ फागुन १ गते

👉 राजा ज्ञानेन्द्रले सत्ता आफ्नो हातमा कहिले लिए ? –वि.सं. २०५९ माघ १९

👉 दरबार हत्याकाण्ड कहिले भयो ? –वि.सं. २०५८ ज्येष्ठ १९

👉 माओवादी र सरकारबीच बृहत शान्ति सम्झौता कहिले भयो ? –०६३ मंसिर ५ गते

👉 चौबीसे राज्य भनेर कुन क्षेत्रलाई चिनिन्छ ? –गण्डक क्षेत्र

👉 नेपालमा दलमाथिको प्रतिबन्ध फुकुवाको घोषणा कहिले भयो ? –२०४६ चैत्र २६

👉 नेपाल-अंग्रेजबीचको युद्ध कहिले सुरु भएको थियो ? –१ नोभेम्बर, सन् १८१४

👉 नेपालमा सर्वप्रथम कर्मचारीको हड्ताल कहिले प्रारम्भ भएको हो ? –जेठ १९ वि.सं. २००९

👉 वीरपुस्तकालयका प्रथम लाइब्रेरियन को हुन् ? –पं केदारनाथ

👉 सिंहदरबारबाट नेपालमा रेडियो प्रसारण कार्य कहिलेदेखि सुरु भएको थियो ? –वि.सं. २००७ चैत २०

👉 राजा महेन्द्रउपर महोत्तरीमा बमद्वारा आक्रमण कहिले गरिएको थियो ? –२०१८ माघ ९

👉 नेपालमा जनमतसंग्रहको घोषणा कहिले गरिएको थियो ? –२०३६ जेठ १०

👉 जनआन्दोलन २०४६ सालपछिको पहिलो निर्वाचित मन्त्रिमण्डलको गठन कहिले भयो ? –२०४८ जेठ १५

👉 बहुदलीय व्यवस्थाको पुनस्र्थापना कहिले भयो ? –२०४६ चैत

👉 जंगी र निजामती कर्मचारीहरुलाई रकम सापटी दिन प्रबन्ध मिलाउने अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? –तेजारथ अड्डा

👉 बौलाहा राजा भनेर कसलाई चिनिन्छ ? –लक्ष्मीनर सिंह मल्ल

👉 लिच्छविकालमा जागिर तथा तलब दिने सरकारी अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? –वृत्ति अधिकरण

👉 लिच्छविकालमा प्रधानमन्त्रीलाई के भनिन्थ्यो ? –महासामन्त

👉 आफूलाई टक, मुद्रा आदिमा सङ्गीत पारङ्गत भनी लेख्ने राजा को हुन् ? –जितामित्र मल्ल

👉 पृथ्वीनारायण शाहको पहिलो विवाह कहाँ भएको थियो ? –मकवानपुर

👉 देव शमशेरले चलाएको १२ बजे तोप पड्काउने चलन कहिलेदेखि बन्द भयो ? –२०४५ बैशाख १

👉 "मलाई सिनो खाने कुकुर नसम्झ, म बाघको डमरु हुँ" यो भनाई कसको हो ? –अमरसिंह थापा

👉 भीमसेन थापाको जन्म भएको स्थान कहाँ हो ? –गोर्खाको बोर्लाङ

👉 भक्ति थापा कुन युद्धसँग सम्बन्धित् छन् । -देउथल

👉 बहादुर शाहकी पत्नीको नाम के हो ? –विद्यालक्ष्मी

👉 तनहुँ राज्यका संस्थापक राजा को हुन् ? –भृगु सेन

👉 कोशी सम्झौतामा नेपालको तर्फबाट हस्ताक्षर गर्ने महावीर शमशेर हुन् भने गण्डक सम्झौतामा नेपालको तर्फबाट हस्ताक्षर गर्ने को थिए ? –सुवर्ण शमशेर

👉 वि.सं. १९९० सालको भूकम्पमा परी कति व्यक्तिको मृत्यु भयो ? –१६,८७५ जना

👉 सदर चिडियाखानाको स्थापना कहिले भएको हो ? –वि.सं. १९९८

👉 नेपालको सबैभन्दा पुरानो नहर कुन हो ? –चन्द्र नहर

👉 पशुपतिनाथको अगाडिको बसाहा कसले बनाएको हो ? –जगत्जंग

👉 देउथल युद्धसँग सम्बन्धित व्यक्ति को हो ? –भक्ति थापा

👉 नेपालको राजगद्दीमा बस्ने प्रथम नारी को हुन् ? –नायकदेवी

👉 पृथ्वीनारायण शाहकी आम कुन राज्यकी राजकुमारी थिइन् ? –पाल्पाकी

👉 कुन राजाको पालामा नेपाल र अंग्रेजबीच सुगौली सन्धि भएको थियो ? –गिर्वाणयुद्ध

👉 माथवरसिंह थापालाई नेपालमा बोलाएर प्रधानमन्त्री बनाइएपछि राजाबाट प्रदान गरिएकोपदवी केथियो ? –कलाबहादुर

👉 जंगबहादुर राणाका मातापिता को को हुन् ? –बालनरसिंह कुँवर र रक्षाकुमारी

👉 नेपालमा चर्खा प्रचार गरी स्वदैशी भावना जगाउन प्रयास व्यक्ति को थिए ? –तुलसी मेहर श्रेष्ठ

👉 नेपालको पहिलो आम निर्वाचन कहिले सम्पन्न भयो ? –वि.सं. २०१५

👉 लिच्छवीकालमा परमान भन्नाले के बुझिन्थ्यो ? – सैनिक

👉 लिच्छविकालका अन्तिम राजा को हुन् ? – जय कामदेव (प्रथम जयदेव हुन्)

👉 जङ्गबहादुर राणाको पालामा स्थापित भ्रष्टाचारसम्बन्धी हेर्ने अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? – धर्मकचहरी

👉 लिच्छवि कालमा पञ्चखतको मुद्दा हेर्ने अड्डालाई के भनिन्थ्यो ? – पाञ्चाली

👉 सुगौली सन्धि कहिले भएको थियो ? – ३ मार्च १८१६

👉 नेपालले कहिलेदेखि ओलम्पिकमा भाग लियो ? –सन् १९६४ टोकियो ओलम्पिक देखि

👉 नेपालमा सबभन्दा पहिले स्थापना भएको पार्टी (दल) कुन हो ? –नेपाल प्रजापरिषद्

****

👉 नुवाकोटसँगको युद्दमा पराजयपछी पृथ्विनारायण शाहले काशी गएर तिर्थस्नान गरि गोत्र परिवर्तन गरेका थिए ।

👉 सर्वप्रथम वीरविक्रम पदवी धारण गर्ने राजा गीवार्णयुद्द वीरविक्रम शाह हुन ।

👉 "म राष्ट्र नोकर हुँ" भन्ने पद्म शमशेरको भनाई हो ।

👉 नेपालमा छापाखानाको स्थापना वि•सं• १९०८ मा भएको हो ।

👉 वि•सं• २००६ साउन ११ गते हलो क्रान्ति लमजुङ जिल्लाबाट सुरुवात भएको हो ।

👉 नेपालमा सर्वप्रथम जनगणना लिने संस्था सेन्सस गोश्वरा हो ।

👉 प्रथम विश्वयुद्दमा नेपाली सेनाको नेतृत्व बबरशमशेरले गरेका थिए ।

👉 उपत्यका विभाजन हुनुभन्दा अघिका राजा यक्ष मल्लको राजधानी कान्तिपुरमा थियो ।

👉 १७ भाई छोरा हुने धीरशमशेरका भाई जङ्गबहादुर हुन ।

- 👉 सरकारले डाँफे, लालीगुराँस,सिम्रीकलाई वि स २०१९ असार २० मा राष्ट्रीय चिन्ह घोषणा गऱ्यो ।
- 👉 अरनिको चीन जाँदा नेपालका राजा जयभिमदेव थिए ।
- 👉 प्राचिनकालमा काठमाडौं जलमय हुँदा तक्षक नागको बासस्थान भएको मानिन्छ ।
- 👉 नेपालमा राष्ट्रीय अभिलेखालयको स्थापना वि•सं• १९५६ मा भएको हो ।
- 👉 केन्द्रीय कारागार वीरशमशेरको पालामा स्थापना भएको हो ।
- 👉 राम शाहले नापतौलका लागि मानो एकाई निर्धारण गरेका थिए ।
- 👉 लाखे जात्रा प्रताप मल्लले चलाएका हुन ।
- 👉 नागार्जुन दरबार निर्माण हुँदा नेपालमा जुद्द शमशेर प्रधानमन्त्री थिए ।

१.६ नेपालको सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था

१.६.१ प्रथा, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत ।

१.६.२ सांस्कृतिक सम्पदाको किसिम, विशेषता, महत्व ।

१.७ नेपालको आर्थिक अवस्था: विकासका पूर्वाधारहरु (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत) र विकास योजना ।

विकासका पूर्वाधार भनेको के हो ? नेपालमा विकासका पूर्वाधारको विकास हुन नसक्नुका कुनै तीन कारणवारे सङ्क्षिप्त व्याख्या गर्नुहोस् ।

March 8, 2021 Posted by: Aayog Tayari Category: Loksewa No Comment

जनताका लागि सुचारु रूपमा सेवा–सुविधा उपलब्ध गराउन र राष्ट्रको आर्थिक तथा सामाजिक विकास सञ्चालन गर्न आवश्यक हुने सबै किसिमका भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक, आर्थिक तŒवलाई विकासका पूर्वाधार भनिन्छ । पूर्वाधारको अभावमा कुनै पनि ठाउँको आर्थिक तथा सामाजिक विकास अगाडि बढ्न सक्दैन । यसरी हेर्दा विकासका लागि उपलब्ध गराइने आधारभूत सेवा–सुविधालाई विकासको पूर्वाधार भनिन्छ ।

नेपालमा विकासका पूर्वाधार विकास हुन नसक्नुका कारण

– नेपालमा विकासका पूर्वाधार विकास हुन नसक्नुका पछाडि धेरै कारण छन् । तीमध्ये तीन कारण निम्नानुसार छन् ः

(क) असुविधाजनक भूधरातलीय अवस्था ः

– नेपालको भूधरातल प्रायः उखडबाखडयुक्त छ । उकालो–ओरालो, भीरपाखा, उपत्यका, गल्छीजस्ता ठाउँमा विकास निर्माणका काम गर्न गाह्रो, ढिलो र खर्चिलो हुन्छ ।

(ख) पुँजी अभाव ः

– नेपाल एक गरिब मुलुक भएकाले यसले पूर्वाधार विकासमा आवश्यक पुँजी सङ्कलन गर्न सकेको छैन ।

(ग) दक्ष जनशक्तिको अभाव ः

– बहुसङ्ख्यक नेपाली जनता अशिक्षित र अदक्ष छन् । आवश्यक दक्ष जनशक्ति अभावमा विकास निर्माणकार्य प्रभावकारी हुन सक्दैन ।

विपद र महामारीको चरण भन्दा पहिलेको अवस्थालाई मूल्याङ्कन गर्ने हो भने पनि विविध पक्ष हरूलाई भेट्न सकिन्छ कि पूर्वाधार विकासका कमीकमजोरी हरू धेरै छन् । अब पोस्ट कोभिड वा कोभिड चरण को विकास रणनीति कस्तो र के हुने भन्ने निर्क्योल भाईसकेको छैन । नयाँ बजेट आइसकेको अवस्थामा पनि ठुला पूर्वाधार भन्दा स्वास्थ्य को आधारभूत पूर्वाधारको लागि महत्त्व दिएको छ । तर अरू नयाँ पूर्वाधार को छनोट तथा पुराना लाई पनि कोभिडको अनुकूलन अनुसारको योजना देखिएको छैन । यो परिप्रेक्ष्यमा पोस्ट कोभिड विकास रणनीति के होला यसै भन्न सकिने अवस्था छैन । तर समग्रमा नेपालमा पूर्वाधार विकासको अवस्था सन्तोषजनक छैन ।

विकास एक तुलनात्मक शब्द हो । यसले प्रणालीबद्ध वैज्ञानिक र प्रविधियुक्त ज्ञानको प्रयोग गरी आफ्ना आवश्यकता पूरा गर्ने वा सहज बनाउने कुरालाई बुझाउँछ । यसको वृद्धि सैद्धान्तिक रूपमा अवधारणा, अध्ययन तथा आविष्कारका कुराहरूलाई बुझाउँछ । साथसाथै आर्थिक र सामाजिक परिवर्तनलाई पनि यसले अँगाल्छ जसका कारक जटिल सांस्कृतिक र वातावरणीय अवयवहरूको अन्तरक्रियालाई पनि बुझाउँछ । समग्रमा भन्दा विकास एउटा सुधार हो जसले जल, जमिन, सडक, पहुँच, उपयोग आदि सबैको सम्भाव्यतालाई बढाउँछ ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घको प्रतिवेदन अनुसार नेपाल जस्ता अविकसित तथा विकासशील देशमा विकास नहुनुको प्रमुख कारण पूर्वाधारको कमी हो भन्ने निष्कर्ष निकालेका छन् । सँगसँगै आइएमएफ को कार्यपत्रले पनि आर्थिक वृद्धिको बाधक पूर्वाधारको उपलब्धता नहुनु नै हो भनेको छ । नेपाल सरकारका सम्पूर्ण आवधिक योजना तथा विकासे प्रतिवेदनले नेपालको आर्थिक वृद्धिको एउटा बाधक पूर्वाधारको कमी हो भन्ने कुरालाई अगाडि सारेका छन् । त्यस कारण पनि नेपाल लगायत सम्पूर्ण अविकसित तथा विकासशील मुलुकको विकासको प्रमुख बाटो, पूर्वाधार विकास नै हो ।

त्यसकारण पनि स्रोत साधनको प्रयोग गरेर मानिसका दैनन्दिन प्रक्रियालाई छोट्याउने, सहज बनाउने र दैनिकीलाई वैज्ञानिक बनाउने माध्यम विकास पूर्वाधार हुन् । यातायात, सञ्चार, स्वास्थ्य, ऊर्जा जस्ता आधारभूत पक्षहरू नै पूर्वाधारका उदाहरण हुन् । यी मध्ये अहिले पनि १४० अर्ब मानिसहरू विद्युत्को पहुँचभन्दा बाहिर छन् । २.६ अर्ब जनसङ्ख्या आधारभूत सरसफाइका पूर्वाधारको पहुँचभन्दा बाहिर छन् । १ अर्ब मानिसहरू स्वास्थ्य खानेपानीको पहुँचभन्दा बाहिर छन् । नेपालको विकासे आँकडाले पनि पूर्वाधार पहुँचको आधारमा ठुलो जनसङ्ख्या बाहिर नै रहेको देखाउँछ ।

पूर्वाधार विकास समाज वा उद्यम को सञ्चालनका लागि आवश्यक आधारभूत भौतिक र सङ्गठनात्मक संरचना वा एक अर्थव्यवस्था कार्य गर्न लागि आवश्यक सेवा र सुविधा हो । यो सामान्यतया प्रदान परस्पर संरचनात्मक तत्त्व को सेट रूपमा परिभाषित गर्न सकिन्छ । पूर्वाधार विकास को एक सम्पूर्ण संरचना समर्थन एक रूपरेखा वा क्षेत्र विकासमा लागि एक महत्त्वपूर्ण अवधि हो।

लगानीको अभाव, खर्च गर्न नसक्नु

पूर्वाधार विकासको पहिलो सर्त लगानी हो । लगानी गरेर विकास गर्नु पनि अर्को चुनौती हो । तेस्रो विश्वको पूर्वाधार विकासमा हुने शिथिलताको कारण चाही आवश्यक लगानीको अभाव नै हो । हुन त विकसित देशको मान्यता प्राथमिक आर्थिक उद्योगको कारक द्वितीय तथा तृतीय रूपमा पूर्वाधार विकासको मान्यताहरू पर्दछन् भनिन्छ । तथापि नेपाल र अति कम विकसित राष्ट्र तथा विकासशील राष्ट्रको पहिलो आवश्यकता पूर्वाधार विकासको लागि आवश्यक लगानी हो । पछिल्ला तथ्याङ्कहरू अनुसार विकासे बजेटको एक चौथाइ भन्दा बढी बजेट सडक, जलविद्युत् र सञ्चारको क्षेत्रमा हुने गरेका छन् । नेपालको खर्च विवरण अनुसार पनि कुल गार्हस्थ उत्पादनको १ प्रतिशत भन्दा बढी सडक पूर्वाधार विकासको लागि हुने गरेको छ । यही अनुपात भुटानमा चाही २.५ प्रतिशतभन्दा बढी छ ।

पूर्वाधार विकासको यो कसी सामान्यभन्दा फरक प्रकृतिको छ । आवश्यकता र पूर्तिको कुरा एकातर्फ छ भने पूर्वाधार विकास कार्यान्वयनको पक्ष अर्को तर्फ छ । लगानीको समस्या एकातर्फ छ भने लगानीको प्रयोगको पक्ष झनै कठिन बन्दै गइरहेको छ । विश्व परिवेशमा निजी क्षेत्रलाई लगानीमा आकर्षण गरिरहेको छ । पूर्वाधार विकासमा नेपालको भू–बनोट, जनसङ्ख्या र आर्थिक तथ्याङ्कले पनि सरकारी–निजी–साझेदारीको मोडेल पनि दिगो हुने देखिन्छ तथापि विविध कारणहरूले नेपाली पूर्वाधार विकासले गति लिन सकेको छैन ।

पछिल्ला हाम्रा विविध प्रकारका समीक्षाहरू तथा मूल्याङ्कन हरूले जनाएअनुसार पनि पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा हुने बजेटको खर्च अत्यन्तै न्यून रहेको भन्दै निराशाजनक तथ्य अगाडि सारेको छ । हुन त राजनैतिक परिवर्तनको अन्तरिम अवस्थालाई विकास पूर्वाधारको उपयुक्त समय मानिँदैन । तर पनि वर्तमान अवस्था पनि सकारात्मक छैन । परिवर्तित राजनीतिमा अस्थिरता कहिलेसम्म र विकासको आवधिक आँकलन पनि स्पष्ट नभएकोले पूर्वाधार विकासलाई राजनैतिक स्थिरता खोजेर बस्नु समयलाई धकेल्नु मात्रै देखिएको छ ।

पूर्वाधार विकासका अड्चन र अप्ठ्याराहरूको लामो फेहरिस्त तयार हुन सक्छ । लगानी र कार्यान्वयनको बिचको खालीपनाको विश्लेषण हुन सक्छ ।

विकास प्रशासन र नागरिक द्वन्द्व

कमजोर प्रशासन र नागरिक द्वन्द्वको सुस्त पुनर्स्थापना पूर्वाधार विकास अभ्यासमा नेपालको गहिरो शिथिलताको कारण सरकारी प्रणाली र कमजोर प्रशासनिक व्यवस्था हो । नीतिगत अस्थिरता, असुरक्षा, राजनैतिक र आपराधिक वृत्तिको विकास, बन्द, हडताल र पछिल्लो दशकभन्दा लामो द्वन्द्वको घाउहरू बल्झिने र द्वन्द्वबाट पूर्ण निस्किएको अवस्था नभएकोले ठुला तहका पूर्वाधार विकासका कार्यहरू शिथिल छन् । सबल सरकारीतन्त्रको अभावले कर्मचारी र प्राविधिकहरूले लामो समय लाग्ने पूर्वाधार विकास आयोजना र कार्यक्रमहरूमा दिल लगाएर कार्य गर्ने इच्छा राख्दैनन् । थोरै मात्र दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता भएको वर्तमानमा अनुभवीले कार्य गर्न अवसर नपाउने र लामो समय एकै ठाउँमा पनि नरहने, अनि प्रणालीबद्ध भन्दा व्यक्तिगत पहुँचका आधारमा कार्य सम्पन्न गर्नु पर्ने भएकोले पनि शासन व्यवस्था दोषी देखिएको हो ।

राजनैतिक स्थिरताको सूचक पनि द्वन्द्वात्मक समयमा २७ प्रतिशतको हाराहारीबाट घटेर २ प्रतिशतमा झरेको थियो । सरकारी उत्तरदायित्वको मापक पनि ४६ प्रतिशतबाट घटेर २० को तहमा आएको थियो । यसै गरी कानुनी शासनको

प्रतिशत पनि ५१ बाट घटेर ३० आएको छ । तर हाल आएर यी सबै सूचक हरू मजबुत हुँदै गएका छन् तथापि कतिपय अवस्थामा जिम्मेबारिपन घटदो र भ्रष्टाचारको सूचक बढेको देखिन्छ ।

पूर्वाधार पृष्ठभूमि र विकासे अवधारणाको अभाव

ठुला तहका पूर्वाधार विकासको लागि आवश्यक पृष्ठपोषक वा पृष्ठभूमि अवयवहरू जस्तै जलविद्युत् उत्पादनको लागि आवश्यक पहुँच सडक आवश्यक अरू उपकरणहरू, दक्ष जनशक्तिको अभाव अर्को महत्त्वपूर्ण कठिनाइ हो । ठुला आयोजनाको लागि उपकरण पूर्ति गर्न सक्ने बजार हामीसँग छैन । ती आयोजनाको विस्तृत परियोजना विवरण तयार पार्न निर्माण चरणमा मूल्याङ्कन अनुगमन गर्न कार्य सञ्चालन क्षमताको ठेकेदारहरू र अन्य निकायको अभावले समयमा कार्य प्रगति गर्न नसक्ने गरी आयोजना थला पर्दछ । विज्ञ र दक्ष जनशक्तिको अभावले विदेशी परामर्शदाताको भर पर्नु पर्दछ । यसले आयोजनाको खर्च बढाउनुका साथै समयावधिलाई पनि बढाउँछ । प्राकृतिक रूपमा पनि हाम्रो देशको भौगोलिक विशेषता नै जोखिमजन्य भू–बनोट र कलिलो भूगर्भ हुनु हो । यसले ठुला ठुला पूर्वाधार परियोजनालाई तदारुकताका साथ अगाडि बढाउन अन्य सुरक्षा अपनाउनु पर्ने हुन्छ । साना–साना कार्यको लागि पनि सुरक्षण प्रक्रियाले खर्चको मातहतलाई बढाउँछ । हाम्रो देशको प्रणाली र सामाजिक सोचले पनि विकासका संरचनालाई अगाडि बढाउने तदारुकतालाई देखाउन मद्दत गर्दैन ।

वातावरण र सामाजिक सुरक्षणः

ठुला पूर्वाधारको दिगोपनालाई आधार मानेर वातावरण र सामाजिक सुरक्षणको प्रस्तावलाई नयाँ आयोजनाको हकमा अनिवार्य तत्त्व लिइने गरिन्छ । सुरक्षणको विषय आफैमा समस्या होइन । तर पनि यी सुरक्षणसँग सम्बद्ध भएका तमाम प्रक्रियाले आयोजनाको तीव्र गतिलाई रोक्ने गर्दछ । हाम्रो सामाजिक परिवेशमा अव्यक्त रहेको नकारात्मक सोचको कारण लक्ष्यको ठुलो दायरासम्म नपुगीकनै साना–साना विवादमा अल्झिने बानीले पनि कार्य अगाडि दिँदैन । मुलत विकास प्रणाली सक्षम र चुस्त नहुनु, दक्ष जनशक्ति नपाइनु र पूर्व तयारीको अभ्यास नभएको हुनाले पनि ठुला आयोजना सम्पन्न गर्न कठिन बनेको छन् । कहिलेकाहीँ हुने गरेका नाटकीय अन्धो राष्ट्रवाद ले पनि ठुला विकास का पूर्वाधार निर्माण का लागि बाधक हुन सक्छन् । हालैमा भएको एमसिसी बहस स्वच्छ्य बहस तथा विकास को लागि बहस भन्दा पनि नियतवश आएको जस्तो देखिने कार्यहरू पनि विकास को लागि बाधक हुन सक्छन् ।

राष्ट्रिय रूपमा पहिचान गरिएको गौरवका पूर्वाधार आयोजनाहरूमा प्रगतिको सूचक न्यून हुनु, चमेलीया जलविद्युत्मा खर्चको खोलो बगाउँदा पनि आयोजना सम्पन्न हुने दिशामा नलाग्नु, मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको कार्य सुरु जस्ता उदाहरणले नेपाली परम्परागत पूर्वाधार विकासको मोडेल सबल र अब्बल छैन भन्नु नै हो । देशको स्रोतको उपयोगिता र विकासे अवस्थालाई तुलना गर्ने हो भने एउटै विकासे पूर्वाधार पनि उन्नत भविष्यको बाटोमा डोऱ्याउन सक्षम हुन सक्छ । त्यस कारण पनि पूर्वाधार निर्माणको लागि धन, समय र नीतिको स्पष्टता आवश्यक पर्दछ । लामो समयसम्म आयोजना हल्लिएर रहनु वा पहिचान भएका आयोजना कार्यान्वयनमा जान नसक्नु, कार्यान्वयनमा गएका आयोजनाहरू कार्य सम्पन्न गर्न नसक्नु विकासे इतिहासमा ज्ञासदीपूर्ण कुराहरू हुन् । नेपाली विकास अधिकतम गतिमा नहुनुको प्रमुख कारण राजनैतिक अस्थिरता र चेतनाको कमी नै हो । त्यसकारण पनि राजनैतिक सँगसँगै आर्थिक र सामाजिक परिवेश र अवस्थालाई सुधारेर लैजाने व्यवस्था नै ठुला पूर्वाधार विकासको पूर्वलक्ष्य हो ।

१.८ विज्ञान प्रविधि र स्वास्थ्य: निम्नलिखित विषयमा सामान्य जानकारी

१.८.१ विज्ञान प्रविधिको विकासबाट मानव जीवनमा परेको प्रत्यक्ष प्रभाव ।

आज पश्चिमी बौद्धिक कुशलताले भौतिक तत्वको ज्ञान एवम् विचार विश्लेषणले सफलता पाएको देखिन्छ । यसरी मानव चेतना तथा जिज्ञासाको परिणामस्वरूप विज्ञानको विकास हुन थालेको हो ।

आज विज्ञानको विकासले भौतिक युगको सृजना र भोगविलासको स्रोतसाधनमा सम्पन्नता भई रोमाञ्चकारिताको संसारमा हामी जीवन गुजारिरहेका छौं । विज्ञान र प्रविधिको विकासले गर्दा यातायात, सञ्चार, विभिन्न व्यवसाय, उत्पादन, उपभोग र वितरणको क्षेत्रमा निकै परिवर्तन आएको छ । वास्तवमा हाम्रो दैनिक आवश्यकताको परिपूर्तिमा जुन सहज र सुगम स्थिति विद्यमान छ, त्यसको लेखाजोखा गरेमा निःसन्देशह पनि विज्ञान र प्रविधिलाई वरदानका रूपमा अङ्गीकार गर्नु अत्युक्ति नहोला । परन्तु आज विभिन्न देशमा विज्ञानलाई रचनात्मक कार्यहरूको सट्टा ध्वंसात्मक कार्यहरूमा परिचालन गर्न थालिएकाले यी देशहरूको विभिन्न क्षेत्रहरूमा नकारात्मक असर पर्न गएको कुरा सर्वविदितै छ ।

वस्तुतः केही विकसित राष्ट्रहरूले विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति गरे तापनि अधिकांश देशहरू यस क्षेत्रमा निकै पछाडि परेका छन् । यी देशहरू विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा पछाडि पर्नाका प्रमुख कारणहरूमध्ये गरिबी र दक्ष जनशक्तिको कमीलाई विशेष मान्न सकिन्छ ।

नेपाल आजसम्म पनि विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा निकै पछि परेको छ । हुन त विज्ञान र प्रविधिको विकास गर्ने उद्देश्यले यहाँ विगत केही दशकयता विज्ञान र प्रविधिको विकासमा केही जोड दिन थालिएको छ । तर हालसम्म पनि यी संस्थाहरूले यहाँको आवश्यकताअनुरुप काम गर्न सकेका छैनन् । जसको फलस्वरुप यहाँका विभिन्न क्षेत्रहरूमा आजसम्म पनि ठोस प्रगति हुन सकेको छैन ।

आज नेपालमा तीव्र जनसंख्या वृद्धिका कारणले विभिन्न क्षेत्रमा विभिन्न समस्याहरू विद्यमान छन् । एकातर्फ खाद्यान्नको कमी एवम् कमजोर व्यवस्थापनका कारणले भोकमरीको समस्या दिनप्रतिदिन जटिल हुँदै गएको छ भने अर्कातर्फ बेरोजगारीको समस्या तीव्र गतिले बढिरहेको छ । यहाँ विज्ञान र प्रविधिकौ ठोस विकास गर्न सकेमा उपयुक्त समस्याहरू न्यून गर्न ठूलो सघाउ पुग्न सक्छ । यही कारणले गर्दा आज विश्वका धेरै राष्ट्रहरूमा विज्ञान र प्रविधिको विकासमा विशेष ध्यान आकृष्ट हुन थालेको छ । तर नेपालमा आजसम्म पनि सम्बन्धित क्षेत्रबाट विज्ञान र प्रविधिको विकासमा खासै ध्यान पु¥याउन सकेको देखिँदैन र विद्यार्थीहरूले पनि यसतर्फ खासै ध्यान दिएको देखिँदैन ।

वास्तवमा भन्ने हो भने विभिन्न कठिनाइका बाबजुद वर्तमान समयमा नेपालले विकसित राष्ट्रहरूको जस्तो जटिल प्रविधिको विकास गर्न सक्दैन । त्यसैले यसले परम्परागत प्रविधिको विकासमा जोड दिई विभिन्न क्षेत्रमा अग्रसर हुन नितान्त आवश्यक छ । यसो गर्न सकेमा पनि हाल यहाँ विद्यमान गाँस, बास र कपास र समस्याको समाधान केही मात्रामा भए पनि हुन सक्छ । तर, विगतको सरकारले यसतर्फ खास ध्यान आकृष्ट गर्न र गराउन सकेन । फलतः यहाँ विज्ञानको क्षेत्रमा कुनै ठोस उपलब्धि गर्न सकिएन ।

नेपालमा प्रचुर मात्रामा विभिन्न किसिमका स्रोत तथा साधनहरू भए तापनि यिनीहरूको राम्ररी परिचालन गर्न सकिएको छैन । यसले विगत धेरै वर्षदेखि हालसम्म पनि हामी धेरैजसो चिजका लागि अन्य देशहरूमा भर पर्नुपरेको छ । यतिमात्र होइन, व्यापारघाटा बढ्नाले यहाँको अर्थतन्त्रमा नकारात्मक असर परेको छ । अतः परम्परागत प्रविधिको विकास गरी स्थानीय स्रोत तथा साधनहरूको अधिकतम परिचालन गर्न सके यहाँको अर्थतन्त्र सबल बनाउन ठूलो सघाउ पुग्न सक्ने कुरा नकार्न सकिँदैन । यसका लागि प्रत्येक वर्ष स्थानीय स्रोत तथा साधनहरूको परिचालनमा केही धनराशि छुट्याउन धेरै आवश्यक छ । यसका साथसाथै स्थानीय स्रोतसाधनहरू परिचालन गरी योगदान पु¥याउने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई पुरस्कार प्रदानगर्ने व्यवस्था हुनुपर्छ । यस्तो परिपाटीको जग बसाल्न सकियो भने नेपालमा विज्ञान तथा प्रविधिको विकासमा नयाँ आयाम थपिने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुआयामिक र बहुसांस्कृतिक विशेषतायुक्त देश हो । प्राकृतिक छटा र सुन्दरताका कारण पर्यटनको क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न विश्वविख्यात पत्रपत्रिका तथा संस्थाहरूले यो देशलाई उत्कृष्ट गन्तव्यस्थलका रुपमा समावेश गरेका छन् । तर, आवश्यक पूर्वाधारको कमी र सरकारको यथोचित ध्यान पुग्न नसक्नाले यहाँ आजसम्म पनि पर्यटकहरूको आगमन सन्तोषजनक रुपबाट हुन सकेको छैन ।

सांस्कृतिक विविधता, भौगोलिक पर्यावरण र अतिथि सत्कार गर्ने परम्पराका कारण नेपाल पर्यटकहरूको रोजाइमा सधैं नै परेको छ । तर पर्यटन उद्योगको धेरै सम्भावना भए पनि यहाँ उक्त उद्योगबाट अपेक्षित फाइदा लिन सकेको छैन । यो खास गरेर विगतका सरकारहरूको कमीकमजोरीले नै गर्दा हो

भन्न सकिन्छ ।

आज विज्ञान र प्रविधिको विकासले विश्व नै एउटा सानो गाउँका रुपमा परिणत हुँदैछ । तर नेपालमा आजसम्म पनि उक्त क्षेत्रको ठोस विकास हुन सकेको छैन । वास्तवमा यहाँ पनि विज्ञान र प्रविधिको विकास गरी विद्यमान राष्ट्रिय सम्पदालाई विश्वसमक्ष प्रस्तुत गरेर विश्व पर्यटन बजारबाट अत्याधिक फाइदा लिन सकिन्छ ।

हालसम्म पनि यहाँका अधिकांश जनता कृषिमा आश्रित छन्, तर आजसम्म पनि यहाँ परम्परागत किसिमबाट खेतीपाती गर्नाले उक्त व्यवसायबाट खासै फाइदा हुन सकेको छैन । जनसंख्या वृद्धिको तुलनामा कृषि उत्पादन बढाउन नसक्नाले प्रत्येक वर्ष खाद्यान्नको आयात बढाउनुपरेको छ । यसको कारणले यहाँको व्यापारघाटा प्रत्येक वर्ष बढिरहेको छ ।

कुनै पनि देशको कुनै पनि क्षेत्रको ठोस विकासका लागि त्यस देशमा लागू गरिएको नीति-नियमहरूले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छन् । यसैले नेपालमा पनि विज्ञान र प्रविधिको ठोस विकासका लागि उपयुक्त नीति तथा नियमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न विशेष जोड दिन अति आवश्यक छ । यी कुराहरूबाहेक यहाँ विज्ञान र प्रविधिको विकास गरी अधिकतम लाभ लिन एकातर्फ विज्ञान र प्रविधिको महत्वबारे व्यापक प्रचार-प्रसार गरी यहाँका बालबालिकाहरूलाई सानै उमेरदेखि विज्ञान तथा प्रविधिको महत्वबारे विशेष ध्यानआकृष्ट गर्न आवश्यक छ भने अर्कातिर यस किसिमको शिक्षाबाट देशमा परेको प्रभावको बेलाबेलामा मूल्याङ्कन गरी समसामयिक सुधार गर्न उत्तिकै जरुरी छ ।

वर्तमान समयमा यहाँका नागरिकको हक तथा अधिकारलाई कुण्ठित नहुने गरी विज्ञान र प्रविधिको विकासमा सरकारले प्रोत्साहन दिएमा समृद्धिका लागि विकास भन्ने मूलमन्त्रलाई साकार बनाउन बल पुग्नेछ ।

विज्ञान र प्रविधिको विकासका लागि अनुसन्धानको आवश्यकता पर्छ जसका लागि प्रचुर धनराशिको जरुरी छ । यो कुरा विकसित देशहरूको अनुभवबाट बोध हुन्छ । परन्तु यहाँ अनुसन्धानका लागि न्यून बजेट छुट्याउने परम्परा भएकाले उक्त क्षेत्रको ठोस विकास हुन सकेको छैन । त्यसैले यसतर्फ सम्बन्धित पक्षको ध्यान जान नितान्त आवश्यक छ ।

१.८.२ जैविक प्रविधि, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र वैकल्पिक उर्जा ।

जैविक प्रविधि, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र वैकल्पिक उर्जा🔯🔯

🔵जैविक प्रविधि🔵

©-khadak rawat - खडक रावत

⇒ यो यस्तो विधि हो जसमा मानिसद्वारा अन्य विभिन्न जैवतत्वहरूको उपयोग गरेर आफ्नो अनुकूल वा इच्छाअनुसारको सामग्री, साधन वा नयाँ जीवनको सिर्जना गर्दछ ।

⇒ कुनै Living being उपयोग गरी त्यसको जैव रासायनिक संश्लेषण र विभाजनबाट निस्कने पदार्थ मार्फत कुनै खोज आविस्कार तथा मानवीय समस्या समाधान गर्न प्रयोग गरिने प्रविधिलाई नै जैविक प्रविधि भनिन्छ ।

🔵➢ जैविक प्रविधि (Bio-technology) शब्दको सर्वप्रथम प्रयोग सन् १९१९ मा हंगेरिका इन्जिनियर कार्ल एरेलीले गरेका हुन् ।

🔵➢ जैविक प्रविधिलाई परम्परागत जैविक प्रविधि र आधुनिक जैविक प्रविधि गरी दुई प्रकारमा विभाजन गरिएको पाइन्छ ।

🔵➢ दहि, गुन्द्रुक, रक्सी बनाउने पद्धति परम्परागत जैविक प्रविधि हुन् भने यसको आधुनिक प्रयोग गरी औषधि, वातावरणीय संरक्षण, नयाँ जीवको निर्माण आदि कार्य गरिदै आएको छ ।

🔵➢ जैविक प्रविधिमा धेरैजसो प्रयोग हुने जैविक जीवाणुहरूमा DNA र प्रोटीन पर्दछ ।

🔵➢ जैविक प्रविधि सम्बन्धी अवधारणा सन् १९७० को दशकदेखि सर्वाधिक चर्चामा आउन थालेको हो ।

⇒ जैविक प्रविधिलाई मुलुकको विकास र वातावरणीय संरक्षणबाट जीवनोपयोगी बनाई गरिवी निवारणमा योगदान पु¥याउन नेपालमा जैविक प्रविधि नीति, २०६३ लागू गरिएको छ ।

जैविक प्रविधि उपयोगका प्रमुख क्षेत्रहरू

🔵➢ औषधि विज्ञान ⇒ कुनै विशेष रोगका लागि आवश्यक पर्ने खोप, औषधिको निर्माण आदि ।

🔵➢ कुनै खोज अनुसन्धान ⇒ डि एन ए मार्फत कुनै घटना, रोग वा नयाँ क्षेत्रको अनुसन्धान, खोजका लागि उपयोग,

🔵➢ कृषि क्षेत्र ⇒ कुनै चापौया वा बालि सम्बन्धी विकास तथा समस्या समाधान गर्न नयाँ जातिको निर्माण गर्न ।

🔵➢ उर्जा ⇒ यस प्रविधिको प्रयोग मार्फत गोवरग्याँस जस्तै विभिन्न स्रोतबाट उर्जा निकाल्न सकिन्छ ।

🔵➢ औद्योगिक उत्पादन ⇒ औद्योगिक सामग्रीको उत्पादनलाई प्रभावकारी वनाउन, उत्पादन बढाउन,

वस्तुगत प्रश्नोत्तर

🔵➢ दुधबाट दही, सागबाट गुन्द्रुक तथा मर्चाबाट रक्सी वनाउने पद्धति कहिले विकास भएको थियो ? ⇒ प्राचीनकालमा

🔵➢ नेपालमा जैविक प्रयोगशाला कुन ठाउँमा रहेको छ ? ⇒ जनकपुर

🔵➢ D.D.T. को पूरा रूप के हो ?

⇒ Dichlorodiphenyl trichloroethane

🔵➢ जैविक प्रविधि शब्द सर्वप्रथम प्रयोग गर्ने व्यक्ति को थिए ?

⇒ कार्ल एरेली

🔵➤ जैविक प्रविधि कति प्रकारका हुन्छन् ?

⇒ दुई

🔵➤ जैविक प्रविधि शब्दको प्रयोग सर्वप्रथम कहिले भएको थियो ?

⇒ सन् १९१९

🔵➤ विश्वमा सर्वप्रथम जैविक प्रविधिवाट च्याउको उत्पादन कुन देशमा भएको मानिन्छ ?

⇒ चीन

🔵➤ नेपालमा जैविक प्रविधि नीति कहिले पारित भयो ?

⇒ २०६३ श्रावण

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ कृत्रिम बीर्यको प्रयोग कहिले गरियो ?

⇒ सन् १३३२

🔵➤ प्रोटीनको पहिचान कहिले गरियो ?

⇒ सन् १८३०

🔵➤ पहिलो पटक ब्याक्टेरियाको प्रयोग कहिले गरियो ?

⇒ सन् १९१४

🔵➤ जैविक प्रविधि शब्दको प्रथम प्रयोग कहिले गरियो ?

⇒ सन् १९१९

🔵➤ नेपालमा जैविक प्रविधिसँग सम्बन्धित निकाय कुन हुन् ?

⇒ नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् र वनस्पति विभाग (दिएका मध्ये) (२०६९,लो.से.आ.)

🔵➤ वर्णशंकर मकैको उत्पादनको प्रयोग कहिले गरियो ?

⇒ सन् १९३३

🔵➤ जेनेटिक इञ्जिनियरिङ शब्दको प्रयोग कहिले गरियो ?

⇒ सन् १९४१

🔵➤ टेष्ट्यूव बेबीको जन्म पहिलो पटक कहिले गराइयो ?

⇒ सन् १९७८

🔵➤ बोटविरूवाको कुनै सानो भागलाई रासायनिक माध्यमबाट सुहाउँदो वातावरणमा राखी हुर्काउने तथा बढाउने तरीकालाई के भनिन्छ ?

⇒ Tissue Culture

🔵➤ नेपालमा वनस्पति विभाग अन्तर्गत Tissue Culture प्रयोगशालाको स्थापना कहिले गरियो ? ⇒ वि.सं.२०३४

🔵➤ दुधबाट दही, सागबाट गुन्द्रुक तथा मर्चाबाट रक्सी वनाउने पद्धति ..को परम्परागत उदाहरण हो ।

⇒ जैविक प्रविधि

🔵➤ जैविक प्रविधि सम्बन्धी अवधारणा कहिलदेखि सर्वाधिक चर्चामा आउन थाल्यो ?

⇒ सन् १९७० को दशकदेखि

🔵➤ जैविक प्रविधिमा धेरै प्रयोग हुने जीवाणु कुन-कुन हो ?

क) डी.एन.ए ख) प्रोटिन

ग) उल्लिखित दुवै ✔घ) माथिका कुनै पनि होइनन्

🔵➤ जैविक प्रविधिको उपयोग देहायको कुन क्षेत्रमा भएको छ ?

क. ⇒ कृषि, इन्धन

ख. ⇒ जेनेटिक इन्जिनियरिङ

ग. ⇒ औषधि उत्पादन एवम् विधि विज्ञान र फोहोरमैला व्यवस्थापन

घ. ⇒ माथिका सबै✔

🔵➤ एरिस्टोटलले कुन जीवलाई पृथ्वीको आन्द्रा, माटोको इन्जिनियर तथा गुणै गुणले सम्पन्न मानिसको मित्र जीव भनेको थिए ?

⇒ गड्यौला

🔵➤ हाल जैविक प्रविधिको प्रयोग .... स्तरसम्म पुगेको छ ?

⇒ आनुवांशिकी (Genetic)

🔵➤ एक जीवमा रहेको Gene लाई अर्को जीवमा प्रत्यारोपण गर्ने विधिलाई के भनिन्छ ?

⇒ DNA Technloogy

🔵➤ Bacllius Thurigiensis भनेको के हो ?

⇒ सुक्ष्म जीवाणु (जैविक विषादी)

🔵➤ पशु चौपायाहरूमा कृत्रिम गर्भाधान गराउने सफलता कहिले मिल्यो ?

⇒ सन् १९५१

🔵➤ गोल्डन राइसको उत्पादन केको उदाहरण हो ? ⇒ जैविक प्रविधि

🔵➤ नेपालमाTissue Culture मा आधारित आलु विकास कार्यक्रम कहाँ संचालन गरिएको छ ?

⇒ खुमलटार

🔵➤ जैविक प्रविधिको प्रयोग गरी इन्धनरूपी अल्कोहलको उत्पादन गर्ने पहिलो राष्ट्र कुन हो ?

⇒ ब्राजिल

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ सर्वप्रथम Tissue Culture गर्ने व्यक्ति को हुन् ?

⇒ H.Haber landt

🔵➤ स्तनधारी जन्तुमा गरिने Cell Cluture तथा वनस्पति जगत्मा गरिने Tissue Culture के प्रविधिमा आधारित छन् ?

⇒ जैविक प्रविधिमा आधारित

🔵➤ नेपालमा टिस्यु कल्चर गरी सर्वप्रथम कुन वाली उत्पादन गरिएको थियो ?

⇒ आलु

🔵➤ जैविक प्रविधिमा सबैभन्दा बढी के को प्रयोग हुन्छ ?

⇒ DNA र प्रोटिन

🔵➤ विश्वमा उत्पादन गरिएको पहिलो एन्टिवायोटिक कुन हो ?

⇒ Pencilin

🔵➤ DNA को वनाबट कसले पत्ता लगाएका हुन् ? ⇒ Watson & Crick

🔵➤ Totipotency शब्द केसँग सम्बन्धित छ ? ⇒ Tissue cluture

🔵➤ प्रोटिन कहिले पत्ता लगाइयो ?

⇒ सन् १८३०

🔵➤ नेपालको प्रथम टिस्यु कल्चर ल्याब कहाँ छ ? ⇒ गोदावरी (लो.से.आ. २०७३)

🔵➤ जैविक प्रविधिको प्रयोग नभइसकेको क्षेत्र तलको मध्ये कुन हो ?

⇒ सवारी प्रदुषण नियन्त्रण

🔵➤ जैविक विविधता कति प्रकारको हुन्छ ?

⇒ ३ प्रकार

सूचना र संचार प्रविधि

⇒ विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त जानकारी र तथ्याङ्कलाई संकलन र प्रशोधन गरी सार्थक उपयोग गर्न सकिने आकारमा ल्याइएको जानकारी नै सूचना हो । अर्थात सूचना एउटा संयन्त्र हो जुन ब्यक्ति वा संघ संस्थाले विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त गर्दछन् । सूचनाका स्रोतहरूमा रेडियो, टेलिभिजन, टेलिफोन, पत्रपत्रिका आदि हुन् भने दुई ब्यक्ति वा पक्षहरूबीच दुबैले बुझ्न सक्ने विभिन्न माध्यामद्वारा सूचनाको आदानप्रदान गर्नु नै सञ्चार हो । यसका विभिन्न विधि तथा प्रविधिहरू छन् ।

नेपालमा सूचना र सञ्चारको बिकास

🔵➤ देव शमशेरका पालामा गोरखापत्रको प्रकाशन ⇒ वि.स. १९५८

🔵➤ रेडियो नेपालको स्थापना

⇒ वि.स. २००७ चैत्र २०

🔵➤ नेपाल टेलिभिजनको स्थापना

⇒ वि.स. २०४२ माघ १७

🔵➤ सर्वप्रथम टेलिफोनको सुरुवात

⇒ वि.स. १९७०

🔵➤ सर्वप्रथम STD सेवाको सुरुवात

⇒ वि.स. २०४२

🔵➤ सर्वप्रथम ISTD सेवाको सुरुवात

⇒ वि.स. २०४४

🔵➤ सर्वप्रथम कम्प्युटरको प्रयोग

⇒ वि.स. २०२८

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ सर्वप्रथम सूचना प्रविधि नीति

⇒ वि.स. २०५७

🔵➤ सर्वप्रथम इन्टरनेट सेवाको सुरुवात

⇒ सन् १९९४

🔵➤ टेलिभिजन प्रसारणको नविनतम प्रविधि DTH (Direct to Home) को सुरुवात

⇒ सन् २०१०

सूचना तथा सञ्चार सम्बद्ध केही शब्दावलीहरु

🔵➤ डिजिटल विभेद (Digital Divide)

⇒ सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका सेवा तथा साधनस्रोतमा पहुँच भएका र नभएका समूहबीचको अन्तर ।

🔵➤ ब्लुटुथ (Bluetooth)

⇒ कम्प्युटर, मोबाइल, क्यामेराजस्ता आधुनिक सूचना प्रविधिका उपकरणहरूबीच ताररहित रूपम सूचना आदानप्रदान गर्ने विधि ।

🔵➤ सिम्प्युटर (Simputer)

⇒ निम्न आयस्रोत भएका ग्रामीण क्षेत्रका विपन्न वर्गहरूमा सूचना प्रविधिको पहुँच बढाउनका लागि बनाइएको सीमित क्षमताको कम्प्युटर ।

मोबाइल प्रविधिका पुस्ताहरू

🔵➤ 1G ले Analog signal हरू मात्र पठाउँछ ।

🔵➤ 2G ले Digital signal हरू पठाउँछ । हाल यो प्रविधि २१२ भन्दा बढी मुलुकले अँगालेका छन् ।

🔵➤ 3G सेलुलर मोबाइल टेक्नोलोजी हो ।

🔵➤ 4G

कम्प्युटर

⇒ COMPUTER को पूरा रूप

Commonly Operated Machine Particularly used for Trade, Education and Research हो ।

🔵➤ कम्प्यूटर निकै शुद्धता भएको, बहु-उपयोगी विद्युतीय यन्त्र हो । नेपालमा सर्वप्रथम कम्प्युटरको प्रयोग वि.सं. २०२८ मा प्रयोग गरिएको थियो ।

🔵➤ कुनै पनि सामग्रीलाई इन्टरनेटमा पु¥याउन विश्वभर कम्प्युटरले बुझने भाषा Protocol मा राखी Uplink गरिन्छ ।

🔵➤ Website इन्टरनेटमा देखिने Template हो र यसलाई इलेक्ट्रोनिक किताब भनिन्छ ।

कम्प्युटरका पुस्ता (Generation of computers)

सूचना प्रविधि सम्बन्धी संक्षेप

🔵➤ http ⇒ Hypertext Transfer protocol

🔵➤ CCTV⇒ Close circuit television

🔵➤ CPU ⇒ Central Processing Unit

🔵➤ DVD ⇒ Digital Versatile Disk (२०७१, लो.से.आ.)

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ CDMA ⇒ Code Division Multiple Access (२०७१, लो.से.आ.)

🔵➤ CRT ⇒ Cathode Ray Tube (२०७१, लो.से.आ.)

🔵➤ HTML ⇒ Hypertent Markup Language

🔵➤ LCD⇒ Liquid Crystal Display (२०७१, लो.से.आ.)

🔵➤ NAST ⇒ National Acadedmy of Science and Technology

🔵➤ VOIP ⇒ Voice Over Internet Protocal

🔵➤ VAST ⇒ Very small Aperture Terminal

🔵➤ LED ⇒ Light Emitting Diode

बस्तुगत प्रश्नोत्तर

🔵➤ विश्व दुरसञ्चार दिवस कहिले मनाइन्छ ?

⇒ मे १७

🔵➤ आईबीएम (इन्टरनेशनल विजनेश मेशिन) निर्माण गर्ने १२ वैज्ञानिकहरूलाई दिइएको विशेष नाम के थियो ?

⇒ दी डर्टि ड्रोजन

🔵➤ इन्टरनेटमा वेबसाइटको आविष्कार गर्ने टिम बर्नसली कहाँका व्यक्ति हुन् ?

⇒ बेलायत

🔵➤ विश्वमा सबैभन्दा बढी टेलिफोन प्रयोग हुने

देश कुन हो ?

⇒ स्विडेन

🔵➤ नेपालमा सर्वप्रथम सूचना प्रविधि नीति कहिले आयो ?

⇒ वि.सं. २०५७ सालमा

🔵➤ नेपालमा प्रयोग भएको पहिलो कम्प्युटर कुन हो ?

⇒ IBM – 1401 हो ।

🔵➤ सूचना प्रविधिपार्क रहेको जिल्ला कुन हो ?

⇒ काभ्रे(लो.से.आ. २०७२)

🔵➤ कम्प्युटर प्रविधिका महत्वपूर्ण अंगहरूलाई २ भागमा बाँड्दा के के भन्न सकिन्छ ?

⇒ सफ्टवेयर र हार्डवेयर

🔵➤ सूचना समाज निर्माणका लागि पहिलो विश्व सम्मलेन स्वीटज़्रल्याण्डको जेनेभामा कहिले भएको थियो ?

⇒ २००३

🔵➤ मोवाईल सिममा प्रयोग हुने 3G को पूर्ण रूप के हो ?

⇒ Third Generation

🔵➤ नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा-प्रतिष्ठान (नास्ट) को स्थापना कहिले भएको हो ?

⇒ २०३९ साल मंसिर २०

🔵➤ मोवाईलमा हुने SIM को पूर्ण रूप के हो ?

⇒ Subscriber Identity Module

🔵➤ विश्वको पहिलो कम्प्युटर सन् .... मा निर्मित ......कम्प्युटर हो ?

⇒ १९४६ ENIAC

🔵➤ LCD को पूर्ण रूप Liquid Crystal Displaye भने PDVD को पूर्ण रूप के हो ?

⇒ Digital Versatile Disk

🔵➤ मेनहाइम विश्वविद्यायलको कम्प्युटर साइन्सका प्रोफेसर हन्स मियूरको टोलिले गरेको अनुसन्धान अनुसार विश्वमै सबैभन्दा छिटो चल्ने सुपर कम्प्युटर कुन हो ?

⇒ तियोन्हे २ चीन

🔵➤ नेपालको पहिलो स्याटेलाइट टेलिभिजन कुन हो ?

⇒ च्यानल नेपाल

🔵➤ ROBERT को पूरा रूप (Full Form) के हुन्छ ?

⇒ Rocket Borne Emergency Radio Transmitter

🔵➤ कति विट मिलेर एक बाइट बन्दछ ?

⇒ ८ विट

🔵➤ मोहन आकाशवाणीको सञ्चालन कहिलेदेखि आएको हो ?

⇒ वि.सं. २००६

🔵➤ भू-उपग्रहद्वारा आएको सूचनालाई निर्धारित सफ्टवेयर राखी अध्ययन गर्ने प्रविधि GPS को पूरा रूप के हुन्छ ?

⇒ Global Positioning system

🔵➤ कम्प्युटर, सूक्ष्म विद्युतीय यन्त्र र दूर सञ्चारको एकीकृत प्रविधिलाई के भनी चिनिन्छ ? ⇒ सूचना प्रविधि

🔵➤ E-Mail को पूरा रूप के हो ?

⇒ Electronic Mail

🔵➤ सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा WWW को पूर्ण रूप के हो ?

⇒ World Wide Web

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ नेपालमा राष्ट्रिय विज्ञान दिवस कुन दिनमा मनाइन्छ ?

⇒ आश्विन १ गते (२०७०, लो.से.आ)

🔵➤ बैंकिङ्ग क्षेत्रमा प्रयोग हुने SCT को पुरा रुप के हो ?

⇒ Smart Choice Technology (२०७१, लो.से.आ.)

🔵➤ डाक्टरहरूसँग प्रत्यक्ष भेट नगरी सञ्चार प्रविधिको माध्यमबाट आफ्नो रोगको परीक्षण गर्न सकिने प्रविधिलाई के भनिन्छ ?

⇒ Tele Medicine

🔵➤ नेपालमा पहिलो ग्रामीण सूचना केन्द्र कहाँ स्थापना गरिएको छ ?

⇒ पर्वत

🔵➤ नेपालमा सूचाना प्रविधि नीति पहिलोपल्ट कहिले ल्याइयो ?

⇒ वि.सं. २०५७

🔵➤ विद्युतीय सूचना तथा तथ्यांकहरूको सञ्जाल (Network) लाई सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा के भनिन्छ ?

⇒ इन्टरनेट

🔵➤ नेपालको कुन ठाउँमा सूचना प्रविधि पार्कको निर्माण गरिएको छ ?

⇒ वनेपा (काभ्रे)

🔵➤ सूचना समाज निर्माणका लागि पहिलो विश्व शिखर सम्मेलन कहिले र कहाँ सम्पन्न भयो ?

⇒ सन् २००३, जेनेभा

🔵➤ मोबाइल फोनलाई अर्को कुन नामले चिनिन्छ ? ⇒ सेल फोन

🔵➤ विश्व हुलाक दिवस कहिले मनाइन्छ ?

⇒ अक्टोबर ९

(२०७२,लो.से.आ.)

🔵➤ FORTRAN (Formula Translator/Translation) केसँग सम्बन्धित छ ?

⇒ कम्प्यूटर

🔵➤ कम्प्युटरलाई नेपालीमा के भनिन्छ ?

⇒ सुसाङ्ख्य

🔵➤ गुगल शब्द केसँग सम्बन्धित छ ?

⇒ इन्टरनेट

🔵➤ सूचना प्रविधि विकास परिषद्को अध्यक्ष को हुने व्यवस्था छ ?

⇒ प्रधानमन्त्री

🔵➤ राष्ट्रिय सूचना प्रविधि समन्वय समितिको अध्यक्ष को हुन्छ ?

⇒ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्री

🔵➤ Information Super Highway, Broadband Network केसँग सम्बन्धित छ ?

⇒ सूचना सञ्जाल

🔵➤ CDM को पूरा रूप के हो ?

⇒ Code Division Multilpe Access

🔵➤ नेपाल टेलिकमले CDMA प्रविधिको टेलिफोन सेवा कहिलेदेखि सुरू गर्‍यो ?

⇒ वि.सं. २०६२

🔵➤ विश्वमा सर्वप्रथम टेलिभिजन आविष्कार कहिले भएको हो ?

⇒ सन् १९३०

🔵➤ नेपालमा इन्टरनेट सेवाको सुरूवात कहिलेदेखि भएको हो ?

⇒ सन् १९९४

🔵➤ अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार संघ (ITU) को प्रधान कार्यालय कहाँ रहेको छ ?

⇒ जेनेभा

🔵➤ नेपालमा सर्वप्रथम टेलिफोनको सुरूवात कहिले भएको हो ?

⇒ वि.सं. १९८०

🔵➤ काठमाडौँको बलम्बुमा भुउपग्रह केन्द्रको स्थापना कहिले गरिएको हो ?

⇒ वि.सं. २०३९

🔵➤ नेपालमा STD सेवाको सुरूवात कहिलेदेखि भएको हो ?

⇒ वि.सं. २०४२

🔵➤ अन्तरिक्ष प्रवेश गर्ने विश्वको पहिलो महिला कुन देशकी हुन् ?

⇒ रुस (२०६८,लो.से.आ.)

🔵➤ नेपालमा क्ष्क्म् सेवाको सुरूवात कहिलेदेखि भएको हो ?

⇒ वि.सं. २०४४

🔵➤ विश्वको पहिलो सञ्चार उपग्रह (Communication Satellite) कुन हो ?

⇒ Early Bird

🔵➤ नेपालमा पहिलो पटक सूचना प्रविधि विषयमा स्नातक तहको पढाइ सुरू गर्ने विश्वविद्यालय कुन हो ?

⇒ काठमाडौँ

🔵➤ विश्वविद्यालय Optical Fiber केसँग सम्बन्धित छ ?

⇒ दूरसञ्चार र भू-उपग्रह

🔵➤ भारत सरकारको सहयोगमा निर्माण हुने नेपालको पूर्वपश्चिम अप्टिकल फाइवर परियोजना कहिले उद्घाटन गरियो ?

⇒ वि.सं. २०६२ पौष २५

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ CPU को पूरा रूप के हो ?

⇒ Central Processing unit

🔵➤ अल इन्डिया रेडियोको पहिलो नेपाली उद्घोषक को भएका थिए ?

⇒ भीमबहादुर खड्का

🔵➤ नेपाली भाषामा इन्टरनेट पोर्टल निर्माण गरी नेपाली भाषामा इन्टरनेट हेर्न सकिने प्रविधि निर्माण गर्ने व्यक्ति को हुन् ?

⇒ रामशरण खकुरेल

🔵➤ भू-उपग्रहबाट पहिलोपटक टेलिफोन संचालन भएको जिल्ला कुन हो ?

⇒ मुस्ताङ्ग

🔵➤ ATM को पूरा रूप के हो ?

⇒ Automatic Teller Machine

🔵➤ गोरखापत्र कहिलेदेखि अर्धसाप्ताहिक रूपमा प्रकाशित हुन् थालिएको थियो ?

⇒ वि.सं. २००० आश्विन

🔵➤ निम्न लिखित मध्ये कुन चाँही श्रव्यदृश्य सामग्री हो ?

क. ⇒ टेलिभिजन ✔

ख. ⇒ चित्र

ग. ⇒ रेडियो

घ. ⇒ पत्रपत्रिका

🔵➤ DVD-ROM डिस्कले सञ्चित गर्न सक्ने विवरण .... हो ।

⇒ 4.7-60 GB

🔵➤ सगरमाथा एफ.एम कसको संलग्नतामा खुलेको हो ?

⇒ नेपाल वातावरण पत्रकार समूह

🔵➤ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि क्षेत्रमा प्रयोग हुने

GPRS शव्द को पूरा रूप (Full Form) के हुन्छ ?

⇒ General packet Radio service

🔵➤ कम्प्युटर आदिमा Power backup को काम गर्ने ग्एक् को पूरा रूप (FUll Form) के हो ?

⇒ Uninterruptible Power Supply

🔵➤ वी.वी.सी. नेपाली सेवाले कहिलेदेखि आफ्नो सर्टवेभ फ्रिक्वेन्सी (Shortwave Frequency) बन्द गरेको थियो ?

⇒ २०६७ चैत्र १३

🔵➤ नेपालमा मोबाइल सेवा कहिलेदेखि सुरू भएको हो ?

⇒ वि.सं. २०५६

🔵➤ नेपालको पहिलो इन्टरनेट प्रयोग गर्ने F.M कुन हो ?

⇒ HBC F.M

🔵➤ वर्तमान सूचना प्रविधि नीति कहिले जारी भएको थियो ?

⇒ वि.सं. २०६७

🔵➤ पनडुब्बीमा बसेर पानी बाहिरको दृश्य देख्न सकिने यन्त्र कुन हो ?

⇒ पेरिस्कोप

🔵➤ नेपालमा राष्ट्रिय कम्प्युटर केन्द्रको स्थापना कहिले भयो ?

⇒ सन् १९७४ मा

🔵➤ सूचना प्रविधि नीति २०६७ कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख जिम्मेवार निकाय कुन हो ?

⇒ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

🔵➤ कम्प्युटरमा 1 Mega Byte भित्र कति Kilo Byte हुन्छ ?

⇒ १०२४ Kilo Byte

🔵➤ कम्प्युटरमा 1 Gega Byte भित्र कति Mega Bytes हुन्छ ?

⇒ १०२४ Mega Bytes

🔵➤ सूचना प्रविधिको छोटकरी रूप के हो ?

⇒ IT

🔵➤ नेपालमा कहिलेदेखि टेलिभिजन प्रसारणको नवीनतम प्रविधि DTH (Direct To Home) को सुरूवात भयो ?

⇒ सन् २०१०

🔵➤ सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा कहिलेबाट अभुतपूर्ण विकास भयो ?

⇒ सन् १९९० को दशकबाट

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ नेपालमा सर्वप्रथम सूचना प्रविधि मेला क्यान (कम्प्युटर एसोसियशन नेपाल) ले कहिले शुरू गरेको थियो ?

⇒ सन् २००७

🔵➤ जहाज उडानको दौरानमा विमानको गति, उचाइ, परिवर्तित गति, शंकटापन्न अवस्थाको बारेमा जानकारी दिने FDR अर्थात Flight Data Recorder जहाजको Black Box भित्र हुने एक उपकरण हो भने Black Box मै रहेको ध्वनी रेकर्ड गर्ने अर्को उपकरण CVR को Full Form को हो ?

⇒ Cockpit voice Recorder

🔵➤ देहायका यन्त्र र उपकरण सम्बन्धी कामको बारेमा कुन ठीक छ ?

क. कुनै वस्तुलाई सानो आकारमा काट्ने यन्त्र ⇒ माइक्रोटोम

ख. ज्यादै छोटो दुरीमा कोण नाप्ने यन्त्र ⇒ माइक्रोमिटर

ग. अति साना वस्तुलाई ठूलो आकारमा देखाउने यन्त्र ⇒ माइक्रोस्कोप

घ. उल्लिखित सबै ठीक छन्

🔵➤ हाल विश्वमा कति औं पुस्ताको कम्प्युटर प्रयोगमा आइरहेको छ ?

⇒ पाँचौ

🔵➤ अन्तर्राष्ट्रिय दुरसञ्चार संघको प्रधान कार्यालय कहाँ रहेको छ ?

⇒ जेनेभा

🔵➤ इन्टरनेट सम्बन्धी अपराध नियन्त्रण सम्वन्धमा कुन कानूनमा व्यवस्था गरिएको छ ?

⇒ विद्युतीय कारोवार ऐन-२०६३

🔵➤ बाघ गणनामा प्रयोग हुने आधुनिक वैज्ञानिक पद्धतिको नाम के हो ?

⇒ Camera Trapping

🔵➤ कुन योजना कालदेखि सूचना प्रविधिक्षेत्रमा सरकारी स्तरवाट उच्चप्रयास गराएको पाईन्छ ?

⇒ नवौ

🔵➤ सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा प्रयोग हुने VOIP प्रविधिको पूर्ण रूप के हो ?

⇒ Voice Over Internet Protocal

🔵➤ सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा प्रयोग हुने SIS को पूर्ण रूप के हो ?

⇒ Special Information System

🔵➤ सूचना प्रविधि नीति २०६७ कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय कुन हो ?

⇒ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

वैकल्पिक उर्जा

⇒ परम्परागत एवम् प्रचलित ऊर्जाको विकल्पमा आउने ऊर्जालाई वैकल्पिक ऊर्जा भनिन्छ। जस्तैः गोबर ग्याँस, सौर्य ऊर्जा, जलविद्युत आदि ।

🔵➤ वैकल्पिक उर्जालाई नवीकरणीय ऊर्जा पनि भनिन्छ ।

🔵➤ ऊर्जाका स्रोतहरूलाई देहाय बमोजिम वर्गिकरण गरिएको पाईन्छ :

१. परम्परागत ऊर्जा ⇒ दाउरा, कृषिजन्य अवशेष

२. व्यापारिक ऊर्जा ⇒ कोइला, विद्युत, पेट्रोलियम पदार्थ

३. नवीकरणीय ऊर्जा ⇒ सूर्य, वायु, जल आदि ।

🔵➤ नेपालमा वैकल्पिक उर्जाको मुख्य स्रोतका रूपमा जलस्रोतलाई लिइन्छ ।

🔵➤ नेपालमा कुल उर्जा खपतमा व्यापारिक र नवीकरणीय उर्जाको भन्दा परम्परागत उर्जाको हिस्सा बढी छ ।

🔵➤ जिरो इनर्जी हाउस

⇒ कुनै किसिमको परम्परागत वा व्यापारिक ऊर्जास्रोत प्रयोग नगरी वैकल्पिक ऊर्जाहरू मात्र प्रयोग गरिने भवन नै जिरो इनर्जी हाउस हो । जहाँ भूतापीय ऊर्जा, सौर्यऊर्जा जस्ता वैकल्पिक ऊर्जा स्रोतहरू प्रयोग मार्फत बत्ती बाल्ने, पंखा चलाउने, खाना पकाउने जस्ता कामहरू गरिन्छ । वैकल्पिक ऊर्जाहरूको प्रवद्र्धन गर्ने यस हाउसको

उद्देश्य हो । पुल्चोक (ललितपुर) मा नेपलको जिरो इनर्जी हाउस रहेको छ ।

SODIS प्रविधि

⇒ SODIS (Solar Water Disinfection) सौर्य ऊर्जाको प्रयोग गरी प्रदूषित पानीलाई शुद्धिकरण गर्ने विधि हो ।

बस्तुगत प्रश्नोत्तर

🔵➤ परम्परा एवम् प्रचलित ऊर्जाको विकल्पमा आउने गोबर, सौर्य ऊर्जा लघु जलविद्युत जस्ता ऊर्जालाई के भनिन्छ ?

⇒ वैकल्पिक ऊर्जा

🔵➤ ISO 22000 खाद्य सुरक्षासँग सम्बन्धित छ भने ISO 50000 केसँग सम्बन्धित छ ?

⇒ ऊर्जा व्यवस्थापन

🔵➤ परम्परागत ऊर्जालाई अर्को कुन नामले पनि चिनिन्छ ?

⇒ प्राकृतिक ऊर्जा

🔵➤ ऊर्जाको स्रोतलाई कति भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ?

⇒ तीन

🔵➤ नेपालमा वैकल्पिक ऊर्जाको मुख्य स्रोतका रूपमा केलाई लिइन्छ ?

⇒ जलस्रोत

🔵➤ नेपालमा कुल व्यवसायिक ऊर्जा खपतमा सबभन्दा बढी हिस्सा केको रहेको छ ?

⇒ पेट्रोलियम पदार्थ

🔵➤ हाल नेपालमा विद्युत माग वर्षेनी कति प्रतिशतका दरले वृद्धि भइरहेको छ ?

⇒ १८ प्रतिशत

🔵➤ नेपालमा वैकल्पिक ऊर्जा प्रवद्र्धन केन्द्रको स्थापना कहिले भएको हो ?

⇒ वि.सं. २०५३

🔵➤ विश्वमा माग हुने ऊर्जा पूर्तिको प्रमुख स्रोत के हो ?

⇒ पेट्रोलियम पदार्थ

🔵➤ नेपालको कुन ठाउँमा ३० किलोवाटको वायु विद्युत उत्पादन गर्न सुरू गरिएको थियो ?

⇒ मुस्ताङ

🔵➤ ब्रिकेट कस्तो प्रकृति ऊर्जाको स्रोत हो ?

⇒ वैकल्पिक ऊर्जा स्रोत र अनविकरणीय उर्जा

🔵➤ टुकीमारा तलका मध्ये केसँग सम्बन्धित छ ?

क. जैव पिण्ड

ख. घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली✔

ग. वायु

घ. गोबर ग्याँस

🔵➤ सुधारिएको चुल्हो, माइक्रोहाइड्रो प्रोजेक्ट, सोलार इनर्जी सम्बन्धी कार्यक्रमका लागि कुन संस्थाले सहयोग गर्दै आएको हो ?

⇒ डेनिडा

🔵➤ वायुशक्तिको प्रयोग गरी विद्युत उत्पादन गर्ने पहिलो देश कुन हो ?

⇒ डेनमार्क

🔵➤ नेपालमा गोबरग्याँसमा प्लान्टका लागि कुन देशले अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउँदै आएको छ ?⇒ जर्मनी

🔵➤ भूतापीय ऊर्जाको स्रोतका लागि नेपालको प्रसिद्ध जिल्ला कुन हो ?

⇒ सिन्धुपाल्चोक

🔵➤ हाल नेपालको कति जिल्लामा विद्युत सेवा पुगेको छ ?

⇒ ७५

🔵➤ लघु जलविद्युत योजना भन्नाले कति किलोवाट क्षमतासम्मको विद्युत उत्पादन गर्ने योजना बुझिन्छ ?

⇒ १०० किलोवाट

©-khadak rawat - खडक रावत

🔵➤ Photo Voltaic Cell भन्नाले केलाई बुझउँछ ?

⇒ सौर्य ऊर्जा

🔵➤ कोइलाको सम्वन्धमा तलको कुन भनाई बेठीक छ ?

क. ⇒ कोइला जीवावशेष इन्धन हो

ख. ⇒ कोइला वाष्पशील पदार्थ हो

ग. ⇒ कोइला नवीकरणीय उर्जा हो✔

घ. ⇒ केहि काला वा पूरा कालो ठोस हुन्छ

🔵➤ नेपालमा गोबर ग्याँस प्लान्ट कहिलेदेखि सुरू गरिएको हो ?

⇒ सन् १९७७

🔵➤ हाल नेपालमा हुने कूल उर्जा खपत मध्ये परम्परागत उर्जाको अंश कति छ ?

⇒ ५५.३३ प्रतिशत

🔵➤ 'Renewable Energy' को प्रमुख स्रोत कुन हो ?

⇒ जल साधन

🔵➤ नेपालको कुल ऊर्जा खपतमा दाउराको प्रयोग कति हुन्छ ?

⇒ ५० प्रतिशत

🔵➤ नेपालको कुल ऊर्जा खपतमा पेट्रोलियम पदार्थको प्रयोग कति प्रतिशत हुन्छ ?

⇒ ३८ प्रतिशत

🔵➤ नेपालको कुल ऊर्जा खपतमा कोइलाको प्रयोग कति प्रतिशत हुन्छ ?

⇒ २ प्रतिशत

🔵➤ नेपालको कुल ऊर्जा खपतमा विद्युतको प्रयोग कति प्रतिशत हुन्छ ?

⇒ २ प्रतिशत

🔵➤ नेपालको कुल ऊर्जा खपतमा परम्परागत उर्जाको प्रयोग कति प्रतिशत हुन्छ ?

⇒ ५५ प्रतिशत

🔵➤ वैकल्पिक उर्जाको स्रोत तलका मध्ये कुन होइन ?

क. गोवरग्याँस

ख. सौर्य उर्जा

ग. वायु उर्जा

घ. एल.पी ग्याँस

🔵➤ सौर्य उर्जाको परम्परागत प्रयोग कुन हो ?

⇒ बिस्कुन सुकाउने

🔵➤ उर्जाको लागि प्रयोग गरिने ग्याँस भन्नाले कुन ग्याँसलाई बुझाउँछ ?

⇒ मिथेन

🔵➤ नेपालको सौर्य ऊर्जा उत्पादन क्षमता कति रहेको छ ?

⇒ २.५ करोड मे.वा.

🔵➤ नेपालमा पहिलो वायु ऊर्जाको प्रयोगबाट बिजुली निकालिएको कहाँ हो ?

⇒ मुस्ताङको कागवेनीमा

🔵➤ ऊर्जाका दुई किसिमका स्रोतहरू के के हुन्छन् ?

⇒ नविकरणीय र अनविकरणीय

🔵➤ पुनः उत्पादन गर्न सकिने खालका उर्जास्रोतलाई कस्तो स्रोत भनिन्छ ?

⇒ नविकरणीय ऊर्जा स्रोत (२०६९, लो.से.आ.)

🔵➤ पुनः उत्पादन गर्न नसकिने खालका उर्जास्रोतलाई कस्तो स्रोत भनिन्छ ?

⇒ अनविकरणीय ऊर्जा स्रोत

🔵➤ जैविक ऊर्जा, वायु ऊर्जा, जियो थर्मल, न्युक्लिएर, ज्वारभाटा, सौर्यशक्ति, जलविद्युत आदि कस्तो ऊर्जाका स्रोतहरू हुन् ?

⇒ नविकरणीय

🔵➤ जीवाशेष ऊर्जा, डिजेल, कोइला आदि कस्तो उर्जाका स्रोतका उदाहरण हुन् ?

⇒ अनविकरणीय ऊर्जा

🔵➤ नेपालमा कति किलोवाटसम्मका जलविद्युतलाई लघु (साना) जलविद्युत भनिन्छ ?

⇒ १०० किलोवाट

🔵➤ कहिलेदेखि विश्वमा वैकल्पिक ऊर्जा प्रयोगतर्फ ध्यानाकर्षण भयो ?

⇒ सन् १९७०

🔵➤ वायु ऊर्जाको प्रयोग गरी बिजुली निकाल्ने पहिलो राष्ट्र कुन हो ?

⇒ डेनमार्क

+

🔯ज्ञान जति बाड्यो उति बढ्छ,मन परे पेज लाइक र शेयर गर्न नभुल्नुहोला 🔯

यस्तै यस्तै जानकारी को लागि पेज like र share गर्न नभुल्नु होला ।खोजेको बेला तुरुन्त भेटियोस्।।।

कसले कहिले के आविष्कार गरे

★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★☆★★★★☆

★ E-mail ? (संकलन: खडक रावत)

➢ आविस्कारक —Ray Tomlinson

➢ मिति—सन 1971

★ G-mail ?

➢ आविस्कारक — V.A Shiva Ayyudari

➢ मिति — सन 1970

★ WWW ?

➢ आविस्कारक — Tim berners Lee

➢ मिति — सन 1991

★ Yahoo ? (संकलन: खडक रावत)

➢ आविस्कारक — Jerry yang and David Filo

➢ मिति — सन 1994 january

★ Google ?

➢ आविस्कारक — Larry page and sergry brain

➢ मिति — सन 1996

★ Hotmail ?

➢ आविस्कारक — SAabber Bhatia

➢ मिति — सन 1998

★ Skype ?

➢ आविस्कारक — Niklas Zennstrom and Dane janus friis

➢ मिति — सन 2003 August

★ Facebook ?

➢ आविस्कारक — Mark Zuckerberg

➢ मिति — सन 2004 फेब्रुअरी 4

★ YouTube ?

➢ आविस्कारक — Chad Hurley,Steve chen ₹ jawed karim

➢ मिति — सन 2005 फेब्रुअरी 14

★ Twitter ?

➢ आविस्कारक — jack Dorsey,Noah Glass,
Big Stone ₹ Evan Willimas

➢ मिति— सन 2006 मार्च 21

★ Whats App ?

➢ आविस्कारक — Jan Koum ₹ Brian Action

➢ मिति — सन 2009 फेब्रुअरी 24

★ Viber ?

➢ आविस्कारक — Rakuten Inc

➢ मिति— सन 2010 डिसेम्बर 2

१.८.३ क्रमविकाश र वंशाणु,स्वास्थ्य, रोग, खोप, खाद्‍य, पोषण, सरसफाई ।

१.८.४ दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने वस्तुहरु साबुन, प्लाष्टिक, रेसा, काँच, मल र किटनाशक औषधी ।

मुलुकको सामाजिक र आर्थिक रूपान्तरणको प्रमुख संवाहक शक्तिका रूपमा विज्ञान र प्रविधिलाई लिइनुपर्छ । त्यसैले यो क्षेत्रको विकासमा सहयोग पु¥याउने र जनचेतना बढाउने उद्देश्यले सरकारले २०७० सालदेखि असोज १ गतेलाई ‘राष्ट्रिय विज्ञान दिवस’का रूपमा मनाउँदै आएको छ । यस वर्ष पनि ‘स्वास्थ्य र गुणस्तरीय जीवनका लागि विज्ञान’ भन्ने नारा तय गरिएको छ ।

राष्ट्रिय विज्ञान, प्रविधि तथा नव प्रवर्तन नीतिले उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी नागरिकको गुणस्तरीय जीवनयापनमा सहयोग गर्न विज्ञान, प्रविधि र नव प्रवर्तनको उपयोग गर्ने उद्देश्य लिएको छ । पन्ध्राैं योजनाले पनि समाजमा वैज्ञानिक संस्कारको विकास गरी उत्पादन प्रविधिमा नव प्रवर्तनलाई आबद्ध गर्दै मुलुकको समृद्धि हासिल गर्ने लक्ष्य लिएको छ । यस्तै, देशको वैज्ञानिक अनुसन्धानको सर्वोच्च निकाय नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञाप्रतिष्ठान (नास्ट) ‘समाजका लागि विज्ञान र समृद्धिका लागि नव प्रवर्तन’को विचारका साथै अघि बढिरहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७७÷०७८ को कुल बजेट १४ खर्ब ७५ अर्बमध्ये शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले एक खर्ब ७२ अर्ब (११.६७ प्रतिशत) पाएको छ । नेपालको एकमात्र विज्ञान तथा प्रविधिको क्षेत्रमा उच्चतम स्वायत्त संस्था नास्टले भने तालुक मन्त्रालयले पाएको बजेटमा करिब ०.२२ प्रतिशत पाएको छ । यो क्षेत्रमा नेपालको कुल गार्हस्थ उत्पादनको ०.३५ प्रतिशत लगानी भएको छ । जब कि जापानमा कुल गार्हस्थ उत्पादनको ३.४ प्रतिशत, कोरियामा ४.३ प्रतिशत लगानी छ । छिमेकी मुलुक भारतमा अनुसन्धान र विकासमा भएको खर्च कुल गार्हस्थ उत्पादनको ०.७ प्रतिशत छ भने चीनको दुई प्रतिशत छ । यसरी हेर्दा नेपालमा यो क्षेत्रमा भएको लगानी न्यून देखिन्छ । यसको क्रमशः वृद्धि गरी कम्तीमा दुई प्रतिशतसम्म पु¥याउन आवश्यक छ । तर, खर्च गर्ने क्षमता पनि वृद्धि गर्न सक्नुपर्छ ।

विज्ञान प्रविधि क्षेत्रमा लगानीको कुरा गर्दा बजारसँग प्रत्यक्ष जोडिने निजी क्षेत्रको भूमिका महŒवपूर्ण हुन्छ । निजी क्षेत्रको लगानी विज्ञान, प्रविधि क्षेत्रमा अनुसन्धान र विकासमा हुन जरुरी छ । फेरि नेपालमा यो क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानी कति छ भन्ने पनि स्पष्ट छैन । जापानमा विज्ञान र प्रविधि क्षेत्रमा भएको लगानीको ८० प्रतिशत निजी क्षेत्रबाटै हुन्छ । हामीले पनि निजी क्षेत्रको लगानी यो क्षेत्रमा बढाउने वातावरण बनाउन सक्नुपर्छ ।

सरकारका विभिन्न मन्त्रालयले यो क्षेत्रमा आ–आफ्नो तरिकाले खर्च गरिरहेका छन् । यसरी खर्च गर्नुभन्दा समग्र क्षेत्रलाई उपयोग हुनेगरी एउटा विज्ञान, प्रविधि तथा नव प्रवर्तन कोषको स्थापना गरेर खर्च गर्दा प्रभावकारी र व्यवस्थित हुन्छ । प्रत्येक वर्ष बजेट बनाउँदा विज्ञान, प्रविधि, नव प्रवर्तन, अध्ययन, अनुसन्धान र विकासमा हुने खर्चलाई बजेट ‘कोडिङ’को व्यवस्था गर्न सके यो क्षेत्रमा कति बजेट विनियोजन भयो भन्ने सहजै चाल पाउन सकिन्छ । खर्च भएको बजेटबाट कति उपलब्धि भयो यकिनसाथ भन्न पनि सकिन्छ ।

नेपालको यो क्षेत्रमा हाल ९० हजार जनशक्ति रहेको अनुमान छ । तर, यो तथ्याङ्कलाई आधिकारिक मान्न सकिँदैन । रोजगार र बेरोजगार जनशक्तिको अवस्था कस्तो छ, कसैलाई थाहा छैन । जनशक्तिको तथ्याङ्क राख्ने जिम्मेवार निकाय हुनुपर्ने हो तर अहिलेसम्म कसैले यसबारे चासो लिएको छैन । प्रक्षेपणअनुसारको आवश्यक जनशक्ति उत्पादन, प्रशिक्षण र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम लागू हुन सकेका छैनन् । यस क्षेत्रका वैज्ञानिक र प्राविधिकको पनि अध्ययन, अनुसन्धान र विकासका आफ्ना गतिविधिलाई परिणाममुखी बनाई जनताको आवश्यकता परिपूर्ति गर्नेतर्फ ध्यान पुग्न सकेको छैन । वैज्ञानिक लेख, पुस्तकले आफ्नो ठाउँमा महŒव राख्छ ।

समाजले भोगेका समस्याको समाधान दिन सक्ने वैज्ञानिक र प्राविधिकको महŒव सबभन्दा ठूलो हुन्छ । ‘ल्याब’ (प्रयोगशाला)मा गरेका अनुसन्धानका उपलब्धि ‘ल्यान्ड’ (मैदान, व्यवहार)मा रूपान्तरण भएमा जनतालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्छ । देशलाई आज जागिर खाने प्रवृत्ति भएका वैज्ञानिक र प्राविधिकभन्दा पनि उद्यमशील सोच भएका वैज्ञानिक जनशक्तिको खाँचो छ । यो खाँचो परिपूर्तिका लागि आवश्यक वातावरण सिर्जना गर्न सम्बन्धित सबै निकायको ध्यान आकृष्ट हुनुपर्छ ।

विज्ञान प्रविधिको जग भनेको विद्यालय हो । विद्यालयमा विज्ञान पढाइ स्तरीय भएन, विज्ञान शिक्षाका लागि आवश्यक प्रयोगशालाजस्ता पूर्वाधारको व्यवस्था पर्याप्त भएन, सिकाउने दक्ष र पर्याप्त शिक्षक, शिक्षिका भएन भने विज्ञान प्रविधिको जग नै कमजोर भई विद्यार्थीले राम्रो विज्ञान शिक्षा प्राप्त गर्न सक्दैनन् । अनि विज्ञान प्रविधि विषयमा उच्च शिक्षा लिन नसक्ने, लिए पनि उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्न नसक्ने हुन्छन् । त्यसैले विज्ञान शिक्षाको जग नै बलियो बनाउन विशेष ध्यान दिनुपर्छ । युवा वैज्ञानिक र प्राविधिकलाई विद्यालय र स्थानीय तहसम्म आबद्ध गरी राष्ट्रसेवामा जोडिने बाटो तय गर्नुपर्छ ।

महिलाको सहभागिताचाहिँ यो क्षेत्रमा विश्वमा नै कमजोर छ । नेपालमा त झनै विचारणीय अवस्था छ । यो क्षेत्रमा महिला जनशक्तिको हिस्सा करिब आठदेखि १० प्रतिशत भएको अनुमान छ । त्यसैले कम्तीमा एकतिहाइ महिलाको सहभागिता

यो क्षेत्रमा पु¥याउन शैक्षिक रणनीति अघि सार्नुका साथै प्रशिक्षणसमेत दिएर क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्छ ।

विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा योगदान पु¥याउने देशभित्रका विभिन्न प्राज्ञिक सङ्घ संस्था, सरकारी निकाय र गैरसरकारी संस्थाहरूमा कार्यरत र देशबाहिरका जनशक्तिलाई एकीकृत गरी उनीहरूका ज्ञान, सीप र अनुभव मुलुकका लागि उपयोग गर्ने अभियान सुरु गर्नु जरुरी छ । यसका लागि नास्टले सुरु गरेको ‘ब्रेन पुलिङ’ नेपाल कार्यक्रम उपयोगी हुन सक्छ । यस्तै, वैज्ञानिक र प्राविधिकहरूले हासिल गरेका सूचना, ज्ञान, विचार र उपलब्धि जनतासमक्ष राम्ररी पु¥याउन सके जनता र वैज्ञानिकको सम्बन्ध बलियो हुन्छ । जनताको आर्थिक विकासमा मात्र होइन, स्वास्थ्य र गुणस्तरीय जीवनमा पनि योगदान पुग्न जान्छ ।

यस्तै यस क्षेत्रको विकासका लागि सरकारी निकाय, स्वायत्त संस्था, विश्वविद्यालय, अनुसन्धान परिषद्, अनुसन्धान केन्द्र, निजी क्षेत्रका संस्थाले काम गरिरहेका छन् । तर, यी संस्थाको समष्टिगत उपलब्धिको विवेचना गर्ने र नियमित कार्यको समीक्षा एकैठाउँमा नहुँदा काममा दोहोरोपन आउने सम्भावना छ । समन्वय र सहकार्यको संस्कार पनि बलियो हुन सकेको छैन । यसमा सुधार आवश्यक छ । अनि विज्ञान, प्रविधि र नव प्रवर्तन क्षेत्रमा सरकारलाई विषयगत रूपमा आवश्यक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण एवम् व्यवस्थापन गर्दै सरकार र जनतामा आवश्यकताअनुसार उपयुक्त सूचना प्रवाह गर्ने, ज्ञान सिर्जना गर्ने र सरकारलाई सो विषयमा सल्लाह र सुझाव दिनुपर्ने देखिन्छ । यसका लागि सरकारी र निजी क्षेत्रका सङ्घ संस्थाको सहकार्यमा राष्ट्रिय विज्ञान, प्रविधि र नव प्रवर्तन ज्ञान केन्द्र स्थापना गर्नुपर्छ । यसो हुँदा विषयगत तथ्याङ्क पनि उपलब्ध हुन सक्छ र सरकारले यसप्रकारको केन्द्रबाट उपयुक्त सुझाव र कार्ययोजनाहरू पनि प्राप्त गर्न सक्छ ।

नेपाल परम्परागत मौलिक ज्ञान, सीप र प्रविधिमा अति नै धनी राष्ट्र हो । तर, यसतर्फ उचित ध्यान पु¥याउन नसक्दा यसको जगेर्ना र क्रमिक सुधार हुन सकेको छैन । बरु उल्टै हाम्रा ज्ञान, सीप र प्रविधि बिस्तारै उपयोगहीन बन्दै गएका छन् । केही लोप भइसकेका छन् । केही लोप हुने अवस्थामा पुगेका छन् । यस्ता मौलिक ज्ञान, सीप र प्रविधिलाई आधुनिक ज्ञानमार्फत संरक्षण र प्रवद्र्धनमात्र होइन, व्यावहारिक प्रयोगमा बढोत्तरी र पहिचानयुक्त बनाउन पनि ध्यान दिनुपर्छ ।

कोभिडविरुद्धको औषधि र खोपको पर्खाइमा अहिले विश्व छ । यो पर्खाइले पनि विज्ञान र प्रविधिको महŒव कति छ भनेर उजागर गर्छ ।

विज्ञान र प्रविधिको कुनै सीमा हुँदैन । राजनीतिक सम्बन्ध सुमधुर नहुँदा पनि भिन्न मुलुकका वैज्ञानिकबीच सहकार्य हुन सक्छ । यही सहकार्यबाट सम्बन्धमा सुधार आई पुनः द्विपक्षीय सम्बन्धले निकटता पाएका कैयौँ उदाहरण छन् । दोस्रो विश्वयुद्धपछि जापान र अमेरिकाबीचको संवादहीन सम्बन्धलाई विज्ञान कूटनीतिमार्फत हल गरिएको थियो । हाम्रोजस्तो विकासोन्मुख र आर्थिक अवस्था कमजोर भएको राष्ट्रले विज्ञान कूटनीतिलाई त अझ महŒव दिनुपर्छ । भूकम्पीय जोखिम, जलवायु परिवर्तनको जोखिम भएको हाम्रो देशले वैज्ञानिक कूटनीतिमार्फत यसखालका समस्यामा विश्वका ठुल्ठूला वैज्ञानिकको सहयोग लिन सक्छ । तसर्थ, विज्ञान कूटनीतिलाई पनि हाम्रो परराष्ट्र नीतिमा महŒवपूर्ण अङ्गका रूपमा हेर्न जरुरत छ ।

नेपालले विक्रम संवत् २०८७ सम्म दिगो विकास लक्ष्य पूरा गर्न र विसं २१०० सम्ममा समुन्नत राष्ट्रमा स्तरोन्नति हुन आगामी वर्षलाई विज्ञान, प्रविधि र नव प्रवर्तन वर्ष (एसटीआई इयर)का रूपमा मनाउनुपर्छ । अनि मात्र विज्ञान, प्रविधि र नव प्रवर्तनले व्यापकता पाउँछ र राष्ट्रले लिएको सुखी नेपाली र समृद्ध नेपालको चाहना पूरा हुन सक्छ ।

हालै प्रकाशित ग्लोबल इनोभेसन इन्डेक्स–२०२० मा नेपाल गत वर्षको १०९औँबाट स्तरोन्नति भई ९५औँ स्थानमा आएको छ । यो स्तरोन्नतिले पनि हामी सबैलाई उत्साहित बनाएको छ । कम आय भएको मुलुकको समूहमा हाम्रो स्थान तेस्रो भएको छ ।

आज राष्ट्रिय विज्ञान दिवस मनाइरहँदा यो दिवस नारामा मात्र सीमित हुनुहुँदैन । प्रत्येक वर्ष मनाइने राष्ट्रिय विज्ञान दिवसले विज्ञान प्रविधिको महŒव उजागर गर्नेमात्र होइन, वर्षभरि के–कस्ता काम भए, उपलब्धि के भयो र समस्या के–कस्ता देखापरे, अपनाइएका समाधानका उपायबारे छलफल गरी आगामी दिनको रणनीति तय गर्ने दिनका रूपमा पनि मनाउनुपर्छ । मनाउनेभन्दा पनि उपलब्धिबाट मनोबल उच्च बनाउने वातावरण तयार पार्नुपर्छ ।

(लेखक नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञाप्रतिष्ठानका उपकुलपति हुनुहुन्छ ।)

१.९ पारिस्थितिक पद्धति र वातावरण

१.९.१ पारिस्थितिक पद्धतिको परिचय र प्रकार तथा जीव भू-रासायनिक चक्र ।

१.९.२ दिगो विकास, जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्छी र वनस्पतिहरु, विश्वव्यापी उष्णता, जलवायु परिवर्तन, हरितगृह प्रभाव, ओजोन विनास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, श्ाहरीकरण, बसोवास (बँसाईसराई) ।

Bonus:

पारिस्थितिक पद्धति भन्नाले एउटा निश्चित क्षेत्रमा रहने जैविक तत्व (जस्तोः प्राणी, वनस्पति, शुष्म जीव जीवात्माहरू) र (अजैविक तत्वहरू जस्तो हावा, पानी, माटो आदि) हरु बीचको अन्तरसम्बन्धलाई बुझिन्छ । यो शब्द सर्वप्रथम AG Tansley ले सन् १९३५ मा प्रयोग गरेका थिए । पारिस्थितिक प्रणालीका सबै जैविक वा अजैविक तत्वहरू स्वतन्त्र तर सन्तुलित सम्बन्ध कायम गरिराखेका हुन्छन् । पारिस्थितिक प्रणाली कुनै एक सानो पोखरी, चौर, तलाउदेखि लिएर विशाल र लाखौं वर्ग कि.मि. फैलिएको पनि हुन सक्छ ।

पारिस्थितिक प्रणालीको वर्गीकरण

१) स्थलीय पारिस्थितिक प्रणाली : स्थलीय पारिस्थितिक प्रणालीमा मूख्यतया निम्न पारिस्थितिक प्रणाली पर्दछन् ।

क) वन पारिस्थितिक प्रणाली : वन, बुट्यान, झाडी लगायतका पैदावारसँग सम्बन्धित पारिस्थितिक प्रणालीलाई वन पारिस्थितिक प्रणाली भनिन्छ । यसमा वन तथा वनस्पति वन्यजन्तुहरू बीचको सन्तुलित अवस्था पर्दछ । चारकोसे झाडी, विभिन्न निकुन्जमा रहेको वनक्षेत्र तथा हाम्रो वरपरका स–साना वन क्षेत्रमा समेत यो प्रणाली पाइन्छ ।

ख) मरुभूमि पारिस्थितिक प्रणाली : मरुभूमिको ढुङ्गा, बालुवा, माटो, त्यस क्षेत्रमा पाइने काडादार वनस्पति, त्यहाँको सुख्खापन, तातो हावा आदिको संयोजनबाट मरुभूमि पारिस्थितिक प्रणाली बन्दछ । गोवी, थार, कालाहारी जस्ता मरुभूमिमा यस प्रकारको पारिस्थितिक प्रणाली पाइन्छ ।

ग) घाँसेमैदान पारिस्थितिक प्रणाली : हरियो घासे मैदान, त्यसमा आश्रृत प्राणीहरू, त्यसक्षेत्रको मनोरम वातावरण आदिद्वारा निर्मित पारिस्थितिक प्रणालीलाई घाँसै मैदान पारिस्थितिक प्रणाली भनिन्छ ।

घ) पर्वतीय पारिस्थितिक प्रणाली : पहाड, पर्वत, त्यसमा रहने मानव, अन्य जीवजन्तु, वनस्पति, पहाडबाट बहने नदीनाला, तालआदिको संयोजन नै पर्वतीय पारिस्थितिक प्रणाली हो ।

२) जलीय पारिस्थितिक प्रणाली : जल क्षेत्र, सोसँग रहेको स्थलीय भू–भाग, सोमा बस्ने जलचर, उभयचरहरू त्यस क्षेत्रको जलवायु सहितको प्रणालीलाई जलीय पारिस्थितिक प्रणाली भनिन्छ । जलीय पारिस्थितिक प्रणालीलाई सामुद्रिक (Marine) र स्वच्छ जलीय (Fresh Water) पारिस्थितिक प्रणाली गरी विभाजन गर्ने गरिन्छ ।

क) सामुद्रिक **(Marine)** पारिस्थितिक प्रणाली : विश्वको सबैभन्दा ठूलो पारिस्थितिक प्रणाली हो यो । जसले पृथ्वीको क्षेत्रफलको ७१% भाग ओगट्दछ । ठूलो परिमाणमा नुन, खनिजहरू, रसायनहरू, जीवहरू, वनस्पतिहरू यो इकोसिस्टममा रहन्छन् ।

ख) स्वच्छ जलीय **(Fresh Water) :** पारिस्थितिक प्रणालीः यसमा सुस्त गतिका ताजा पानीका स्रोतहरू (Lentic) जस्तो ताल पोखरी आदि र सिघ्र गतिका पानीका स्रोतहरू (Lotic) जस्तो खोला, नदीहरू आदिको क्षेत्रमा पाइने पारिस्थितिक प्रणाली तथा सिमसार क्षेत्र (Wetland Area) यो वर्गीकरण अन्तरगत पर्दछन ।

पारिस्थितिक प्रणालीका तत्वहरू

पारिस्थितिक प्रणालीका तत्वहरूलाई जैविक तत्वहरू र अजैविक तत्वहरूगरि दुई भागमा विभाजन गर्ने गरिन्छ ।

अजैविक तत्वहरू

पारिस्थितिक पद्दतिमा रहेका सम्पुर्ण निर्जिव वस्तुहरू । जस्तै, हावा, पानी, ढुङ्गा, माटो, खनिज, प्राङ्गारिक र अप्राङ्गारिक वस्तु, प्रकाश, तापक्रम, ओसिलोपना आदि ।

जैविक तत्वहरू

पारिस्थितिक प्रणालीका जैविक तत्वहरूलाई तीन प्रकार (जस्तो उत्पादक, उपभोक्ता र विच्छेदक) मा विभाजन गरी समेत अध्ययन गर्ने गरिन्छ। जस्तै, हरिया वनस्पति, जीवजन्तुहरू, ब्याक्टेरिया फन्जाइ आदि ।

उत्पादक : आफ्नो खाना आफै बनाउन सक्ने हरिया वनस्पति ।

उपभोक्ता : आफ्नो खानाको लागि अरुमा भर पर्ने जीवजन्तुहरू । उपभोक्तालाई पनि प्रथम उपभोक्ता ,द्वितीयक उपभोक्ता र तृतीय उपभोक्ता गरी तीन भागमा विभाजन गरी अध्ययन गर्ने गरिन्छ :

प्रथम उपभोक्ता : उत्पादकलाई मात्र खाने शुद्द साकाहारी साना जीव । (जस्तो विरुवा खाने फट्याङ्ग्रा)

द्वितीय उपभोक्ता : उत्पादक र उपभोक्ता खाने सर्वहारि जीवहरू । (जस्तो फट्याङ्ग्रा खाने भ्यागुता)

तृतीय उपभोक्ता : उपभोक्ता मात्र खाने ठूला मांसाहारी जीवहरू । (जस्तो सर्प जसले भ्यागुतालाई खान्छ)

विच्छेदक : उत्पादक र उपभोक्ताको मृत्युपछि यिनिहरूलाई कुहाएर पौष्टिक तत्वहरूलाई वातावरणमा फिर्ता पठाई पारिस्थितिक पद्दतिलाई सन्तुलित गराउन सहयोग गर्ने सूक्ष्म जीव, ब्याक्टेरिया र फन्जाइलाई विच्छेदक भनिन्छ ।

नेपालको पारिस्थितिक प्रणाली विश्लेषण

नेपाल एक भूपरिवेष्ठित देश जुन पूर्व पश्चिम ८८५ कि.मि. र उत्तर दक्षिण औसत १९३ कि.मि. क्षेत्रमा गरी १,४७,१८१ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल भएको सानो मुलुक हो । क्षेत्रफलको हिसाबले सानो भैकन यहाँ हिमाल पहाड र तराइको तिनै थरी पारिस्थितिक प्रणाली रहेको छ । नदी किनार, ताल क्षेत्र आदिमा पाइने सिमसार क्षेत्रका कारण साइवेरियादेखि चराको अस्थायी बसोवास क्षेत्र समेत रहेको छ । नेपालको कूल क्षेत्रफलको ५ प्रतिशत क्षेत्र (७,४३,५६३ हेक्टर) सिमसार क्षेत्रले ओगटेको छ ।

A-biotic Characteristics

– विश्वको कूल हरित ग्याँसको ०.०२५ प्रतिशत नेपालले खपत गर्ने,

– नेपालको औषत तापक्रम प्रतिबर्ष ०.०६ डिग्री सेल्सियस बढिरहेको ।

– समग्र बर्षाको ८०% मनसुनबाट हुने ।

– नेपालको अधिकांश भागमा बर्षातको समयमा १५०० मि.मि. देखि २५०० मि.मि. वर्षा हुने वर्षात्को समयमा, तर पोखरामा ४५०० मि.मि.बर्षा हुने – जसलाई नेपालको चेरापून्जी पनि भन्ने गरिएको ।

– नेपालको हिमाली तथा पहाडी भू–बनोटले २/३ भाग ओगटेको ।

– समुद्र सतहदेखि ६० मिटर मात्रको उचाइदेखि सर्वोच्च शिखर ८,८४८ मी सम्म नेपालमा पर्ने ।

– विश्वकै गहिरो उपत्यका नेपालमा (अरुण उपत्यका)

– नेपालमा ११८ प्रकारका इकोसिस्टम उपलब्ध छन् ।

नेपालको इकोसिस्टममा,

२९% Forest Area,

१०.६% Shrub land,

१२%   Grassland

२१% Farmland

२.७% Water body

७%   Uncultivated area,

१७.७% Others

Biotic Characteristics

– विश्व जनसङ्ख्याको ०.०४ प्रतिशत मानिस बसोवास गर्ने,

– वातावरणीय सन्तुलनका लागि कुनै पनि मुलुकको कुल क्षेत्रफलको ४३ प्रतिशत वन क्षेत्र आवश्यक पर्नेमा नेपालमा ३९.६ प्रतिशत वन क्षेत्र (बुट्यान सहित),

– नेपाली जनसङ्ख्याको ठूलो हिस्सा पारिस्थितिक प्रणालीमा निर्भर रहेको छ । कृषिमा निर्भर जनसङ्ख्या मात्र ७३ प्रतिशत जनसङ्ख्या निर्भर हुनुले यसलाई अझ पुष्टि गर्दछ ।

– Biodiversity Profiles of Nepal 1996 (BPN) अनुसार नेपालमा स्तनधारी जनावर १८१, चरा प्रजाति ८४४, घस्रने जीव १०० प्रजाति, ४३ उभयचर प्रजाति, जलचर १८५ प्रजाति र ६३५ पुतली प्रजाति रहेको पाइएको छ ।

– मनसुनमा निर्भर खेती प्रणाली रहेको ।

पारिस्थितिक प्रणालीमा खाद्य चक्र **(Food Chain)**

पारिस्थितिक प्रणाली अन्तरगत रहेका जैविक तत्वहरूका लागि खाद्यान्नको उपलब्धता जैविक वा अजैविक तत्वबाट पूर्ति हुन्छ । ती तत्वहरूमा पनि कुनै उत्पादक हुन्छ भने कुनै उपभोक्ता रहन्छन् । उत्पादकदेखि प्रथम उपभोक्ता, द्वितीय उपभोक्ता हुँदै खाद्य शक्तिको प्रसार हुन्छ । यस्तो खाद्य शक्तिको प्रसारण हुने श्रृंखलालाई खाद्य श्रृखला वा खाद्य चक्र भनिन्छ ।

उदाहरणका लागि सूर्यको प्रकाशको प्रयोग गरी बिरुवाले प्रकाश संश्लेषण प्रक्रियाद्वारा खाना बनाउँछ । बिरुवालाई घाँसको रूपमा जनावर जस्तो भेडा, बाख्राले खान्छन् । भेडा बाख्रालाई अरु हिंस्रक जनावर जस्तो बाघ, ब्वाँसो आदिले खान्छन् । बाघ वा ब्वाँसोको मृत्यु पश्चात मलको रूपमा बिरुवाले नै उपभोग गर्दछन् । यसरी पारिस्थितिक प्रणालीको एक पात्रबाट अर्कोमा क्रमशःEnergy Transfer हुँदै जाने जुन चक्र बन्छ त्यो नै खाद्य श्रृंखला हो ।

जीव भू–रासायनिक चक्र

जीव तथा वनस्पतिहरूले विभिन्न रासायनिक पदार्थहरू वातावरणबाट लिने र पुनः वातावरणमा फिर्ता पठाउने प्रकृयाको निरन्तर चक्र नै जीव भू–रासायनिक चक्र हो । जलचक्र, कार्बनचक्र, अक्सिजन चक्र, नाइट्रोजन चक्र आदि जीव भू–रासायनिक चक्रका उदाहरणहरू हुन् ।

जलचक्र

जीव तथा वनस्पतिले वातावरणबाट पानी लिने, प्रयोग गर्ने र पुनः वातावरणमा फिर्ता पठाउने प्रकृयानै जलचक्र हो । कार्बन चक्र जीव तथा वनस्पतिले वातावरणबाट कार्बन लिने, प्रयोग गर्ने र पुनः वातावरणमा फिर्ता पठाउने प्रकृया नै कार्बन चक्र हो ।

अक्सिजन चक्र

जीव तथा वनस्पतिले वातावरणबाट अक्सिजन लिने, प्रयोग गर्ने र पुनः वातावरणमा फिर्ता पठाउने प्रकृया नै अक्सिजन चक्र हो ।

नाइट्रोजन चक्र

जीव तथा वनस्पतिले वातावरणबाट नाइट्रोजन लिने, प्रयोग गर्ने र पुनः वातावरणमा फिर्ता पठाउने प्रकृया ।

पारिस्थितिक पद्दती र वातावरण सम्बन्धी

(१०० वटा प्रश्नोत्तर)

१ जैबिक बिबिधता सम्बन्धी सन्धी कुन सम्मेलनमा

प्रस्तुत गरियो ?

- रियो सम्मेलन (नासु २०७०)

२ पातहरु हल्लिदा कति डेसिबल ध्वानी उत्पन्न

हुन्छ ?

-१० डेसिबल (नासु २०७०)

३ जटाँयु रेष्टुराँ भनेको के हो ?

- गिद्ध संरक्षण र सम्बर्द्दन गर्ने कार्य (नासु २०६९)

४ सन १९८७ मा ब्रुट्ल्याण्ड कमिसनले पेस गरेको

प्रतिबेदनको नाम के हो ?

-हाम्रो साझा भविष्य (नासु २०६९)

५ जैबिक बिबिधतामा नेपाल बिश्वको कतिऔ

स्थानमा छ ?

-२५ औ (खरिदार २०७०)

६ नेपालमा कति प्रजातिका चराहरु संरक्षित

गरिएका छन ?

- ९ प्रजाती (खरिदार २०६८)

७ सर्बप्रथम एडस कुन महादेशमा पत्ता लागेको हो ?

- अफ्रीका (खरिदार २०६८)

८ जनगणना २०५८ अनुसार नेपालमा महिला र पुरुषको

अन्तर कति थियो ?

-२३,५८१ (खरिदार २०६८)

९ ग्रीन पिसको स्थापना कहिले भएको हो ?

- सन १९७१ (खरिदार २०६८)

१० ओजन तह पृथ्विको सतहबाट कति माथी रहेको

छ ?

-२५ देखी ४० किमि सम्म(खरिदार २०६८)

११ पृथ्वी दिवस कहिले मनाइन्छ ?

- अप्रील २२ (खरिदार २०६८)

१२ सबैभन्दा पछि स्थापना गरिएको राष्ट्रीय

निकुञ्ज कुन हो ?

- बाँके राष्ट्रीय निकुञ्ज (शाखा अधिकृत २०७०)

१३ जैविक विविधतालाई कति भागमा बिभाजन

गरिएको छ ?

- ३ (खरिदार २०६९)

१४ नेपालको राष्ट्रीय जनगणना कति कति वर्षमा

लिने गरिन्छ ?

- प्रत्येक १० वर्षमा (खरिदार २०७०)

१५ मानव शरिरमा रातो रक्तकोषको कमिले कुन

रोग लाग्दछ ?

- रक्तअल्पत्ता (खरिदार २०६९)

१६ भिजन २००५ के संग सम्बन्धित छ ?

- पर्यटन (नासु २०७१)

१७ युरो -१ के संग सम्बन्धित छ ?

- सवारिसाधन (नासु २०७१)

१८ नेपालमा संरक्षित,स्तनधारि,बन्यजन्तुको

सङ्ख्या कति छ ?

-२७ (नासु २०७१)

१९ तलका मध्ये कुन चाँहि दिगो विकासको

अबधारणा होइन ?

क गुणस्तरिय विकास

ख अन्तरपुस्ता समन्याय

ग टिकाउ विकास

घ सहस्राब्दी विकास

उत्तर:- सहस्राब्दी विकास (नासु २०७१)

पारिस्थितिक पद्धति

==============

२० कुनै पनि वातवरणमा रहेने विभिन्न समुदाय तथा वातावरणवीचको अन्तरसम्बन्धलाई के भनिन्छ ?

- पारिस्थिक पद्धति

२१ पारिस्थितिक पद्धतिका ३ प्रमुख जैविक तत्वहरु:-

- उत्पादक

- उपभोक्ता

- विच्छेदक

२२ कुनै पनि पारिस्थितिक पद्धतिमा भएका सम्पुर्ण हरिया वनस्पतिहरु, जसले आफुलाई चाहिने खाना आफैं बनाउछन, त्यस्ता वनस्पतिलाई के भनिन्छ ?

-उत्पादक

२३ उत्पादक तथा अन्य जीवहरुलाई आफ्नो खाद्य पदार्थको रुपमा प्रयोग गर्ने सम्पुर्ण साकाहारी तथा मांसाहारी जनवारलाई के भनिन्छ ?

- उपभोक्ता

२४ उत्पादक र उपभोक्ताको मृत शरिरलाई कुहाएर माटोमा मिलाउने कार्य गर्ने सुक्ष्म जीवाणुलाई के भनिन्छ ?

- विच्छेदक

२५ जलिय र स्थलिय पारिस्थितिक पद्धति गरि २ भागमा वर्गिकरण गरिन्छ ।

२६ उपभोक्ता कति प्रकारका हुन्छन ?

-३

२७ सुक्ष्म जिवाणुहरुले के प्रक्रीयाद्धरा विच्छेदनको कार्य गर्दछन ?

- नाईट्रीफिकेसन र डिनाईट्रीफिकेसन

२८ नाइट्रोजनका यौगिकहरुलाई माटोमा पाइने

जिवाणुहरुले विखण्डन गरि बोटविरुवाले लिन सक्ने

नाइट्रेटमा परिवर्तन गर्ने प्रक्रीयालाई के भनिन्छ ?

-नाईट्रीफिकेसन

२९ जीवाणुहरुले माटोमा भएका नाइट्रेटहरुलाई

वायुमण्डलिय नाइट्रोजन, नाइट्रस अक्साइड,

एमोनिया अक्सिजन आदिका रुपमस विच्छेदन गर्ने

प्रक्रीयालाई के भनिन्छ ?

- डिनाइट्रीफिकेसन

३० ब्रहामण्डमा रहेका सम्पुर्ण मानिस , जिव ,

निर्जिव बस्तुहरु, पशुपंक्षि, रुख विरुवा, माटो ,

पानी , पहाड, भुमी आदिको समष्टिगत रुप के हो ?

- पर्यावरण

दिगो विकास र जैविक विविधता

======================

३१ मानिसको वर्तमान आवश्यकता र चाहनाको

परिपुर्तिका लागी भविष्यका पुस्ताको

आवश्यकतासँग सम्झौता नगरी श्रोत साधनको

सन्तुलित र बुद्धिमत्तापुर्ण उपयोग गर्नु नै...... हो ?

- दिगो विकास

३२ दिगो विकासका सिद्धान्तहरु:-

® पारिस्थितिक पद्धतिको संरक्षण

® समाजको दिगो विकास

® मानविय श्रोतको विकास

® जैविक विविधताको संरक्षण

® जनसंख्या नियन्त्रण

® पृथ्विको बहन क्षमतामा ध्यान दिने

® सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण

® जनसहभागितामा वृद्धी............

३३ वातावरण तथ विकास सम्वन्धि विश्व आयोग

(ब्रुटल्याण्ड आयोग) कहिले गठन भयो ?

- सन १९८३

३४ जैविक विविधता कायम गर्नको लागी नेपाल

सरकारले लिएको ३ महत्वपुर्ण निति हरु के-के हुन ?

- वन जंगलको संरक्षण

- कृषिको विविधता

- सिमसार क्षेत्रको संरक्षण

३५ जैविक विविधताका प्रकारहरु

- पारिस्थितिक प्रणाली विविधता

- प्रजाती विविधता

- आनुवंशिक विविधता

३६ जैविक विविधताको हिसावले विश्वको

सबैभन्दा सम्पन्न मुलुक कुन हो ?

- इन्डोनेसिया(दोश्रोमा ब्राजिल)

३७ जैविक विविधताको दृष्टिले नेपाल विश्वको

कतिऔं स्थानमा पर्दछ ?

- २५ औं (एसियाको ११ औं)

३८ विश्वमा पाईने कुल वनस्पतिको कति प्रतिशत

नेपालमा पाईन्छ ?

- ३%

३९ प्रकृतिको कुचिकार भन्नाले कुन जिवलाई

चिनिन्छ ?

- गिद्धलाई

४० नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद (नार्क),को

राष्ट्रीय कृषी आनुवंशिक केन्द्र(जिन बैंक) को

कहिले स्थापना भएको हो ?

- वि•सं• २०६७ असोज २१ (खुमलटार)

राष्ट्रीय निकुञ्ज, दुर्लभ पशुपंक्षि र वनस्पतिहरु

=================================

नेपालमा:-

४१ निकुञ्जहरु :- १० वटा

४२ आरक्षहरु :- ४ वटा

४३ संरक्षण क्षेत्र :- ७ वटा

४४ मध्यवर्ती क्षेत्र :- १२ वटा

४५ नेपालको सबैभन्दा ठुलो घाँसे मैदान कुन हो ?

- शुक्लाफाँटा घाँसे मैदान

४६ सबैभन्दा ठुलो आरक्ष कुन हो ?

- ढोरपाटन

४७ नेपालको सेनारहित एकमात्र संरक्षण क्षेत्र कुन हो ?

- मकालु वरुण संरक्षण क्षेत्र

४८ नेपालमा सर्वप्रथम स्थापना भएको राष्ट्रीय निकुञ्ज कुन हो ?

- चितवन राष्ट्रीय निकुञ्ज

४९ नेपालको सबैभन्दा ठुलो राष्ट्रीय निकुञ्ज कुन हो ?

- शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रीय निकुञ्ज

५० नेपालको सबैभन्दा सानो राष्ट्रीय निकुञ्ज कुन हो ?

- रारा राष्ट्रीय निकुञ्ज

५१ विश्वको सर्वच्चो स्थानमा रहेको राष्ट्रीय निकुञ्ज कुन हो ?

- सगरमाथा राष्ट्रीय निकुञ्ज

५२ विश्वमा सबैभन्दा बढी गैडा कुन देशमा रहेका छन ?

- दक्षिण अफ्रीका(७३%)

५३ विश्वमा लोप हुन लागेका वन्यजन्तुहरुको सूची प्रकासन गरिने प्रतिवेदनलाई के भनिन्छ ?

- रेड डाटा बुक

५४ संसारको सबैभन्दा सानो चरा कुन हो ?

- बी हमिङ बर्ड

५५ नेपालमा सबैभन्दा बढी प्रजातिका चरा, पुतली र माछा पाइने उपत्यका कुन हो ?

- अरुण उपत्यका

५६ विश्वको कुन नदिमा माछा पाइदैन ?

- जोर्डन

५७ विश्वमा हाल कति प्रजातिका बाघहरु रहेका छन ?

-६ प्रजातिका

५८ वन्यजन्तुको अवैध व्यापर सम्बन्धी महासन्धी CITES को पुरा रुप के हो ?

-Convention on International Trade in Endangered Species of Flora and Fauna

५९ हाँसलाई के को प्रतिक मानिन्छ ?

- न्यायको

६० नेपालमा हाल कति किसिमका लाटकोसेराहरु पाईन्छन ?

-१९ प्रजातिका

६१ नेपालमा पहिलो बाघ गणना कहिले गरिएको थियो ?

- सन २००९ मा

जलवायु मौसम परिवर्तन

=================

६२ पृथ्विको वायुमण्डलको तापक्रमको वृद्धिले जल तथा वायु अर्थात वातावरणमा हुने नकारात्मक परिणामलाई ...... भनिन्छ ।

- जलवायु परिवर्तन

६३ जलवायु परिवर्तन 'bout विश्वको ध्यानकर्षण गराउन सगरमाथाको आधार शिविरमा कालापत्थर बैठक कहिले बसेको थियो ?

- वि •सं• २०६६ मंसिर १९

६४ जलबायु परिवर्तन सम्बन्धी कोप-१९ कहाँ सम्पन्न भयो ?

- पोल्याण्डको वार्सामा

६५ सिसाको बाकसभित्र सूर्यको ताप प्रवेश गर्ने तर

भित्रको ताप बाहिर जान नसक्ने अबस्थालाई

हरितगृह प्रभाव भनिन्छ भनेर अवधारणा कसले र

कहिले ल्याएका हुन ?

- बेरिन जीन फेरिएर - सन १९२६ मा

ओजन तह- वातवरण प्रदुषण- वातवरण व्यबस्थापन

==

६६ ओजन तह कसले पत्ता लगाएका हुन ?

- जे सी फारम्यान

६७ ओजन तहले पृथ्विबाट आउने परवैजनी किरणहरुको

कति प्रतिशत हिस्सा सोसेर पृथ्विमा आउन जोगाउँ

छ ?

-९९%

६८ ओजन तहको सुरक्षाको लागि पहिलो

अन्तराष्ट्रीय सम्झौता कहिले भयो ?

- सन १९८७ डिसेम्बर २४ (मन्ट्रीयल, क्यानडा)

६९ पृथ्विमा रहेका सम्पुर्ण जैविक तथा अजैविक

वस्तुहरुको सन्तुलन बिग्रन गइ मानिस, जीबजन्तु,

पशुपक्षीं, वनस्पती आदिलाई बस्न तथा बाँच्न

अप्ठायारो हुने अवस्थालाई नै...... भनिन्छ ।

- वातवरण प्रदुषण

७० वातवरण क्षेत्रमा PPP अर्थ के हो ?

-Polluter Pays Principle

७१ नेपालमा सवारी प्रदुषण मापदण्ड कहिले

निर्धारण गरिएको हो ?

- वि•सं• २०५६ मा

७२ संयुक्त राष्ट्र संघले कति डेसिबल सम्मको

आवाजलाई सामन्य मानेको छ ?

- ४० डेसिबल

७३ वातवरणिय तापक्रमको घट्दो नियम भन्नाले के

लाई बुझाउछ ?

- हरेक १०० मिटरको उचाँईमा ०•६° तापक्रम घटदै

जाने

७४ वातवरण क्षेत्रको नोबेल पुरस्कार

मानिने"गोल्डम्यान पुरस्कार" कहिले स्थापना

भएको हो ?

- सन १९९०

७५ एउटा वयस्क रुखले दैनिक औसत कति अक्सिजन

दिन्छ ?

-२•७ किलो

७६ नेपालमा औसधिजन्य वनस्पतिहरु कति

उचाँईभन्दा माथी पाईन्छ ?

-३,३०० मिटर

७७ कुन वनस्पतिको तेललाई हरियो तेल भनिन्छ ?

- अडिर

७८ क्योटो प्रोटोकल कहिले देखी कार्यन्वयनमा

आएको हो ?

-सन २००५ फेब्रुवरी १६

७९ ग्लोबल-५०० पुरस्कार पाउने पहिलो नेपाली को

हुन ?

- डा• कृष्णकुमार पाण्डे

८० पहिलो पटक गिद्ध महोत्सव कहाँ भयो ?

- तिलकपुर, नवलपरासी

जनसङ्ख्या

=========

८१ कुनै खास स्थानमा निश्चित समयमा बसोबासरत

मानिसको सम्पुर्ण सङ्ख्यालाई ...... भनिन्छ ।

- जनसङ्ख्या

८२ नेपालको जनगणना कहिले देखी सुरुवात भएको

हो ?

- वि स १९६८ देखी

८३ वि स २०६८ को जनगणनामा सबैभन्दा बढी

जनसङ्ख्या कुन भौगोलिक क्षेत्रमा थियो ?

- तराई(५०•२७%)

८४ जनगणना २०६८ अनुसार नेपालमा कति भाषा

बोलिन्छ ?

-१२३ भाषा

८५ भु-बनोट, हावापानी, माटो, वनस्पती, सेवा

सुविधाहरुको उपलव्धता जस्ता कारणहरुले देशको

जनघनत्वमा ठुलो प्रभाव पार्दछ ।

८६ जनगणना २०६८ अनुसार हालको वृद्धिदर कायम

रहेमा नेपालको जनसङ्ख्या कति वर्षमा दोब्बर

हुन्छ ?

-५२ वर्ष

८८ नेपालको जनगणना इतिहासमा १०० बर्षको

जनगणना भनेर कुन गणनालाई बुझिन्छ ?

- २०६८ को जनगणना

बृहत उमेर समुह अनुसार जनसङ्ख्या:–

८९ १४ बर्ष वा सो भन्दा कम :- ३४•९१%

९० १५ देखी ५९ वर्ष उमेर समुहको:- ५६•९६%

९१ ६० वर्ष वा सो भन्दा बढी :- ८•१३%

शहरिकरण

=========

९२ सुविधा सम्पन्न ठाँउहरु सहर हुनु र सहरको मात्रा

बढ्ने प्रकियालाई...... भनिन्छ ।

- सहरिकरण

९३ जनगणना २०६८ अनुसार सहरमा बसोबास गर्ने

जनसङ्ख्या कति रहेको छ ?

-१७•०२%

(नगरपालिका विस्तार पश्चात हाल सहरको

जनसङ्ख्या ३६•८% पुगेको छ)

अन्य थप

=======

९४ प्रदुषित वातवरणबाट मानव जातिलाई बचाउन

जोड दिएको हेग घोषणा कहिले भएको थियो ?

-सन १९८९ मार्च ११

९५ शे- फोक्सुण्डो राष्ट्रीय निकुञ्ज कुन-कुन

जिल्लामा फौलिएको छ ?

- मुगु र डोल्पा

९६ वि•सं• २०६८ को जनगणना अनुसार नेपालको

जनसङ्ख्या कति रहेको छ ?

-२,६४,९४,५०४

९७ नेपालमा कति प्रकारका पारिस्थितिक पद्धती

रहेको पाईन्छ ?

- ११८

९८ हालसम्म नेपालमा कति वटा सिमसार क्षेत्र

रामसार सूचिमा सूचिकृत छन ?

-९

९९ अम्ल वर्षाको नामाकरण कसले गरेका हुन ?

- रबर्ट ए• स्मिथ

१०० नेपालको जडिबुटिको भण्डार मानिने अञ्चल

कुन हो ?

- कर्णाली copyed

१.१० अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था

१.१०.१ नेपालका छिमेकी देशहरु, तथा बेलायत, अमेरिका,जापान, आदिसँगको सम्बन्ध ।

नेपालका छिमेकी देशहरू तथा बेलायत, अमेरिका, जापान आदिसँगको सम्बन्ध

नेपाल र भारतबीच दौत्य सम्बन्ध कहिले भएको हो ? – १३ जून, १९४७

नेपाल आउने प्रथम भारतीय राष्ट्रपति को हुन् ? – डा. राजेन्द्र प्रसाद

नेपाल भारतबीच सुगौली सन्धि कहिले भएको थियो ? – ३ मार्च १८१६ (वि.सं. १८७३)

गोर्खा फौज राख्ने विषयमा नेपाल, भारत र बेलायतबीच त्रिपक्षीय सम्झौता कहिले भएको थियो ? – ३१ जुलाई १९५०

नेपाल भारतबीचको सीमामा वैज्ञानिक सिमांकन गर्ने कार्य कहिले भएको थियो ? – सन् १९२६-२७ (भारतीय सर्भे विभागद्वारा)

पूर्वको इलामदेखि पश्चिम ब्रह्मदेवमण्डीसम्म नेपाल भारत सीमानाबीचमा सन् १८६१ मा कतिवटा सीमास्तम्भ (जंगे पिलर) कायम गरिएका थिए ? – ८९४

नेपाल भारतबीच शान्ति र मैत्री सन्धि ९एभबअभ बलम ँचष्भलमकजष्उ त्चभबतथ० कहिले भएको थियो ? – ३१ जुलाई १९५० (काठमाडौंमा)

सन् १९५० को शान्ति र मैत्री सन्धिमा नेपालका तर्फबाट हस्ताक्षर मोहन शमशेरले गरेका थिए भने भारतका तर्फबाट कसले हस्ताक्षर गरेका थिए ? – चन्द्रेश्वरप्रसाद नारायण सिंह

भारतका लागि पहिलो नेपाली राजदूत को हुन् ? – सिंह शमशेर

महाकाली सन्धि कहिले, भएको हो ? – सन् १९९६, जनवरी २९

नेपाल र भारतबीच बिप्पा सम्झौता (द्विपक्षीय लगानी प्रवद्र्धन एवम् संरक्षण सम्बन्धी सम्झौता) कहिले भयो ? – सन् २०११ अक्टोबर २१ (वि.सं. २०६८ कार्तिक ४)

नेपाल र चीनबीच दौत्य सम्बन्ध कहिले कायम भयो ? – १ अगस्त १९५५

सन् ४०६ मा पहिलो पटक लुम्बिनी भ्रमण गर्ने चिनिया भिक्षु को हुन् ? – झाङ जियान

प्राचीनकालमा कुन दुई चिनियाँ यात्रीहरूले नेपाल भ्रमण गरेका थिए ? – हुयान साङ र फाहियान

नेपाल तिब्बतबीच थापाथली सन्धि कहिले भएको थियो ? – वि.सं. १९१२ चैत्र १

नेपाल तिब्बत र चीनबीच वेत्रावती सन्धि कहिले भएको थियो ? – वि.सं. १८४९ मंसिर १७

नेपाल र चीनबीच शान्ति तथा मैत्री सन्धि कहिले भएको थियो ? – २८ अप्रिल १९६०

सन् १९५५ मा नेपाल चीनबीच कूटनैतिक सम्बन्ध भएपछि दुवै देशका राजधानीमा कहिले दूतावासहरू स्थापना भए ? सन् १९६० मा

नेपाल र चीनबीच सीमासम्बन्धी प्रोटोकोलमा कहिले हस्ताक्षर भएको थियो ? – सन् १९७९ मा

नेपाल र चीनबीच सीमासम्बन्धी कहिले सम्झौता भएको थियो ? – सन् १९६२ मा, यसलाई सन् १९६५ मा नवीकरण गरिएको थियो ।

नेपालको बारेमा यात्रा वृत्तान्त लेखी प्रचारप्रसार गर्ने पहिलो चिनीयाँ नागरिक को हुन् ? – हुयानसाङ

नेपाल र चीनबीच पारवहन सम्झौता कहिले भएको हो ? – २२ मार्च २०१६

नेपालको शान्ति क्षेत्रको प्रस्तावलाई चीनले कहिले स्वीकृत गरेको थियो ? – सन् १९७६

नेपाल-चीनबीच दौत्य सम्बन्ध कायम भएपछि नेपाल भ्रमण गर्ने पहिलो चिनीयाँ प्रधानमन्त्री को हुन् ? – चाउ एन लाई (सन् १९५७)

चीन भ्रमण गर्ने पहिलो नेपाली प्रधानमन्त्री को हुन् ? – टंकप्रसाद आचार्य (वि.सं. २०१२)

चीनका लागि पहिलो नेपाली राजदूत को हुन् ? – दमन शमशेर (सन् १९५६-१९६१०

नेपालका लागि पहिलो चिनियाँ राजदूत को हुन् ? – युयान जोङ जियान

नेपालमा सर्वप्रथम दौत्यसम्बन्ध कायम भएको मुलुक बेलायत हो भने बेलायतसँग कहिले दौत्य सम्बन्ध भएको थियो ? – १ मई १९३४

नेपाल आउने प्रथम बेलायती नागरिक को हुन् ? – जेसुइट पादरी ग्रोबर

नेपाल आउने पहिलो बेलायती राजदूत को हुन् ? – क्याप्टेन नक्स

बेलायतका लागि प्रथम नेपाली राजदूत को हुन् ? – बहादुर शमशेर

नेपालको शान्ति क्षेत्रको प्रस्तावलाई बेलायतले कहिले स्वीकृत गरेको थियो ? – सन् १९८० नोभेम्बर २१

बेलायत सरकारद्वारा प्रदान गरिने उच्च सैनिक पदक भिक्टोरिया कति जना नेपालीले पाएका छन् ? –१३ जना

बेलायतको उच्च सैनिक पदक भिक्टोरिया क्रस पाउने पहिलो नेपाली को हुन् ? – कुलवीर थापा, सन् १९१५ फ्रान्समा

नेपालमा कार्यरत बेलायती सहयोग नियोगको नाम के हो ? – मँक्ष्म् ९म्भउबचतmभलत ायच क्ष्लतभचलबतष्यलब िम्भखभयिऊभलत०

नेपालसँग दौत्यसम्बन्ध कायम भएको दोस्रो मुलुक अमेरिका हो भने अमेरिकासँग कहिले दौत्य सम्बन्ध भएको थियो ?

१.१०.२ संयुक्त राष्ट्रसंघ: अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र गतिविधिहरु ।

१.१०.३ क्षेत्रीय संगठन: सार्क, बिमस्टेक, आसियान, युरोपियन संघ ।

१.११ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, सांस्कृतिक, खेलकूद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य, संगीत लगायत समसामयिक घटना तथा नविनतम गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु सम्बन्धी जानकारी ।

२. सामान्य ब्ौद्धिक परिक्षण २० प्रश्न × २ अङ्क =४० अङ्क

२.१ शाव्दिक तार्किक परीक्षण:

बोध, शब्दज्ञान, अनुक्रम, समरुपता, वर्गीकरण, कोडिङ- डिकोडिङ, छोडिएका अक्षर/संकेत मिलाउने, दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण, तार्किक विश्लेषण, श्रेणीक्रम (पंक्तिक्रम), भनाई र कारण, आगमन, निगमन, कार्य/अवस्थाको सिलसिला ।

२.२ मात्रात्मक (संख्यात्मक वा अंक सम्बन्धी) तार्किक परीक्षण:

अनुक्रम (श्रेणीक्रम), समरुपता, वर्गीकरण, कोडिङ, छोडिएका संख्या (अक्षर/संकेत) मिलाउने, साझा गुण, मेट्रिक्स, तथ्यांक व्याख्या, तथ्यांक जाँच (रुजु), अंकगणितीय तर्क /क्रिया सम्बन्धी,प्रतिश्ात, भिन्न, दशमलव, अनुपात, औसत, न्ाफा, नोक्सान, मिति/पात्रो, समय र काम ।

२.३ अशाब्दिक तार्किक परीक्षण:

अनुक्रम, समरुपता, एकरुपता, वर्गीकरण, तार्किक चित्रात्मक विश्लेषण, भेन चित्र, मेट्रिक्स चित्र, त्रिभुज र वर्गहरुको रचना, चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण, विन्दु स्थानरस्थिति, पानीमा देखिने आकृति, ऐनामा देखिने आकृति, अन्तर्निहित आकृति, चित्रको स्थानान्तरण ।